

Raftul
Denisei

„PROVOCATOR, NOSTALGIC, EXPRESIV.” – EL CULTURAL

SUSANA FORTES
**SEPTEMBRIE
POATE AȘTEPTA**

ROMAN

book
HUMANITAS
fiction

SUSANA FORTES

**SEPTEMBRIE
POATE AȘTEPTA**

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

SUSANA FORTES

SEPTIEMBRE PUEDE ESPERAR

Copyright © by Susana Fortes, 2017

By agreement with Pontas Literary & Film Agency

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2019, pentru prezenta versiune românească
(ediția digitală)

ISBN: 978-606-779-599-8 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021.311.23.30

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

Capitolul II

Capitolul III

Capitolul IV

Capitolul V

Capitolul VI

Capitolul VII

Capitolul VIII

Capitolul IX

Capitolul X

Capitolul XI

Capitolul XII

PARTEA A DOUA

Capitolul XIII

Capitolul XIV

Capitolul XV

Capitolul XVI

Capitolul XVII

Capitolul XVIII

Capitolul XIX

Capitolul XX

Capitolul XXI

Capitolul XXII

Capitolul XXIII

Pentru Nina, Lola și Laura, căpitănesele

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

Există două locuri pe lume în care o persoană poate dispărea pe de-a-ntregul: Londra și Mările Sudului. Asta a spus-o Herman Melville, un tip de încredere având în vedere ce găsești pe-acolo. Despre cele două destinații nu încap umbra de îndoială. Capitala de pe Tamisa e un oraș poluat, indiferent, narcisist și cu o climă de belea. Dimpotrivă, Mările Sudului sunt un adevărat rai. Eu am ales, firește, Londra.

Lăsam în urmă meditațiile la engleză pe 30 de euro ședința și complicatele taine ale genitivului saxon, un apartament studentesc la etajul patru într-un imobil fără lift dintr-un cartier periferic al orașului Santiago de Compostela, un viitor promițător de funcționară – în ipoteza că s-ar fi ținut un concurs pentru învățământul public – și un iubit, pe Alex, care avea pasiunea păsărilor. Păsările sunt niște făpturi în trecere, spunea el cu un zâmbet misterios, așa cum vin se și duc. Nu cred c-o spunea cu gânduri ascunse, probabil că era doar felul său de a medita asupra mersului vieții.

Când eram mică, mersul vieții urma o secvență logică, mai mult sau mai puțin. În capul străzii apărea un bărbat pe bicicletă care repara spițele rupte ale umbrelor, apoi venea iarna, ca și cum ar fi pedalat și ea pe drumul vechi; mai întâi vedeai deasupra caselor un norișor verde-sulf cu un aer nevinovat, numărai până la douăzeci și se pornea diluviul. Soră-mea, Bea, o zbughea de la școală precum o campioană olimpică și ajungea acasă la timp ca să adune cearșafurile întinse pe terasă. Când trăiești în țara furtunilor e musai să înveți să te uiți pe cer. În altă perioadă a anului ne băgau de cu noapte în pijamale într-o mașină doldora de bagaje, iar dimineța ne trezeam înconjurați de cai sălbatici: cu alte cuvinte, începuse vacanța de vară.

Aceleași principii universale domneau și la școală: dacă *doña* Laura, învățătoarea din ciclul primar, în loc să-ți spună pe nume și se adresa cu „domnișoară” și cu mâinile în șolduri de parcă s-ar fi pregătit de-o cântare,

era de rău. Dacă-i auzeai pe cei mari vorbind cu glas scăzut și rostind faimoasa expresie „ăsta e mersul vieții“, știai că tocmai a murit cineva. Și tot așa. Evenimentele urmau o ordine. Un tipar. Mai târziu totul a devenit mai complicat, doar că eu am continuat să cred cumva că în viață trebuie să existe mereu câte o secvență care să răspundă unui soi de logică, deși nu e lesne întotdeauna să descifrezi codul de semnale.

Nimic nu se întâmplă pur și simplu. Și nu mă refer la marile enigme ale naturii pe care nimeni nu a reușit să le dezlege până în ziua de azi, ci la lucruri mărunte, de pildă a umbla prin casă, a te îndrăgosti, a-ți fi frică de întuneric sau a scrie un roman. Lucruri care au o motivație, răspund la ceva. Ceea ce se aplică și altor fapte aparent inexplicabile. De exemplu, nimeni nu poate dispărea de pe fața pământului ziua în amiaza mare fără să lase nici o urmă.

Acesta era misterul care mă preocupa. Un mister cu nume și prenume. Emily J. Parker. O scriitoare engleză de după război, necunoscută marelui public, dar considerată drept una dintre romancierile cele mai enigmatice și promițătoare din epoca sa, care în primăvara anului 1955 a dispărut din plin centru al Londrei, unde se întretaie Charing Cross cu Trafalgar Square, fără ca nimeni să mai știe ceva de ea. Țăsta nu putea fi mersul vieții. Trebuia să fie ceva mult mai complicat.

O femeie nu se evaporă pur și simplu în mijlocul unei sărbători naționale fără ca cei din jurul ei să nu-și dea seama. Nici rudele, nici soțul, nici cea mai bună prietenă, nici bătrânică în pardesiu negru care trecea pe-acolo, nici fata în uniformă albă care vindea bomboane lângă intrarea bisericii St Martin-in-the-Fields, nici soldatul cu mâinile murdare de ulei care încerca să-și pornească vechea motocicletă Triumph, nici adolescenta blondă care agita veselă niște artificii pe scările de la National Gallery. Nici măcar polițiștii, *bobbies* cu țignal și caschetă, care patrulau doi câte doi. Imposibil. Nimeni nu se face nevăzut la douăsprezece și jumătate într-o zi atât de importantă.

De când mă înscriisesem la doctorat încercasem luni în șir să conving un profesor de la Departamentul de filologie engleză să-mi fie conducător la teza despre autoarea dispărută, însă nici unul nu părea dispus să-și asume vreun risc cu o scriitoare despre care se știa atât de puțin și care abia apucase să scrie două romane și câteva povestiri. S-or fi gândit că alegerea mea se

potrivea mai curând unui detectiv amator decât unui specialist în literatură engleză contemporană. Profesorii universitari nu cred în sensul secvenței, nici pe departe.

Singurul care a arătat interes a fost un profesor britanic la pensie pe nume Robert Whelan: mi-a răspuns cu multă amabilitate, oferindu-se să mă ajute dacă mergeam la Londra.

La Londra, de parcă ai zice după colț.

Căci pe atunci orașul de pe Tamisa era pentru bugetul meu precum Insulele Marchize, dacă mă înțelegeți. Cert este că în viață nu am luat mereu cele mai bune decizii, dar când treci de treizeci de ani începi să înțelegi că nu se poate trăi cu aer. De aceea, când poștașul a sunat la ușă și mi-a înmănat plicul de la Fundația Barrié pentru proiecte culturale pe care erau imprimate numele și prenumele mele, Rebeca Aldán, primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă uit pe geam ca să văd dacă erau păsări în zbor.

N-o să mă credeți, dar erau. Cu sutele. Fiecare dintre noi are socotelile sale cu norocul. Le am și eu pe-ale mele. Și atunci am știut că ăsta era răspunsul la un semnal, numai că eram mult prea ocupată cu pregătirile pentru plecare ca să stau să cuget la el.

În zilele următoare mi-am pus în ordine cărțile, mi-am făcut bagajele, am aruncat la gunoi cutii întregi cu notițe, șosete vechi și ziare la fel de vechi, am vorbit mult la telefon, i-am promis soră-mii, Bea, o *tea cup* cu Tower Bridge pentru colecția ei, am luat o cină de rămas-bun cu Alex la un restaurant italianesc din centrul vechi, cu lumânări pe masă și vorbe puține. El se aștepta să rămân, eu mă așteptam să lase tot și să mă urmeze la capătul lumii, drept care ne-am petrecut seara privindu-ne pe furiș ca doi pasageri care se ciocnesc într-un vagon de tren, unul intră și altul iese. La sfârșit, pentru că nu prea avea sens să toastez pentru noi doi, mi-am făcut destul curaj să ridic paharul rostind vechea deviză a sufragetelor.

— Pentru libertate! am spus, făcând pe femeia de lume.

Alex a zâmbit strâmb, cu un cot sprijinit de masă și un ochi aproape închis, à la Matthew McConaughey. Chiar aducea un pic cu actorul american, doar că era mai scund și avea accent de Lugo, în rest semăna destul de bine. Rezervat, taciturn, într-un tricou marinăresc și cizme cu șireturi, adorabil de egoist, cu un chip colțuros. Ce mai, genul de bărbat care te cucerește tăcând.

Ne-am întors acasă prin spatele catedralei, fiecare cufundat în gândurile lui. Și-a luat la revedere așa, în mijlocul străzii, cu umbrela într-o mână și țigara umezită în cealaltă.

În dimineața următoare am închis apartamentul de pe strada Rosalía de Castro trântind ușa cu hotărârea cuiva care pune capăt unui capitol din viață și o pornește spre pământul făgăduinței. Uneori îmi place să iau decizii definitive – cu toate că e vorba de lucruri despre care nu sunt deloc sigură – ca și cum purtarea mea ar răspunde unei cauze de forță majoră.

Ningea când am ajuns la Londra. Era februarie. Zborul meu fusese unul dintre puținele neanulate din cauza vremii. Haosul aerian provocat de valul de frig siberian care afecta întreaga Europă ocupa mare parte din prima pagină a ziarului *Daily News*, alături de o fotografie mică a lui Barack Obama care-și rostea primul discurs în plenul Congresului american. Între meteorologie și politică, prioritatea informativă era limpede. Șosele blocate, kilometri de ambuteiaje, sute de camioane îngropate în zăpadă, linii de metrou suspendate, mari întârzieri înregistrate în traficul feroviar. Prim-ministrul Gordon Brown dădea asigurări că se lucra contracronometru pentru a restabili cât mai curând situația. Am hotărât s-o iau cu calm. Eram la Londra, un oraș expeditiv cu cer cenușiu, unde singurele evenimente în stare să suscite oarece exaltare sunt cursele de cai, cum bine se știe.

Pe la prânz am reușit să mă urc într-un tren de la aeroportul Heathrow la Paddington. Drumul durează în mod normal douăzeci și cinci de minute, noi am făcut aproape două ore cu opriri interminabile în toate stațiile și întreruperi constante de curent. Osterley, Manor, Northfields, South Ealing, Hammersmith... Nume care te fac să crezi că paradisul e după colț. Se întâmplă frecvent la Londra. Pe drum am recitat primul roman scris de Emily J. Parker, o poveste cu tentă gotică intitulată *Quite at Home in the Night*.

Să privești cum ninge prin geamul unui tren e un spectacol fascinant și foarte literar. Mi-am amintit de Anna Karenina care străbătea noaptea rusească într-un vagon de tren citind un mic roman englezesc la lumina unei lămpi fixate de brațul fotoliului, în timp ce afară ningea. Ador scena asta. În vagonul alăturat călătorea și contele Vronsky, dar ea încă nu știa, căci romanul ei era abia la început. Habar n-aveam cine putea călători în compartimentul de alături și nici nu-mi păsa. Și povestea mea era abia la

început.

Pentru mine, Londra era căminul literaturii. Aveam o bursă de stagiu postuniversitar de la Fundația Barrié de la Maza și șase luni pentru o cercetare ce-avea să fie preludiul perfect pentru teza mea de doctorat. O monografie despre o scriitoare practic necunoscută, o femeie frumoasă, roșcată și cu fire schimbătoare, care într-o zi scrisese fraza „Mi-am văzut capul servit pe tavă la ora ceaiului...”; una dintre romancierele cele mai originale și subtile din generația sa, care dispăruse fără urmă pe 8 mai 1955, pe când n-avea decât treizeci și doi de ani, în mijlocul unei imense marea de confetti, stegulețe și demonstrații aviatice, când Londra, alături de alte capitale europene, sărbătorea zece ani de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

O dată istorică.

Capitolul II

Să cauți un apartament într-un oraș străin cere cunoștințe, răbdare și idei precise. Mie-mi lipseau toate trei. Noroc cu ajutorul inestimabil al soră-mii, Bea, care știe mereu la fix ce e cel mai potrivit în orice împrejurare. Ea mi-a rezervat pe internet o cameră cu baie proprie și acces la bucătărie în inima cartierului Notting Hill pentru două sute patruzeci de lire pe săptămână. O avere pentru bugetul meu, dar o adevărată plească fiind vorba de Londra. Doar pentru asta și ar merita un titlu *honoris causa* în științe imobiliare.

Ochiul clinic al soră-mii nu se limitează doar la capitolul locuință, stăpânește și transporturile, algebra, meteorologia, logica aplicată și, firește, instinctul de supraviețuire. Când eram mică eram convinsă că superioritatea ei intelectuală se datora celor trei ani și ceva pe care îi avea în plus. Dar cu timpul am ajuns la concluzia că deosebiriile dintre noi au cauze mai profunde. Ea e blondă, eu sunt brunetă. Ea are ochi albaștri, eu căprui, cam ca toată lumea. Ea știe să se poarte, eu, spune opinia generală, mai trebuie să mă cizelez. Desigur, ea e mult mai deșteaptă decât mine, în plus, după cum decretează maică-mea atunci când se cufundă în apele turbulente ale comparațiilor familiale, a făcut mereu doar ce se cade, pe când despre mine... nu se poate spune același lucru.

Numai că dimineața aceea era prima dimineață din restul vieții mele. Londra era acoperită de o mantie de zăpadă și sentimentele de ranchiună nu-și aveau locul. Lumea și cu mine eram în pace.

Am coborât în gara Paddington târându-mi valiza sub dansul fulgilor de nea într-o stare vecină cu vraja. Impunătoarea clădire feroviară, veche, cu copertinele ei de sticlă prin care se filtra o lumină cenușie precum fumul timpurilor, părea că se ascunde și acum sub bombardamentele aviației Luftwaffe.

Date fiind condițiile, m-am decis să iau un taxi până la noul meu domiciliu

situat în partea de vest a colinei.

Mai mult decât un cartier londonez, Notting Hill e un univers în sine. Are o piață celebră care apare într-un film cu Hugh Grant și Julia Roberts, nenumărate școli de limbi străine pentru străini, case de amanet de reputație îndoielnică, un palat regal, anticariate, străzi care miros a curry, cerșetori foarte înalți, destui dandy îmbrăcați ca Sherlock Holmes cu cizme înalte, pardesiu cadrilat și șapcă cu cozoroc dublu, dentiști australieni cu tarife imposibile și accent fioros, restaurante trendy și bombe dubioase în care poți găsi de la șofran pur iranian până la certificatul de naștere al lui Winston Churchill.

Viitorul meu sălaș se afla într-un soi de fundătură pitită în labirintul de străzi care înconjoară Portobello Road. La intrare avea o grădină mică și o mașină hodorogită. Nu era chiar conacul sudic din Tara cu alee de stejari pe care ți-l puteai imagina de pe pagina web, dar nici eu nu eram Scarlet O'Hara, să ne fie clar. Clădirea avea două etaje și un soi de mansardă la care ajungeai dinăuntru pe o scară îngustă și spiralată pe care am făcut adevărate scamatorii ca să-mi trag valiza. Jos locuia doamna Bartholomew, gazda mea, împreună cu motanul. Regatul meu se afla sub acoperiș; consta într-o cameră cu conexiune la internet, cu o fereastră spre coșurile caselor de vizavi și o baie minusculă cu mochetă pe jos și pereții tapetați în roz-căpșună, precis că de pe vremea Beatles-ilor.

Una peste alta, un deliciu. Treizeci de metri pătrați în care, înghesuite un pic, încăpeau toate visurile mele. Într-un astfel de loc oricine și-ar putea scrie operele complete. Romancierul Martin Amis, ca să dăm un exemplu la îndemână, și-a început cariera literară într-o chițimie din cartier și de atunci prestigiul său literar a mers *in crescendo* până la situația în care, în prezent, scriitorul ocupă conacul cel mai frumos din Notting Hill. Cine putea zice că nu era posibil să mi se întâmple și mie la fel? Iar dacă nu, măcar puteam să mă împăuniez că am avut de-a face cu marea literatură engleză contemporană, ceea ce e oricum un stimulent în viața asta.

Așa că după ce mi-am desfăcut bagajele m-am și apucat de treabă. Mi-am pus în ordine materialul de lucru, am prins în perete panoul de plută cu fotografii și tăieturi din presă, mi-am așezat cărțile în rafturi, mi-am conectat laptopul la rețea și m-am instalat înaintea ecranului cu hotărârea celui care are

o misiune pe lumea asta.

Înainte de plecare îmi pusesem pe un pendrive toate fișierele adunate preț de câteva luni despre Emily J. Parker. Citisem tot ce-mi căzuse în mână despre Bătălia Angliei, căutasem informații despre influențele ei literare, revăzusem opera contemporanilor, în special a lui T.S. Eliot – pentru care scriitoarea părea să nutrească o admirație deosebită, dovadă că-și intitulasă primul roman cu un vers al său. Cât despre ea în mod particular, nu prea aveau mare lucru: o cronică literară publicată în *The Times Literary Supplement*, semnată de Leonard Woolf. Presupun că articolul a umplut-o de mândrie pe scriitoarea care și-a arătat mereu recunoștința față de istoricul Grup Bloomsbury, a cărei continuatoare se considera într-un fel. Influentul critic și scriitor o semnală pe Emily J. Parker drept o solidă promisiune a literelor engleze, evidențiind „originalitatea sa poetică și profunditatea psihologică indecentă” (mi-a atras atenția termenul „indecent”, care țâșnea din text precum un mac solitar pe asfalt). Adunasem și câteva tăieturi din presa epocii, un profil biografic destul de zgârcit în detalii și câteva fotografii și caricaturi propagandistice publicate de War Office în iarna anului 1940, când peste City ploua cu gloanțe.

Pe scurt, Emily Jane Parker se născuse la Brighton în 1923, într-o familie îndestulată. Tatăl, medic militar și naturalist, fusese un erou al bătăliei de pe Somme și murise în urma unei răni vechi din război când ea avea abia patru ani. Fetița a rămas sub tutela mamei și a trei mătuși scoțiene luterane, care au învățat-o să interpreteze Evanghelia în felul lor, să joace crichet și să coacă o budincă Yorkshire așa cum se cuvine: crocantă, rumenită și goală pe dinăuntru. La șaisprezece ani a primit o bursă și a intrat la Queen's College din Oxford. Acolo și-a cunoscut viitorul soț, pe Alan Pearson, eminent profesor de matematică, discipol al lui Bertrand Russell, cu cincisprezece ani mai în vârstă ca ea și care s-a dovedit un adevărat as în calculul probabilităților. Izbucnirea războiului a silit-o să-și întrerupă studiile, deși a continuat ca autodidactă să se instruiască, împărțindu-se între scris și serviciul la baza de comunicații de la Bletchley Park. Acolo lucrau mai multe femei decât bărbați, mai cu seamă în dactilografie și transcriere. Mi-o imaginam ca pe o secretară tenace și harnică, cu degetele înțepenite de frig și suflându-și în palme să se încălzească. În 1939, Emily a câștigat primul ei

concurs de poezie. Un concurs BBC, la care a luat premiul întâi cu un poem intitulat *Saturday Evening*. Începând de atunci și-a construit o reputație literară publicând povestiri în reviste sau vânzându-le radioului. Ulterior, unele proze i-au fost reunite într-un volum intitulat *Istории din perioada Blitz-ului*, tradus după câțiva ani în mai multe limbi și publicat în Spania de Editura Seix Barral.

După război, în primăvara lui 1947, și-a publicat primul roman, *Quite at Home in the Night*, care a devenit o carte cult pentru admiratorii Grupului Bloomsburry și grație cronicii elogioase a lui Leonard Woolf; cu toate acestea, s-au vândut doar 332 de exemplare. Încă o dovadă a semnelor timpului. Cartea, editată de Secker&Warburg, era dedicată cuiva a cărui identitate n-a vrut s-o facă publică, dintr-un motiv sau altul, limitându-se la o simplă inițială: *For B., whenever he may find me* – „Pentru B., oricând ar fi să mă găsească“.

În fine, în 1950, *The Guardian* publica un reportaj despre autoare în care anunța că lucra la un nou roman, *The Bridge*, care din păcate nu s-a păstrat.

Apoi n-a mai scris nimic. A încetat să frecventeze cercurile literare și a refuzat să acorde interviuri, precum o actriță care abandonează scena.

Până la urmă, se pierde în mulțime într-o zi în care Londra toată se îmbrăca de sărbătoare, străzile erau potopite de fanfare ce defilau în sunetele imnului *Rule, Britannia!*, trotuarele erau pline de lume, familii în păr ocupaseră monumentul lui Nelson, cu copiii cățărați pe lei, mii și mii de bărbați și de femei ridicau brațele spre cer făcând semnul victoriei, sub uruitul avioanelor RAF. O despărțire la înălțime, cum s-ar zice.

Până aici cu datele biografice sau empirice, cum ar zice soră-mea, Bea. Restul e naufragiu curat. Adică necunoscute, elucubrații, întrebări fără răspuns.

Ce motiv poate avea o scriitoare ca să dispară de pe fața pământului atât de brusc? Firește, asta dacă fusese o decizie voluntară.

Violența prozei sale era dincolo de orice îndoială, dar era doar ficțiune sau trebuia citită în cheie autobiografică, la fel ca alte fragmente din scrierile ei?

Ce naiba voia să spună scriind că cineva îi servise capul pe tavă?

În fine, de ce abandonase scrisul după ce se aflase că lucra la un nou roman care trezise așteptări?

Întrebările astea, plus altele, mi le notasem într-un carnețel pe care-l purtam mereu în buzunar, așa cum alții poartă cu ei harta rutieră. N-am să-i înțeleg niciodată pe cei ce călătoresc neștiind exact unde se duc. Destinul nu e nimic față de tenebrele care ne asaltează zilnic. A avea o șosea înaintea ochilor înseamnă că viața îți oferă ceva important, un drum concret care-ți dă încredere, cel puțin până în punctul în care ajungi cu privirea.

Când eram mică mergeam peste tot cu un caietel cu spirală în care-mi notam tot felul de chestii. În fiecare seară îl ascundeam în altă parte: sub scară, în lada de scule, sub comodă..., până când într-o bună zi mi-am luat inima în dinți și am declarat:

— Când mă fac mare o să mă fac scriitoare... ca Tarzan, am adăugat după o clipă de cugetare.

Bunică-mea s-a închinat de trei ori și a exclamat:

— Doamne ferește!

Cariera mi-a fost presărată cu obstacole și descalificări, dar asta nu m-a descurajat. Evident, n-am cum să țin minte tot, dar așa rezultă din poveștile familiei. Ce-mi amintesc e că umblam mereu cu caietelul acela în care scriam marile întrebări lipsite de răspuns care-mi frământau sufletul de fetiță-detectiv: De ce la biserică bărbații pun în pământ un singur genunchi, în timp ce femeile îngenunchează pe ambii? De ce unii copii au voie să se scalde la plajă după masă iar alții, ca noi, erau obligați să aștepte să-și facă digestia? De ce trebuie să perseverezi mereu? Cum reușea Bea să termine tot ce avea în farfurie, să facă împărțiri cu patru cifre, să nu vorbească urât și să termine ziua fără nici o julitură? Mă preocupau aceste mistere. Mă preocupa și viitorul. Eram un acrobat pe sârmă, eram o fetiță sălbăticiuță, tunsă scurt, în șort și maiou cu bretele pătat cu înghețată de ciocolată. O fetiță încăpățânată, naivă, visătoare, insuportabilă, care sublinia în neștire în cărți cuvinte precum „cazac“, „cavaler“ sau „tenebros“. Presupun că vocația mea de scriitoare era limpede, cel puțin până la cincisprezece ani, care e vârsta perfectă pentru a eșua. Pe urmă vine viitorul cu alt șir de mari posibilități, iar la sfârșit, cu un dram de noroc, ajungi să faci o teză de doctorat, în loc să scrii *romanulviețiitale*.

Afară continua să ningă, fereastra încadrată în alb crea o ambianță luminoasă și cumva de Crăciun, ca o ilustrație pentru povestea fetei cu

chibrituri a lui Andersen, care a fost primul meu ghid spiritual.

Era liniște, auzeam de departe toate zgomotele din bucătărie: o lingură căzând, clinchet de porțelan, șuierul ceainicului de pe foc... Doamna Bartholomew mi-a bătut la ușă și m-a smuls din aceste cugetări poetice.

Era o cucoană dolofană cu obraji îmbujorați, jachetă de lână și coafată ca regina-mamă, cu care cumva și semăna. O persoană amabilă, mi-am zis, dintre cele care oferă o ceașcă de ceai oricui apare în toiul unui viscol, conform legilor ospitalității în vigoare pe insulă.

E cazul să spun că doamna Bartholomew avea propriile păreri în ce privește ospitalitatea și nu numai. A intrat înarmată cu răbdare și o ladă de scule de parcă s-ar fi pregătit să spargă Citibank. Până să apuc să scot o vorbă, s-a întins sub chiuveta din baie cu șurubelnițe și chei franceze și a început să schimbe țevi și piese. Eram fascinată înaintea acestei dovezi de bravură metalurgică. Doar să nu sărim în aer, mi-a trecut prin minte. Femeia era o forță a naturii, o maestră a firmei Black&Decker, un artificier disimulat în stare să-și arunce în aer propria casă, mai ceva ca un comando terorist. Din când în când își trăgea sufletul, își ițea capul transpirat de sub chiuvetă și slobozea una după alta trei înjurături care, din câte am dedus, includeau nu numai *Holy Trinity*, dar și familia regală britanică în păr, până la ultima generație, precum se cuvine în credința anglicană. După care se întorcea la treabă cu un entuziasm fanatic. Prezența mea era pur testimonială, am dedus, restul lumii nu conta. Ce avea loc acolo era o afacere strict personală între țevărie și doamna Bartholomew.

Firește, a învins ea, în ciuda pagubelor colaterale. Și a sărbătorit victoria poftindu-mă la un gin Gordon's, pesemne marca preferată de Queen Mother. I-am fost profund recunoscătoare, după experiența cea belicoasă chiar aveam nevoie de o dușcă.

În timp ce gazda mea se scutura de praful iscat de bătălie, am purtat o interesantă conversație despre garnituri etanșe, filtre, pompe de apă și tot soiul de substanțe de desfundat. Pe ușă s-a ivit capul unui motan negru de dimensiuni considerabile și maniere aristocratice, pe care mi l-a prezentat drept Timothy Gordon. Asta e altă chestie care mă încântă la britanici. Pisicile au nume și prenume, au un statut privilegiat și reprezintă un element esențial în relațiile de vecinătate. Dacă n-ar avea animale de companie,

englezii n-ar vorbi între ei cu anii.

Pe Timothy Gordon l-a încântat pilota mea de puf de gâscă și s-a culcușit la capătul patului cu naturalețea unui rege care-și ia în posesie teritoriul. Admit că inițial n-am prea apreciat gestul, dar am avut grijă să n-o arăt; nu era cazul la Londra. Mie mi-au plăcut dintotdeauna câinii, nu pisicile, dar în dragoste nu ai de ales aproape niciodată. În cele din urmă, așa cum pofta vine mâncând, am ajuns la o antantă cordială, motanul a devenit companionul meu inseparabil de-a lungul serilor de iarnă pline de confuzii și căutări.

Capitolul III

După cum era scris în raport, tânăra purta o rochie de vară crem cu buline bleumarin și o pălărie de aceeași culoare prinsă cu un ac. Roșcată, de vreun metru șaptezeci. Stătea în picioare lângă scările unei clădiri din cărămidă, putea fi un hotel sau poate un cabinet medical, nu se specifica. Atitudinea era de așteptare. Capul ridicat, în picioare niște pantofi fini cu vârful decupat, ultima modă. Din când în când privea spre capătul din stânga al străzii, căutând să vadă dacă apărea cineva de după colțul cu Fieldgate Street; atentă, stăpână pe ea, cu umerii drepti și brațele flexate, ținând în mâini geanta și mănușile. La ora 12.45 în fața intrării a oprit un taxi. S-a urcat în el și a privit în urmă prin geamul din spate, fără să-și schimbe expresia până ce mașina a dispărut după colț.

Raportul era scris de mână, dar purta ștampila oficială a Security Service și era datat aprilie 1950, an în care a apărut și reportajul din *The Guardian*. Dar erau și altele mai vechi, din 1940 și 1941, pe când lucra la Centrul de Comunicații, de asemenea din 1943 și 1945. Ba vreo două chiar mai noi, deși incomplete. Ceea ce însemna că dintr-un motiv sau altul cineva o urmărise îndeaproape pe Emily J. Parker de-a lungul a mai bine de zece ani, practic de când era încă foarte tânără și până în momentul dispariției. Am încremenit.

Când o persoană dispare fără urmă nu există decât trei posibilități: unu, că a făcut-o cu bună știință și stă ascunsă undeva, ipoteză puțin probabilă, căci mai devreme sau mai târziu tot ar fi fost găsită; doi, că a fost victima unui sechestru, nici asta foarte plauzibil, din aceleași motive; trei, că a fost asasinată.

Scrisul era mereu același: rapid, ascuțit, aplecat. Mă întrebam de ce naiba putea cineva să urmărească într-un mod atât de temeinic o scriitoare practic necunoscută care lucra ca simplă secretară și nu făcea parte din sferele înalte, nu era „cineva“.

Documentele scanate ajunseseră la mine prin amabilitatea lui Robert Whelan, alt motiv de mirare. Să spunem că nu era tocmai genul de informații la care m-aș fi așteptat din partea unui mediu academic îndeobște puțin aplecat către astfel de surprize. De când aflase de venirea mea, profesorul Whelan îmi tot trimitea prin e-mail informații și indicații bibliografice, ca să nu mai vorbesc de invitația de a-l vizita acasă, în Londra, osteneală pe care nici un conducător spaniol de teză de doctorat nu și-ar fi dat-o în ruptul capului, statistic vorbind.

Vizita s-a amânat, căci sosirea mea coincidea cu o deplasare a profesorului la Edinburgh, la un congres de istorie. Însă între timp, grație textelor trimise, mi-am făcut o idee aproximativă despre lumea în care aveam să mă cufund.

Niciodată nu mi-a fost greu să schimb decorul și să călătoresc în timp – și n-o spun ca să mă laud. E vorba de o însușire moștenită.

Străbunicul meu patern era șef de gară la Órdenes și cunoștea fel de fel de oameni din alte părți de lume, precum A Fonsagrada, Viana do Castelo sau Zamora. Din câte aflasem, fusese un bărbat chipeș și aplecat spre visare, care știa să scrie și să prindă păstrăvi cu mâna. În plus, avea un foc interior, ceva ardea în el, nimeni n-a putut să-mi explice ce anume. Cred că avea darul transmigrației, ceea ce echivalează cu vocația de emigrant, dar din alte motive. Îi plăcea să schimbe aerul. Nu era un om cu domiciliu stabil, cel puțin asta pretindeau gurile rele. Într-o zi a plecat în Portugalia cu expresul de Lisabona – oamenii îl numeau „săgeata-de-foc” pentru viteza cu care trecea granița – și nu s-a mai întors. De atunci, nouă, urmașilor săi, ni s-a zis alde Săgețile, în onoarea acestei pasiuni pentru depărtări. Făpturi în trecere, cum bine a zis iubitul meu, Alex. Cu un picior aici și altul aiurea. Iubitori ai distanțelor lungi. Cu o imaginație trasată precum șinele de tren.

Familia maică-mii era exact la polul opus. Țărani tenaci și înrădăcinați obsesiv în pământul lor. În Galicia, pământul a fost dintotdeauna domeniul matriarhatului. Femei muncitoare, răzbatătoare, cu picioarele bine înfipite pe pământ, precum soră-mea, Bea. Oameni de încredere. Mi le imaginam pe acele prime femei din familia mea – poreclite Căpitănesele – blonde, înalte, mânând căruța precum pionierele din westernuri, punând mâna pe pușcă și trăgând prin geam în hoții de vite.

Un mister până în ziua de azi e cum de două neamuri atât de deosebite au

putut coincide genetic. Însă legile lui Mendel sunt de nescrutat.

— Tu crezi în destin? o întrebam pe Bea în timp ce ne făceam lecțiile la masa din bucătărie, așezate față în față și despărțite de doar câțiva centimetri – însă de abisul de netrecut al geneticii.

— Sigur că nu, Rebeca – răspundea ea, cu părul legat în mod impecabil cu o fundă de culoarea cireșelor –, dar trebuie să învățăm să-l acceptăm. Nu poți trăi încercând să oprești cursul lucrurilor.

Numai că, în sinea mea, credeam că pot. Când eram mică, cel mai mult îmi plăcea ca după școală să urc pe bicicletă până la Alto de los Postes cu o felie de pâine unsă cu Nocilla și să flutur mâna salutând expresul care pleca spre Lisabona. Chemarea sângelui, presupun. În acest sens eram și eu o Săgeată în toată regula.

Noi, cei care ținem de ramura asta a familiei ne sugestionăm lesne și avem suficiente resurse pentru a transforma realitatea înconjurătoare când și cum vrem. Se înțelege de la sine că iarna londoneză îmi convenea de minune. Astfel că, după ce îmi pregăteam la bucătărie un *english breakfast* consistent, urcam cu o cană de cafea la mansarda mea și, pe nesimțite, în câteva clipe, trecutul năvălea și înaintea ochilor mi se înfățișa Londra palpitantă din timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

O capitală amenințată care rezista de una singură în vreme ce toată Europa capitulase sub forța naziștilor și care afișa în ușa prăvăliilor lovite de bombe anunțul *Business as usual*, adică un fel de-a zice „Program normal“. Ce oraș!

Ca permis de intrare îmi ajungeau o simplă adresă de e-mail, un raport scanat trimis de conducătorul meu de doctorat sau un abonament la *The Times*. Cu alte cuvinte, nu mă costa nimic să mă strecor prin cablul computerului până la cea mai apropiată gură de metrou și să ies la suprafață pe o stradă învăluită în flăcări.

Pompieri cu căști de oțel conectează furtunurile la un hidrant și stropesc clădirile cuprinse de foc în fumăria generală; o bătrână stă cu capul în mâini pe scările unui conac victorian; șiruri de bărbați și femei cu copii de mână intră în refugii cu păături și măști de gaz; arcadele tunelului de la Oxford Circus sunt împodobite cu ramuri de vâsc; un bătrân împinge un cărucior de copil încărcat cu vase; în molozul unei clădiri în ruine lumea ascultă radioul; tinere infirmiere cu halate albastre duc tărgi dintr-un crater enorm din

mijlocul Fieldgate Street; un șir de case distruse peste care flutură mândru steagul Regatului Unit; un băiat cu șapcă și pantaloni scurți aleargă cu o găscă în brațe precum o fantomă scăpată din Crăciunul anului 1940. Și printre toate astea, o femeie foarte tânără, aproape o adolescentă, cu buzele date cu un ruj prea intens pentru vârsta ei, se uită în toate părțile căutând parcă pe cineva, pășind cu greu prin moloz cu frumoșii ei pantofiori cu toc decupați în vârf. Cine oare o fi inventat moda asta în cea mai rea iarnă a războiului?!

Aceasta era lumea prin care umblam eu când mă așezam să lucrez în mansarda mea de veghe cu șosete de casă groase, de lână, și într-o canadiană matlasată cu glugă pentru că doamna Bartholomew era în război deschis cu compania de electricitate. A face economie la căldură nu reprezenta pentru ea o chestiune economică, ci una de principiu. Aici îmi amintea de căpitănesele din familia mea, care au purtat mereu o cruciadă împotriva luminii aprinse în toiul nopții din cauza unui vechi litigiu țărănesc cu contesa de Fenosa, care era principala proprietară a Forțelor Electrice din Nord-Vest, Societate Anonimă.

— Ce-i cu lumina asta? bombănea bunica în timp ce-și făcea rondul nocturn îndreptat împotriva Marelui Capital. Bea și cu mine ne învățaserăm să citim pe furiș la lumina unei lanterne pitite sub cearșafuri, exact ca niște agente infiltrate.

Nu că doamna Bartholomew ar fi oprit căldura din zgârcenie, dar o bătălie e o bătălie, trebuia s-o înțeleg. A mă plânge de frig înaintea unei venerabile senioare antisistem era total lipsit de sens. Era preferabil să mă obișnuiesc cu această Laponie domestică, treabă nu lipsită de culminație epică.

Atmosfera vibra ușor în geamuri ca un fel de portativ asupra nopții. Tic-tic-tic... Făcea parte din mister. Eu încercam să mă concentrez. Să-mi ascut auzul. Să solfegiez. Încă nu știam ce căutam în viața lui Emily J. Parker, știam doar că era ceva fundamental. Ceva ce mă privea personal. Ce avea de-a face cu propria existență, cu tot felul de lucruri care se întâmplă în raza ta de acțiune, cum ar fi frigul, pișcoturile sau lecturile care ajung să fie o parte din viața ta.

Presupun că vedeam în ea un exemplu de femeie angajată în epoca ei, în stare să se sacrifice pentru ceilalți, cineva care nu dădea bir cu fugiții la prima schimbare, precum păsările migratoare. De mică am încercat – inutil – să-mi

modelez caracterul ridicând prea sus ștacheta, mă tem.

Dar, mai presus de orice, cred că ceva în mine se revolta împotriva faptului că viața și opera lui Emily J. Parker erau date uitării. Dintotdeauna mi-au produs o adâncă melancolie lucrurile care dispar pur și simplu: un penar albastru cu toate creioanele și echer, pe care l-am uitat în sala de desen și dus a fost; cartea pe care am învățat să citesc și pe care am uitat-o pe o bancă din parc în ploaie; muzicuța dăruită de bunicul și care precis că trebuia să se afle în torpedoul mașinii, dar nu era; o scriitoare împinsă în afara istoriei la întretăierea a două străzi și dată uitării...

În fond, cele mai adânci motivații sunt absurde. Mansarda în care lumina ardea până aproape în zori avea ceva de birou de obiecte pierdute, de fisură cu lumea. Iar eu încercam să mă descurc pe cât posibil, întrebându-mă despre deosebirile între personajele de caracter și cele de destin, între stilul direct și cel indirect, realitate și ficțiune. Viață și literatură.

Capitolul IV

Există scriitori din născare și scriitori de nevoie. Marcel Proust, de pildă, era din prima categorie: un tip care începe să-și țeară o crisalidă în cap pentru că mama lui nu i-a dat sărutarea de noapte bună, știți voi. În schimb, Emily J. Parker face parte din cea de-a doua. Pentru ea, a trăi și a scrie erau două fețe ale aceleiași monede. Depindea doar de care parte se situa. Realitatea era inexplicabilă, imperfectă, periculoasă sau greu de manevrat, ea încerca să o organizeze ca să-i dea o ordine. Adică un sens al secvenței. Și asta o liniștea.

Nici măcar nu dispunea de o cameră a ei – cerința ridicată de Virginia Woolf pentru ca o femeie să poată scrie beneficiind de niște condiții minime. Emily scria pe masa din bucătărie, după cum povestește într-o pagină autobiografică din *Quite at Home in the Night*, iar când cineva intra cu laptele sau cu un coș cu legume, făcea loc și-și ascundea caietul sub șorț, de parcă ar fi făcut ceva reprobabil. Pentru ea scrisul era unul tăcut, de supraviețuire.

Poate că i se trăgea din familie. Tatăl ei ținuse pe front un jurnal care-l ajutase să suporte condițiile dure din tranșee. Apoi, când războiul s-a terminat, s-a refugiat în natură. După propriile mărturisiri, singura amintire pe care o păstra de la cel care o zămislise era că un domn înalt cu o plasă de prins fluturi o dusesse într-o zi să vadă vizuina vulpii. Precis că e vorba de o amintire falsă, căci era prea mică pentru a-și aduce aminte. Mai curând, scena aceasta i-a pătruns în memorie ulterior, după ce o tot auzise povestită ca parte a mitologiei domestice. Fiecare familie are felul ei de a face istorie. Oricum, i s-a părut destul de importantă ca s-o includă în roman.

Maiorul Parker cunoștea numele tuturor arbuștilor și plantelor din câmpia engleză – la fel cum Ulise își amintea de toți copacii pe care tatăl lui îi arătase, numindu-i, în livada din Itaca – și avea motiv să creadă că asta făcea parte indisolubilă din patrimoniul familial. După ce se născuse Emily, familia se mutase la Brighton, unde clima era mai blândă. Într-o zi, simțind probabil

că nu-i mai rămânea mult timp, și-a luat fiica într-o excursie mai lungă. Au mers o bună bucată de drum printr-o văioagă plină de arbuști. Terenul era neregulat, presărat cu gropi adânci care apăreau pe neașteptate, drept care și-a purtat copila în brațe. La un moment dat a lăsat-o jos și s-a uitat după un fluture-zebră, una dintre speciile de lepidoptere cel mai greu de găsit în Marea Britanie. Când s-a întors, n-a mai văzut fetița. Trebuie să fi tras o sperietură soră cu moartea, pentru că pădurile din Downs sunt un adevărat labirint plin de pericole. Într-un târziu, a găsit-o. Adormise între niște arbuști, ruptă de oboseală. Și își alesese un locșor confortabil, cu iarbă netezită care forma un culcuș moale și cald încă. Atunci a ridicat capul și a văzut animalul, un superb vulpoi roșcat care îi privea impasibil. Pesemne că s-a simțit cumva înrudită cu el din cauza culorii părului. Vulpoiul stătea acolo, ciudat de nemișcat printre arbuști, precum o santinelă.

Când au ajuns acasă, primul lucru pe care l-au întrebat mătușile a fost dacă fata văzuse vulpea.

— A văzut-o, a spus maiorul, cred că a văzut-o.

— Lăudat fie Domnul! au exclamat femeile.

În unele țări, vulpea nu prea are faimă bună, e considerată simbolul trădării sau al vicleniei, ba chiar e piață rea. În Galicia, de pildă, nici nu i se spune pe nume, țăranii foarte superstițioși îi zic „aia“. Dar asta nu ține la englezi – se știe că ei conduc pe partea cealaltă.

Nu știu ce semnificație dădea Emily J. Parker acestei povești, nici dacă a simțit frica pe care o simt copiii pierduți, însă întâmplarea apare în același capitol în care își povestește experiența din stația de metrou Picadilly din 25 decembrie 1940, ceea ce te poate face să crezi că ambele episoade au fost croite după același tipar.

În ziua aceea, înaltul comandament britanic se temea de cel mai dur atac al aviației germane, un fel de cadou-surpriză de Crăciun. Riscul era maxim și toată populația fusese alertată. Peroanele metroului erau ticsite de familii cu coșuri de picnic și căciuli de Moș, așezate în jurul păturilor cadrilate. Ea ducea sacoșa de la Harrods cu cadourile pe care i le făcuseră colegile de birou: un săpun de lavandă într-un săculeț cusut de mână, o primă ediție broșată și destul de hărtănită a cărții de poeme *The Waste Land*, opera de frunte a lui T.S. Eliot, și o micuță *red fox* din pluș. Contrar oricărei superstiții,

vulpița-mascotă a fost o amuletă aducătoare de noroc. Din fericire, în noaptea aceea sirenele nu au sunat.

E una dintre scenele mele favorite pentru că și eu mi-am petrecut copilăria rurală cu cai sălbatici etc. și credeam că înțeleg sufletul autoarei. În vacanța de vară, ai mei ne lăsau pe Bea și pe mine la țară în grija bunicii Lola, care-și exercita funcția de conducere cu papucul. Pentru noi acolo era frontiera, lumea primordială și sălbatică. Terra incognita. Acolo mă visam personaj de caracter și, în pijama, omoram bivoli cât era ziua de lungă. Pentru noi, fete de la oraș, satul era o aventură, mai ales dacă se întâmpla ceva ieșit din comun, ca de exemplu să mă ciugulească o găină, ceva de groază. Atunci s-a văzut limpede că n-aveam să fiu nici pe departe vreo Ioana d'Arc.

Pe atunci Bea citea cu fervoare cărți de genul *Marile eroine și copilăriile lor*. Eu preferam *Peter Pan*, însă nici nu admiteam să fiu considerată lașă. În viață, mai devreme sau mai târziu, cu toții trebuie să ne întâlnim cu lupul. Eu am făcut-o la șapte ani cu un cioban din Aguas Santas pe nume Balbino de Josefa, nu tocmai întreg la cap. O rupea la fugă țipând pe câmp fără motiv. Într-o zi, s-a oprit în fața unui pâlț de arbuști ca lovit de trăsnet, a îngenunchat și s-a pornit să scurme pământul cu frenezie, repetând „Aici e, aici e!”

Mi-am vârât și eu nasul, cam speriată dar încercând să mă țin tare, și am văzut deodată cu ochii mei un mister al naturii care te lasă cu gura căscată: patru pui de lup abia născuți, niște puiuți care încă nu se țineau pe labelle din spate și se târau pe iarbă.

A fost pentru mine botezul focului, așa cum probabil fusese pentru Emily Parker să adoarmă în vizuina vulpii. Țin minte că am rămas mută. Prin minte mi-a trecut un gând ciudat despre temporalitate, pe care evident că eram prea mică pentru a o pricepe. Terenul era în pantă și forma un unghi bizar cu verdele pășunilor. M-a luat amețeala, ca și cum m-aș fi aplecat asupra unui abis. Nici nu mi-a părut că lupoaica putea fi pe aproape, nu mi-a fost frică deloc, dimpotrivă. Mă simțeam făcând parte din toate acestea – cărarea, râul, norii, puii de lup... –, senzație pe care aveam s-o înțeleg cum se cuvine când aveam să fiu mare. O senzație nouă pentru mine, care n-am avut niciodată aplecare către sentimentele mistice. Și m-am mai gândit la ceva: să scriu cât mai repede în caietelul meu aceste secrete ca să nu le uit când, în sfârșit,

aveam să ating uzul rațiunii. Pe drumul de întoarcere am auzit pașii unui animal în desiş. Am coborât atât de iute panta, încât mi-am zis că picioarele ni se vor transforma în roţi, ca în desenele animate. Când am ajuns la izvorul Antas am zărit licărind la doar câţiva metri o pereche de ochi ca jarul. Atunci, continuând să mă țină de mână, Balbino de Josefa a slobozit un *aturuxo* gutural care s-o fi auzit până la Pontevedra. Prin astfel de strigăte îndreptate în cele patru puncte cardinale comunică între ei păstorii galicieni în caz de pericol de moarte sau când e cazul să se împărtăşească. Ne-a salvat *in extremis* un jeep al Gărzii Civile pe drumul care ducea la Coto. Balbino şi-a recăpătat glasul abia după câteva săptămâni, în schimb, după cum mă asigură maică-mea, eu am ajuns acasă bucuroasă şi fluierând, de parcă m-aş fi întors de la o serbare câmpenească.

Nu mă speriau lupii, dar mi-era frică de găini. Cam așa mi se putea defini personalitatea.

Toate astea se leagă de fascinația pe care mi-o trezea scriitoarea engleză pe care începeam să o consider ca pe un suflet geamăn; firește, păstrând proporțiile.

A pătrunde în lumea lui Emily J. Parker era pentru mine un fel de a bate la ușa casei în care m-am născut. Căci asta cred că însemna să-i citesc scrierile: să revin undeva. Cuvintele scoteau scânteii, aveau electricitate, precum rugurile, stâlpii de lumină sau anumite animale noaptea. Nu numai că-mi aprindeau imaginația, dar îmi trezeau un mecanism obsesiv de a căuta indicii, de a găsi cărarea presărată cu firimituri de pâine pe care autoarea o marca în textele ei cu urmele pe care le lasă dragostea adevărată sau altă catastrofă de același soi. Câteodată, destul de rar, lectura îți oferă o astfel de recunoaștere. E vorba de ceva aproape invizibil, irațional și instinctiv. De o săgetare de care nu scapi ușor.

Cuprinsă de acest fel de entuziasm mă așezam eu înaintea calculatorului, convinsă că adunam material pentru o teză care avea să schimbe istoria literaturii. Nimeni nu mă poate acuza de lipsă de optimism nici chiar în condițiile cele mai adverse – iar acelea chiar erau.

Termometrul nu trecea peste patru grade cu minus. Doamna Bartholomew susținea că era cea mai rece iarnă după cea din 1956, dată pe care nici nu mă gândeam s-o pun sub semnul întrebării. Mă dureau articulațiile, nu-mi mai

simțeam degetele de la picioare. Timothy Gordon mai avea puțin și făcea țurțuri la mustăți, însă stăpână-sa, imperturbabilă, pornea căldura doar între șase și opt seara. În acele condiții extreme am făcut prima recunoaștere prin cartier.

Notting Hill face parte dintre acele locuri unde în doar o jumătate de oră ai impresia că ai făcut de două ori înconjurul lumii și ai cunoscut viața toată.

Te poți întâlni într-o dimineață cu o căpetenie a gherilei cecene și cumpăra pâine de la un prinț al deșertului, sunt șanse să faci loc unui rastafarian din Indiile de Vest britanice cu căștile pe urechi și să te ciocnești cu o gașcă de adolescenți magrebieni puși pe scandal, ori să admiri acoperământul de pe capul unei femei din Djibouti, să spui bună dimineța unei frumuseți caraibiene și să vorbești despre vreme cu două simpatice mămăițe bengaleze, ba chiar, din când în când, poți da cu ochii de un londonez blonzii și parcă rătăcit. Și nu era deloc imposibil să mă întâlnesc față în față cu însuși Martin Amis, și să vezi atunci.

Aspectul străzilor și al munților de nea de la marginea trotuarelor indica faptul că mașinile de curățat zăpada lucrau de o vreme fără oprire. Mi-am zis că, dacă voiam să supraviețuiesc glaciațiunii, trebuia să mă echipez corespunzător. Drept care mi-am cumpărat de la magazinele Whiteleys mai multe perechi de șosete de lână, niște cizme impermeabile Hunter până la genunchi, niște *leggings* groși de purtat pe sub pantaloni, un cardigan englezesc încântător, albastru de Prusia cu buzunare mari, de care mi-e dor și acum, și un hanorac matlasat. Astfel echipată, plus o căciulă cu motive de Crăciun pe margini, asortată cu mănușile și fularul, am făcut o incursiune la supermarketul ASDA, care era la doar trei sute de metri de casă. Mi-am burdușit plasele cu produse de bază: spaghete, bacon afumat, ouă, pate, lapte, cereale, cafea și pâine.

Acasă, în bucătărie, mi-am amintit că nu luasem gel de duș și brânză tartinabilă. Afară se întuneca, gerul așternea cristale de gheață pe partea exterioară a geamului. Era luni.

Capitolul V

Uneori mă cuprindea descurajarea. Îmi era dor de Alex, care de două săptămâni nu catadicsise să dea nici un semn de viață. V-am spus deja că era din Lugo, iar pe meleagurile acelea înalte oamenii nu-și prea schimbă părerea. Nu-l învinuiam. Nici eu nu pricepeam pe de-a-ntregul ce făceam la Londra acompaniată doar de un motan și încercând să descopăr ce se petrecuse cu o fostă promisiune a literaturii de care nu-și mai amintea nimeni, în loc să mă pregătesc ca lumea pentru concursul de funcționar de stat. Tot ce-mi propuneam prezenta pesemne și aspectul acela de pahar pe jumătate gol. Avea dreptate Bea, era o pierdere de timp.

În plus, Londra nu era un oraș tocmai real, ceea ce-mi sporea confuzia. De pildă, nici gând să găsești mercerii de unde poți cumpăra elastic, andrele sau babețici pentru bebeluși. Asta se întâmplă când îți părăsești locul, presupun. Și începea să-mi fie dor de lucruri pe care înainte le detestam: clopotele, atmosfera provincială, sărbătorile religioase. Îmi aminteam întruna de Biblioteca Axel Casal, de unde am contemplat o dată o furtună atlantică atât de violentă, c-ai fi zis că era făcută pe computer, cu fulgere verzi orbitoare, sclipiri argintii și nori concentrici negri ca smoala. În spatele meu, o voce cu accent de Radio Lugo și vocale închise a avut efectul prăbușirii unui cablu de înaltă tensiune.

— Nu-i rău deloc, a glăsuțit vocea.

Mi s-a părut o sentință fermă, deși prea blândă pentru fenomenul meteorologic și crepuscular unic la care asistam. Îmi place să-mi reamintesc acel moment. Universul încremenit și noi doi acolo, sub geamurile mari de la etajul al doilea al bibliotecii, subjugăți de electricitate, dar prefăcându-ne că nu era chiar ceva atât de grozav.

Îndeobște, astfel de stări melancolice dispăreau după a doua cafea. Respiram adânc și gata.

Trecusem pe curat tot materialul și îl aveam perfect organizat în dosare de diferite culori achiziționate în incursiunile mele prin magazinele Whiteleys. Cel roșu era destinat aspectelor biografice ale scriitoarei, cel galben era pentru chestiunile pur literare, cel albastru pentru contextul istoric. Ca să am o idee clară asupra pașilor de făcut, am prins pe panoul de plută o schemă structurată ca un arbore genealogic, așa cum procedează echipele de investigație ale poliției, pe care încercuiam cu markerul întrebările esențiale.

Dispozitivul detectivistic era completat de două dosare cu fotocopiile rapoartelor și alte notițe aranjate cronologic. Printasem la un internet-cafe pakistanez de pe Talbot Road toate fișierele de pe pendrive, inclusiv ultimul pe care mi-l trimisese Whelan. Nu încetau să mă surprindă toate informațiile pe care mi le trimitea conducătorul meu de teză. Ultima consta în formularul pe care Emily J. Parker îl completase de mână în ziua în care începuse să lucreze la baza de comunicații de la Bletchley Park, pe 16 septembrie 1940. Nici măcar nu împlinise optsprezece ani.

Toată lumea știa că sub numele de War Office se ascundea de fapt serviciul de spionaj. În calitatea mea de cercetătoare într-ale istoriei începeam să fantazez pe marginea posibilității ca adevăratul motiv al dispariției scriitoarei să fi avut de-a face cu munca ei la acea bază.

Ideea era un pic trăsniță și inconsistentă, dar se potrivea perfect cu viziunea mea romantică asupra lumii spionilor. Nu uitați că mi-am petrecut adolescența visându-mă – inutil – Mata Hari. Posibilitatea ca autoarea cărții *Quite at Home in the Night* să fi fost, în afară de o demnă candidată la Premiul Nobel pentru literatură, și o agentă britanică secretă mă captiva.

Am adunat toate informațiile posibile despre Bletchley Park, am căutat cărți, articole și publicații pe acest subiect, completând dosarul cu interesanta mărturie pe care Robert Whelan mi-a trimis-o asupra genului de muncă ce se făcea acolo.

Bletchley Park nu a fost doar cartierul general al spionajului Aliaților, ci și secretul de război cel mai bine păstrat de guvernul britanic.

În primul rând, nimeni nu se referea la acel loc spunându-i pe nume, ziceau BP sau „Parcul“. Era un conac victorian situat în plină câmp, la vreo nouăzeci de kilometri nord de Londra. Acolo viețuiau o mână de criptografi, specialiști recrutați dintre creierele cele mai de seamă de la Cambridge. Scopul lor era să

descifreze sistemul inextricabil de coduri secrete pe care Germania le utiliza în comunicațiile ei militare, mai ales mesajele către submarinele care operau în Atlanticul de Nord.

Lucrau în ture și contracronometru, erau foarte tineri și un pic excentrici, purtau șepci de șeviot, jachete cu cotiere și șosete găurite, dormeau puțin, fumau mult, mâncau prost din cauza raționalizării hranei pe timp de război, beau bere la pubul din sat, glumeau între ei, iar în zilele libere plecau în excursie pe bicicletă dând uneori peste trecători, însă erau singura speranță.

Restul personalului, în special femei, se ocupa cu transcrierea mesajelor interceptate și stătea în gazdă în satele din jur. Și ei, și localnicii erau sub efectul Legii Secretului Oficial, le era interzis sub amenințarea pedepsei capitale să vorbească despre asta. Cu oricine. În 1945, lucrau acolo în jur de zece mii de suflete.

Emily Jane Parker era una dintre acele tinere în fustă de tweed care-și petreceau ziua căutând modele sau anomalii între milioanele de linii de cod. O albinuță muncitoare și neimportantă în mijlocul unui stup.

Germanii aveau o mașină diabolică de criptat mesaje numită Enigma, care nu cântărea mai mult de douăsprezece kilograme și putea fi dusă oriunde, ca o mașină de scris. O fabricase Telefunken pentru serviciile secrete ale lui Hitler. Trei role și o grămadă de clape. Apăsai o literă și se lumina alta, care era cea corectă. Prin acest sistem trimiteau un text absolut de neînțeles, transmiteau drăcia asta prin Morse, iar receptorul putea citi mesajul original.

Pentru spionajul britanic descifrarea sistemului de coduri era ceva mai greu decât găsirea unui ac în carul cu fân. Existau o sută cincizeci de trilioane de combinații diferite. Firește, până la urmă l-au găsit.

Hitler ar fi fost năucit dacă ar fi aflat că un tip slăbănog, bâlbâit, homosexual și autist de vreo douăzeci și șase de ani, pe nume Alan Turing, avea să-i scoată la lumină cel mai prețios secret.

Dacă germanii ar fi bănuțit măcar că aliații reușiseră să le spargă codul Enigma la Bletchley Park și că, prin urmare, aveau acces la comunicațiile lor ultrasecrete, Marea Britanie și-ar fi pierdut avantajul și, în cazul acesta, nu se știe cine ar fi câștigat războiul. Asta e genul de lucruri care mă fascinează în istorie.

Sunt oameni pe care trecutul nu-i interesează defel. Nici prin gând nu le

trece să lege faptele istorice de persoane în carne și oase, oameni care se îndrăgostesc, merg cu autobuzul, se duc la dentist. Tare plicticoasă trebuie să fie viața celor care nu au decât prezent.

Pe mine m-a pasionat dintotdeauna să scotocesc prin ce s-a petrecut în trecut, numai că oamenilor în vârstă trebuie să le scoți uneori cuvintele cu cleștele. La mine în familie domneau, în privința anumitor lucruri, cam aceleași reguli ale tăcerii ca la Bletchley Park. De pildă, era cazul străunchiului meu José, care plecase de acasă ca să lupte de partea Republicii. Asta o știa toată lumea și ai mei chiar se făleau. Ce nu se spunea era că omul își părăsise nevasta și fiul pentru o luptătoare cu ochii negri pe nume María Reinante. Eu am aflat de la vecini.

Însă povestea pe care-mi plăcea cel mai mult s-o ascult în lungile veri cu cai sălbatici era cea a bunicului meu Francisco, căruia i se zicea Englezu'. Eu l-am cunoscut ca pe un om tăcut, care citea ziarul și repara ceasuri. Dar fusese un copil al războiului. Avea doar patru ani când lui Franco i s-a năzărit să umple țara de cruci și cenușă. O femeie din Pontevedra care avea un frate angajat la Altos Hornos i-a atârnat de gât un carton cu datele personale și l-a dus cu autobuzul la Bilbao. Acolo erau și alți copii care plângeau. Comitetul republican de evacuare avea legături peste tot și funcționa ca un serviciu poștal special, mut, umanitar, transoceanic. În țările cu emigrație oamenii sunt obișnuiți s-o șteargă urgent dintr-un motiv sau altul – se învață să fie departe în mod natural, așa cum înveți să te cațeri în copaci. Dar acest mod de a trimite niște copii a fost cam dur. I-au suit pe un vapor și după trei zile bunicul meu debarca în Marea Britanie precum un amiral, cu o valijoară de carton în care avea două schimburi curate și un titirez din lemn de cimișir.

În Anglia a învățat să citească și să scrie – dar în engleză. A fost dus la un cămin al Armatei Salvării cu tavane înalte și paturi perfect aliniate, unde mirosea a leșie. Nu prea vorbea de această perioadă pentru că suferise de singurătate, deși cântau colinde. Englezii nu l-au tratat nici bine, nici rău, după cum le era felul. Numai că într-o noapte, la Londra, a venit la el o zână.

Asta n-am inventat-o eu, există dovezi. Zâna purta uniformă de voluntară, a venit la pătuțul lui și i-a lăsat sub pernă un avionas de tablă, care se păstrează și acum în familie pe post de relicvă. Stă la mine în bibliotecă, la loc de cinste, cu aripile lui roșii și emblema RAF. Bunicul nu mai ține minte

vorbele magice pe care i le-a șoptit la ureche zâna, dar n-a uitat că era foarte tânără și avea la gât un lănțișor de argint cu o floare care se legăna într-o parte și în alta ca un pendul. Înainte de a pleca pe unde venise, zâna l-a sărutat pe frunte, lăsându-i o urmă de ruj. Bunicul nu era un tip sentimental, departe de el așa ceva, dar sărutul acela nu l-a uitat nicicând.

Mi-l amintesc fumând țigări pe care le făcea singur, fără să scoată un cuvânt. Lucru de înțeles, având în vedere că se însurase cu bunică-mea Lola. Ea era cu vorbele în casa lor. A trăit o sută doi ani, iar de la nouăzeci, când și-a rupt șoldul, a continuat să guverneze lumea din pat, dând ordine categorice și precise: să se macine grâul, să se pună năutul la muiat, să se țină contabilitatea – că doar de-asta era căpităneasă. Ce femeie!

În viața fiecărei familii putem găsi o sută cincizeci de trilioane de posibilități diferite, o adevărată babilonie precum cea pe care Emily J. Paker încerca să o descifreze la serviciu, când înaintea ei s-a deschis alt gen de cercetare. Un mister mai mare decât orice ecuație matematică. Nu m-am împăcat niciodată cu matematica. Într-a opta, profesorul a declarat în fața clasei:

— Rebeca Aldán, mai ușor va trece o cămilă prin urechile acului decât vei lua dumneata examenul la matematică.

Atât de tare m-a umilit acea sentință capitală, că până la urmă am luat examenul cu brio. Numai că acasă nimeni nu a fost impresionat, au spus că o făcusem din orgoliu, nu ca Bea, care primea calificative maxime la toate materiile, fără motive ascunse. Meritul era al ei, firește.

Capitolul VI

Bloomsbury e inima Londrei, și n-o spun în sens sentimental, ci literar, ceea ce e mai rău. Am crezut mereu că pentru englezi nu există nici sentimentalism, nici adevăruri cu majusculă, cu excepția celor pe care le-au scris poeții lor. Acest cartier situat în centrul Londrei are pesemne ceva care a atras secole la rând atâtea personalități deosebite. Charles Dickens a scris *Oliver Twist* într-o căsuță lipită de spatele alteia de pe Doughty Street. Locul a atras-o și pe Virginia Woolf împreună cu rafinatul ei cerc de artiști care au reinventat romanul secolului XX, așa cum scrie în toate manualele de literatură. Și să nu uităm că poetul Dylan Thomas frecventa o cârciumioară din zonă. Tot aici e University of London. Nu departe se găsesc British Library și British Museum, ceea ce înseamnă că aici a fost formulată teoria evoluției speciilor a lui Charles Darwin. Când o iei în jos pe lanțul evolutiv și habar nu ai unde te oprești.

Nu e de mirare deci că mă plimbam în acest teritoriu cu pași de melc. Atâta geniu pe metru pătrat impune respect. Nu mă plângeam, în fond de asta venisem la Londra, pentru că era patria literaturii.

În fine, sosise clipa să-mi cunosc conducătorul de teză. O dată în plus mizam toate cărțile pe un tip pe care nu-l văzusem în viața mea, dar în care-mi pusesem toate speranțele. Soră-mea pretinde că stilul ăsta îmi reușește în viață. Am coborât la stația de metrou Russell Square. În ultimele zile zăpada devenise cenușie și alunecoasă. Lumea mergea grăbită, parcă zoreau toți să ajungă la o ședință a Foreign Office, la o licitație de bonuri de tezaur sau cam așa ceva. În schimb, eu mă îndreptam spre o lume îndepărtată și incertă, de vieți măturate de vântul istoriei. Am rătăcit un pic prin ploaie, zgribulită în hanoracul meu, cu gluga înfundată pe cap și mâinile în buzunare. Să spunem că starea mea de spirit era oscilantă, între euforie și disperare. Mi se întâmplă des când stabilesc o întâlnire, chiar și cu dentistul. Doar că acum erau mult

mai multe în joc.

Am trecut prin fața Hotelului Russell, cel mai bun hotel victorian rămas la Londra, o clădire superbă de culoare roșu-teracotă. T.S. Eliot a lucrat mulți ani în colțul dinspre apus al pieței, acolo unde se aflau birourile Editurii Faber&Faber. Am luat-o pe strada care înconjoară British Museum cu magazinele de antichități luminate în plină zi precum farurile în mijlocul furtunilor. Am lăsat în urmă biserica Saint George, unde s-a ținut un serviciu funerar pentru Emily Davison, faimoasa sufragetă care a murit călcată de un cal al regelui în timpul Derby-ului din 1913. Am traversat parcul cu copaci niși. Cu zăpada se întâmplă la fel ca și cu visele, este albă când cade, dar când atinge pământul e cenușie. Am mai mers un pic și am cotit la stânga, acum eram în Bedford Place. Robert Whelan locuia la numărul 15, o casă georgiană tipică: ușa vopsită în roșu, o arcadă și treptele de la intrare.

A ieșit chiar el să-mi deschidă. Era exact cum mi-l imaginasem, un englez cu oase lungi și păr alb și bogat, ușor ondulat, ca un capitel ionic. Era surprinzător de viguros și agil pentru vârsta sa. Purta niște pantaloni închiși la culoare, o cămașă albă impecabilă și o jachetă amplă de lână verde-mușchi cu cotiere. Un exemplar clasic de erudit dintr-o specie distinsă și exclusiv britanică.

Avusesem noroc cu el. Cu toate că nu-mi putea conduce teza în mod oficial, pentru că ieșise la pensie, se ocupase cu amabilitate de toate demersurile pentru a o putea face: o prerogativă exclusivă pe care o au profesorii emeriți.

— Bine ați venit, domnișoară Aldán, m-a salutat el. E o plăcere să vă cunosc personal. Sper că ați primit toată documentația pe care v-am trimis-o prin e-mail.

— Sigur, mulțumesc foarte mult, i-am strâns eu mâna cu căldură.

— Dar intrați, nu stați în ușă, e frig ca dracu'. V-o prezint pe doamna Griffin, cea care se ocupă cu menținerea ordinii la bord.

— Îmi pare bine, am spus.

Am primit un surâs afabil de la femeia scundă, dreaptă și cu aspect sănătos de vreo șaizeci de ani. Mi-a luat rapid hanoracul și l-a agățat în cuierul de la intrare.

— Am dus ceaiul sus în birou, sper că sunteți de acord, *professor*.

— Mulțumesc, Rose, acolo vom sta mai comod.

Am avut impresia că între cei doi exista o tacită și discretă relație de complicitate bazată pe a nu-l deranja prea mult pe celălalt, ceea ce explică de ce în Marea Britanie serviciul domestic a funcționat dintotdeauna mai bine decât orice căsnicie.

L-am urmat pe scări până la o încăpere spațioasă cu pereții acoperiți de sus până jos de rafturi cu cărți. Biroul era dominat de o masă de stejar într-o nuanță întunecată, cu un fotoliu de piele pivotant de pe care cuprindeai cu privirea toată camera. Lângă fereastra ce dădea spre grădina din spate, o canapea cu două fotolii în jurul unei măsuțe pe care doamna Griffin așezase pe fața de masă albă de in tava cu serviciul de ceai. Mi-a venit imediat în minte fraza lui Emily J. Parker despre capul ei servit pe tavă.

Pe drum fusesem sigură că prima noastră discuție despre scriitoare avea să se învârtă în jurul chestiunilor literare: psihologia de bază, introducerea imaginilor poetice în narațiunile ei, construcția personajelor, chestii de genul acesta. Numai că până la urmă discuția a luat-o pe alte făgașuri.

— Luați loc unde vreți, vă rog, de când a murit soția mea stau mai mult aici, m-a invitat el să mă așez cu un gest. Hm, nu credeam că sunteți atât de tânără, a spus după o pauză.

— Nu sunt chiar atât de tânără, am protestat eu.

— Mă rog, scuze. La vârsta mea, în afară de ruinele Acropolei, totul mi se pare uluitor de tânăr, a glumit. Ei, și cum merge treaba?

— Până acum abia am ordonat cât de cât materialul, deși vă mărturisesc că nu prea știu unde se potrivesc documentele pe care mi le-ați trimis...

— Nu e ușor să pui în ordine materialul unei vieți întregi. Chiar dacă e vorba de o viață atât de... scurtă sau precipitată, a nuanțat el privind mecanic spre coroana copacului care atingea geamurile. Uneori, cu cât știm mai multe despre cineva, cu atât mai puțin îl înțelegem, ne pierdem obiectivitatea. Cel puțin așa pățesc tot mai des... Avea o privire caldă și deschisă, din acelea care îl fac pe interlocutor să se simtă băgat în seamă. Nu știi niciodată la ce să te aștepti de la viața celorlalți, nici măcar de la propria viață. Prea multe evenimente și prea disparate, lipsite de un fir logic care să le lege. E greu să ai imaginea de ansamblu... Vorbea pe un ton de aducere aminte, învâluitor, de parcă s-ar fi învârtit în cerc; a făcut o pauză, și-a plecat privirile, cufundat

în gânduri: Ca să nu mai vorbesc de elementele pe care nu le cunoaștem și care rămân ascunse celorlalți ca în unghiul mort al oglinzii retrovizoare. Dacă te gândești bine, orice viață, oricât de neînsemnată ar părea, e plină de astfel de zone de umbră... A sorbit din ceai, a lăsat cu grijă ceașca pe farfurioară: E de-a dreptul emoționantă strădania omenească de-a lungul secolelor de a conferi un sens narativ acolo unde nu e. Un efort inutil, dar poate tocmai de aceea extraordinar, nu credeți?

Nu știu cum m-am uitat la el, poate dându-i dreptate, poate nu, poate foarte curioasă, cert e că privirea mea i-a plăcut. Mi-a zâmbit cu familiaritate, ca unei fiice sau unei nepoate (dacă le avea) și a continuat:

— Foarte puțini scriitori au depus atâta efort ca Emily Parker pentru a găsi un sens epocii în care le-a fost dat să trăiască... Pronunțându-i numele, Whelan a căzut din nou pe gânduri, de parcă ar fi plecat un pic; pe chip i se perindau expresii multiplu nuanțate: Fac pariu că încă nu ați văzut nici o fotografie a ei, a reluat apoi cu un glas ferm.

S-a ridicat sprijinindu-se de brațele fotoliului și a mers cu pași mari la birou. A revenit ducând o fotografie înrămată:

— Iat-o!

Părea mai curând o actriță de cinema decât o scriitoare, aducea într-un fel cu Greta Garbo sau cu Ingrid Bergman – la acest gen de frumusețe mă refer. Pomeți înalți, nas drept, părul, adunat pe ceafă și care îi dădea un aer misterios și sofisticat, era de nuanța mahonului. Sprâncenele, ca două accente circumflexe fine și bine separate. Nu purta bijuterii – doar un lăntișor la gât terminat cu o camee de fildeș. O camelie, poate un trandafir.

— Prin urmare, ați cunoscut-o? am întrebat eu absolut uluită. Căci de câte ori mă gândeam la Robert Whelan în calitatea lui de conducător de teză nici prin cap nu-mi trecea că ar fi putut să o cunoască personal pe Emily J. Parker sau chiar să fi împărtășit cu ea evenimente istorice, nici că vreunul dintre protagoniști mai putea fi în viață, de parcă orice trecut ar fi fost ceva de foarte de mult; era vorba abia de șaiszeci de ani. V-am spus mai devreme că ideile mele despre timp sunt confuze.

Perplexitatea mea l-a făcut pe Whelan să pufnească în râs.

— Cred și eu că am cunoscut-o! a reluat el bine dispus și cu chef de vorbă, cu un zâmbet de plăcere în colțul gurii, așa cum fac oamenii în vârstă când își

amintesc întâmplări din tinerețe. Am cunoscut-o în septembrie 1940, avea doar șaptesprezece ani. Era o copilă roșcată, cu fața albă și părul prea creț. Venise să dea examen de stenografie la birourile de comunicații într-o fustă de elevă, pulover și pantofi fără toc cu talpă de cauciuc. Avea accentul inconfundabil din sudul Angliei. Era îmbujorată și avea înfățișarea tipică a unui copil crescut la țară. Am fost gata să nu o primim, era minoră. Dar era foarte bună la dezlegat cuvinte încrucișate. Sunteți la curent cu ceea ce făceam noi acolo, cred că v-am trimis niște fișiere...

— Da, sigur, domnule profesor, am recapitulat eu în minte conținutul documentelor pe care le citisem temeinic. Într-adevăr, așa cum reieșea din ele, la începutul războiului Cambridge nu avea destui specialiști în decriptare și decodare de mesaje, drept care armata se văzuse silită să recruteze egiptologi, profesori de latină, specialiști în numismatică și pe oricine s-ar fi dovedit talentat la șah sau cuvinte încrucișate.

— Probele nu erau ușoare, a continuat Whelan, dar ea le-a trecut fără probleme.

— Deșteaptă fată! am exclamat.

— Foarte. Am revăzut-o după câteva luni și aproape să n-o recunosc: devenise o femeie care-ți tăia răsuflarea. Până și vocea i se schimbase, accentul rural dispăruse cu desăvârșire. La oraș tinerii învață repede, se dezvoltă... Și-a pus ochelarii și a contemplat gânditor fotografia.

În poză mai apăreau și doi bărbați, de o parte și de alta a lui Emily.

— Cine sunt?

— Ăsta e Alan Pearson, mi l-a arătat el pe tipul din dreapta, de vreo treizeci de ani, cu pardesiul pe braț, haină închisă și papion cam strâmb. Iar cel din stânga sunt eu.

— Dumneavoastră?

— Da, incredibil, dar și eu am fost odată tânăr, pot să vă asigur.

M-am uitat cu atenție și am socotit în gând. În poză, Robert Whelan părea de douăzeci de ani și un pic; era un tânăr blond și surâzător, cu vestă de lână și pantaloni cu pense. Un tip destul de șic, mi-am zis. Era și acum un bărbat elegant pentru vârsta lui.

— Pe atunci ne vedeam des.

— Lucrați toți trei în același departament?

— Nu, Emily a început să lucreze la arhive, ca majoritatea fetelor, dar a avansat rapid. Avea o memorie de elefant. Nu uita niciodată un nume sau o figură. De aceea, curând a fost trecută la pavilionul 8, sub ordinele lui Dilly Knox, care conducea sectorul de investigații. Eu eram analist, lucram în pavilionul 14.

Am căscat ochii. Prin urmare, Emily J. Parker chiar lucrase pentru serviciul de spionaj! Acum nu mi se mai pare atât de uluitor, însă atunci a căzut cerul pe mine. Deși îmi trecuse mie prin cap ideea că ar fi putut fi și spioană, nu luasem niciodată chiar în serios astfel de trăsnăi. Presupun că mi se părea o ipoteză prea romanescă pentru a fi adevărată.

— Și Pearson? am întrebat eu, încercând să-mi domolesc entuziasmul.

— Pearson făcea parte din grupul celor aleși. Lucra în conac împreună cu Alan Turing și Alan Ross. Cei trei Alan, le ziceam noi. Unul mai excentric decât altul. Cu toate maniile lui, Pearson era cel mai chibzuit. Umbla mereu cu un creion după ureche, ca un tâmplar; îi plăcea să demonteze motorul mașinii și să-l monteze la loc, piesă după piesă; petrecea ore în șir în garaj printre șurubelnițe, biele și manivele. Era un geniu al matematicii și... un tip norocos. A rămas cu fata, până la urmă, a zâmbit el, făcând un gest de resemnare.

Cuvinte în care am citit nu numai fairplay, dar și o anumită ironie pe care nu știam exact cum s-o interpretez.

După datele mele, Emily Parker publicase practic tot ce scrisese până să se mărite, cu excepția ultimului roman. Până atunci nu dădusem importanță faptului, dar acum mi-a trecut prin minte că în anumite medii pesemne că nu era bine văzut ca o femeie măritată să se dedice scrisului. În timp ce răsuceam în minte ideea asta, am început să ronțai un fursec cu cremă din cele pe care doamna Griffin le lăsase pe tavă. E ceva tipic pentru mine să ronțai pișcoturi când nu ajung la nici o concluzie.

Dar în cap îmi fierbeau tot felul de imagini: ce fel de muncă făcea scriitoarea în pavilionul 8; urmărirea exhaustivă la care fusese supusă, conform rapoartelor scrise de mână cu cerneală albastră și caligrafie ascuțită; și, mai presus de toate, misterioasa ei dispariție.

— Și... după nuntă v-ați mai văzut?

— O, prea puțin. Știți cum se întâmplă, a ridicat Whelan din umeri, începi

prin a-ți trăda prietenii, pe urmă îi minți pe necunoscuți, îți lași de o parte bunele maniere, apoi ignori repausul duminical și sărbătorile legale, în fine... amâni totul pentru altă zi.

Am zâmbit ca și cum m-ar fi făcut părtașă la o mică năzdrăvănie.

Am fost mereu convinsă că umorul este unul dintre marile avantaje pe care le au englezii față de cei de pe vechiul continent. Marea, cerul cenușiu și faptul că posedă cea mai veche democrație de pe planetă ajută și ele, firește, însă în lipsa aplecării lor către ironie nu ar fi ajuns atât de departe. Whelan răsucise în favoarea sa celebra frază a lui Thomas de Quincey din *Despre asasinat ca artă frumoasă* ca să-și mascheze dezamăgirea. I-am apreciat iscusința.

Dar în același timp îmi spuneam că omul nu era doar un bătrân și simpatic profesor, dar și un analist hârșit care lucrase în spionajul militar, un expert în a doza informația cu picătorul și având o vastă experiență în lucruri atât de complicate precum un război. Prin urmare, era el profesor de literatură engleză pensionat, dar și un tip greu de descifrat.

Nu știam cum și când pusese Whelan mâna pe rapoartele detaliate de urmărire a scriitoarei. Nu m-ar fi mirat să aflu că le furase din arhivă când părăsise serviciul după război. Dar nu-mi venea să-l întreb.

La un moment dat m-am gândit dacă nu cumva nu fusese deloc întâmplător tot ce se petrecuse din clipa în care luasem legătura cu el. Poate că era vorba de autosugestie, cert e că ceva mi-a trecut prin minte în viteză, ca un animal care traversează drumul noaptea la lumina farurilor fără să apuci să-l identifici. Un gând pe fugă.

Dacă ar fi fost după mine, l-aș fi bombardat cu întrebări. Însă englezii consideră o dovadă de proastă educație întrebările personale sau prea directe, așa că nu era cazul să-mi supun amfitrionul unui interogatoriu, mai bine să țină el frâiele conversației. În plus, îmi plăcea să-l ascult. Trebuie să știi să ascuți o persoană în vârstă. Cu toate că, de fapt, Whelan nu părea o persoană în etate, ci mai curând un tânăr din altă epocă. Poate că așa se și simțea, mi-am zis eu privindu-l cum stătea în fața mea, aparent dezinvolt, cu picioarele încrucișate în diagonală, arătându-și ciorapii cu romburi și pantofii lustruiți. A vorbit îndelung pe un ton animat despre vremea veche, despre literatura de după război și dezastrul fără scăpare pe care îl presupusese thatcherismul

pentru orgoliul național britanic. Era în largul său, parcă nici nu-i păsa că se depărta de subiect sau ca și cum ar fi știut că, în definitiv, toate râurile se varsă în aceeași mare. În ciuda vârstei și a beteșugurilor aferente, mi-am dat seama că Robert Whelan avea capul pe umeri și inima mai curând la stânga, cu o tendință înăscută spre scepticism. Îl ascultam și mi-am amintit de bunicul Francesco, mi-am zis că mă aflu înaintea unui om care ținea de altă lume. O lume de bătlăii, de mizerie, de ticăloși și zei, o lume gata să dispară în canalizarea istoriei. Mi-am amintit și de scena din *Blade Runner* în care Rutger Hauer dă drumul porumbelului să zboare de pe acoperiș în timp ce ploaia îi picură pe obraz lacrimi ca de mercur pentru viața pe care o lasă în urmă. Cerul acela laminat, carele de foc, ochii aceia... Cred că filmul m-a învățat multe lucruri importante despre ce putem pierde.

— Sosește comandantul-șef, a anunțat Whelan, continuând să zâmbească.

Doamna Griffin venea să spună că prânzul era gata. Instinctiv, m-am uitat la ceas: trecuseră două ore în zbor.

— N-aveam intenția să vă răpesc atâta timp, m-am scuzat eu, ridicându-mă.

— Nu te îngrijora, Rebeca, mi s-a adresat pentru prima dată pe un ton familiar. De ce nu rămâi la masă? Să știi că doamna Griffin e o bucătăreasă excelentă!

— Nu, mulțumesc, v-am obosit destul. Prefer că continuăm discuția altă dată, dacă sunteți de acord, firește.

— Oricând dorești... A ridicat din umeri și și-a arătat palmele deschise – probabil un gest tipic.

Dar în vestibul, cu hanoracul pe mine, tot nu m-am stăpânit și i-am mai pus o ultimă întrebare:

— Domnule profesor, e ceva ce nu prea înțeleg. Credeți că ordinul de urmărire a scriitoarei a fost emis de la Bletchley Park?

— Nu. În fine, nu știu. Nu cred... Nu era procedeul obișnuit...

— Mda... Dar atunci cum au ajuns aceste documente la dumneavoastră, dacă nu sunt indiscretă?

— Din pură întâmplare, a ridicat el din umeri, așa cum se ajunge îndeobște la cele mai multe descoperiri. Căutam în arhive fișa medicală a lui Emily și am dat de ele – *by chance* a fost expresia pe care a folosit-o.

— Fișa medicală? am căscat eu ochii. De ce vă interesa așa ceva?

— Nimic deosebit, de fapt, a surâs de parcă s-ar fi jucat cu mine ca să mă facă și mai curioasă. Presupun că am fost mânat de îngrijorare. În ultimul timp Emily avusese probleme de sănătate. A fost internată la spitalul Westminster pentru investigații. Pearson era destul de preocupat, stătea în permanență lângă ea, zi și noapte. Am vrut să verific dacă în fișa ei de recrutare era menționată vreo boală de care ar fi suferit. Pe atunci ni se făcea un examen medical exhaustiv înainte de angajare. Dar nu, a zâmbit Whelan din nou cu sprâncenele ridicate. Era o femeie puternică și sănătoasă, aidoma unui copac tânăr. Noi, bărbații, ne alarmăm inutil chiar și la o indispoziție trecătoare... Dar vorbim altă dată, dacă te interesează acest aspect.

— Da, sigur, oricând doriți, domnule profesor, am spus, înțelegând să nu era cazul să insist. Totuși, deja cu un picior în prag și cu altul afară, i-am mai aruncat o mână: Și în tot acest timp nu ați mai avut vești de la Pearson?

Whelan s-a scărpinat la ceafă. Dintr-o dată, părea obosit și gârbovit. Pentru un om de vârsta lui trebuie că fusese o zi obositoare, cu atâtea incursiuni în trecut.

— Mă tem că nu, a scuturat din cap. În 1965 am aflat că a murit. Dar deja după război i-am pierdut urma. Pe atunci toată lumea își vedea de propria viață. Erau vremuri grele, a ridicat din nou din sprâncene și a zâmbit.

— Da, vremuri grele, am repetat eu.

Capitolul VII

O veche vorbă englezească a școlii de război zice cam așa: „Să mă ferească Dumnezeu de aliați, că de dușmani mă feresc singur“.

S-ar putea spune că, într-un fel, antiteza reprezintă una dintre caracteristicile cele mai interesante ale gândirii britanicilor ca specie umană demnă de studiu și admirație. O serie de întrebări despre Emily J. Parker nu mi dădeau pace pe măsură ce mă adânceam în opera ei literară. Nu era vorba de cine știe ce mari descoperiri despre stilul ei narativ, care se putea încadra în ermetismul poetic (a insinua fără a explica), ci de felul în care conducea trama. Acțiunea nu se desfășura în mod liniar sau circular, ci oblic, pieziș, precum mișcările calului pe tabla de șah, lucru care aducea cu sine o doză considerabilă de incertitudine sau de surpriză. Poate că și dispariția ei fusese tot un fel de săritură de cal.

Nu mă mira stilul ei sinuos, având în vedere vicisitudinile cu care se confruntase. La majoritatea scriitorilor există o corespondență între viață și operă. Să zicem că evazivul și secretul sunt armele obligatorii de supraviețuire pentru cineva care are de ascuns ceva cât de cât interesant – asta se învață încă din copilărie. Însă Emily era deja o veterană chiar înainte de a ajunge la adolescență. Frecventa adăposturile antiaeriene cu aceeași asiduitate cu care generația mea a frecventat discotecile. Se măritase cu un geniu care gândea în unde trigonometrice. Avea un stil propriu, talent și un anumit simț al secvenței; în plus, cineva o urmărea îndeaproape dintr-un motiv care-mi scăpa. Destul de multe pentru o singură viață, aș zice.

Am lăsat ceașca de cafea pe masă și m-am dus la geam să mă dezmoțesc. Era șase și jumătate seara și, cu excepția unor incursiuni în bucătărie ca să ronțai pișcoturi, stătusem nemișcată de la opt dimineața. Mai bine de zece ore. Zăpada fusese topită de ploile din ultimele zile, rămâneau vagi urme pe acoperișuri. Îmi plăcea imaginea curții din spate, cu coșurile care fumegau și

fațadele îmbrăcate în iederă. Pe vremuri, aceste fundături numite *mews* erau destinate grajdurilor și trăsurilor. În prezent, prețul lor crescuse zdravăn pe piața imobiliară, deși, dacă aveai noroc, puteai găsi și un chilipir. Presupun că eu îl găsisem.

Englezii au o concepție specială despre urbanism, contrară oricărei organizări normale a teritoriului. În general, planul Londrei pare o alcătuire menită să dezorienteze străinul neatent. Dovadă că există multe artere din districte diferite aflate la mare distanță care au același nume sau, dimpotrivă, una și aceeași stradă poate avea mai multe denumiri. De parcă asta nu ar ajunge pentru a semăna confuzie, în engleză o stradă are mai multe denumiri decât în orice altă limbă din lume: *street, way, road, place, avenue, gate, walk, alley, park* etc.... Și în încâlceala asta de nume în care omului îi e greu să se lămurească, aceste *mews* adaugă încă un fir de nisip confuziei urbanistice generale, rămânând însă niște adorabile *culs-de-sac* unde o nou-venită fără mari aspirații cosmopolite își putea găsi locul în lume.

Uneori cred că, într-un fel sau altul, romanele sunt precum orașele. Unele se explică singure, de exemplu Parisul. Altele se complică singure – precum Londra. Cred că asta are legătură cu firea locuitorilor. Pe mine mă interesa o anumită locuitoare. Și tot răsucind în minte legăturile între literatură și urbanism, am ajuns la concluzia că modalitatea complexă în care își urzise romanele Emily Parker era posibil să fi avut ca punct de pornire munca ei de la Bletchley Park.

În timpul războiului, întreaga Londră se transformase într-o vastă conspirație menită a induce în eroare inamicul. Ziarele publicau știri false, BBC transmitea frecvent mesaje contradictorii, se construiau chiar și decoruri de instalații militare din carton pentru a dezorienta avioanele germane în zborul lor de recunoaștere a locurilor strategice. În scenariul războiului de informații, sistemul de coduri era atât de alambicat, încât nu era deloc imposibil ca unii să pice în propria capcană, așa cum pășise Mata Hari în războiul din 1914.

Se pare că, în timpul Marelui Război, Imperiul German hotărâse să scape de frumoasa care umbla liberă și începea să-i creeze cam prea multe probleme. Așa că i s-a întins o cursă: au trimis un mesaj compromițător codat, știind că francezii erau la curent cu descifrarea codului – dar nu știau

că nemții descoperiseră asta. Mesajul a fost captat de antena radio de pe Turnul Eiffel, Parisul a crezut în veridicitatea informației, habar n-având că inamicul o trimisese special. Rezultatul? Mata Hari a fost împușcată în zorii zilei.

Un miorlăit prelung s-a auzit lângă picioarele mele. Timothy Gordon mi-a sărit în poală, căutând căldura umană. Se întuneca, o ploaie molcomă bătea în geam, ca muzică de fond pusesem Leonard Cohen, care sună tot ca un tors foarte lent, și cântecul preferat al lui Alex, *Your Famous Blue Raincoat*. Ciudat cum după atâția ani continuam să cred cu strășnicie în anumite lucruri intangibile, ca muzica acestui bătrân poet newyorkez prin adopție, cu puloverul lui pe gât și vocea care parcă se împiedica veșnic de aceeași piatră. Mi-am continuat cugetările în timp ce mângâiam motanul pe spinare.

Poate că Emily J. Parker căzuse într-o cursă, la fel ca Mata Hari. În definitiv, ea lucra chiar în locul unde se țesea pânza de păianjen. Avea acces la informații secrete, era la curent cu lucruri care implicau un risc pentru întregul grup, e posibil să fi devenit o amenințare concretă pentru cineva. „Foc amical“, cred că așa se zice în limbajul geopolitic de azi.

Ipoteza avea logică, dar nu stătea în picioare: dacă scriitoarea ar fi reprezentat vreo problemă, s-ar fi renunțat la ea pe loc, n-ar fi așteptat nimeni zece ani s-o facă. Războiul se terminase de mult și ea nu mai lucra. Posibil ca toate astea să fi fost speculații fără bază. Sau poate că fusese vorba de o reglare de conturi pe termen lung. Cel mai vechi motiv din lume. Răzbunarea. Un fel care se servește rece, după cum spun cei înțelepți.

În 1993, de Crăciun, Bea și cu mine am primit un joc de societate numit Spy Game. Consta într-un carton cu zaruri și cărți de joc și se referea la diferite perioade istorice: Războiul de Independență din America, Căderea Bastiliei, Revoluția Rusă, Războiul Civil Spaniol, Debarcarea din Normandia sau Războiul Rece. Fiecare jucător reprezenta un personaj conform cărții care îi revenea: George Washington, Robespierre, Scarlet Pimpernel, Rasputin, generalul Eisenhower etc., și trebuia să-și îndeplinească misiunea și să ajungă la capăt încercând să evite căsuțele-capcană și ocolind obstacolele pe care i le puneau ceilalți jucători.

Jucam cu vărul Darío și cu Olivia Suances, o prietenă a soră-mii de aceeași vârstă. Darío și cu mine eram oficial „ăia mici“, drept care Olivia ne privea

de sus ca un păun care ne făcea marea favoare de a ne lăsa să jucăm. De obicei, jucam o partidă în duminicile ploioase când nu puteam să ieșim cu bicicletele. Bea ajungea prima la capăt, așa cum și-a atins de fapt toate țelurile pe care și le-a propus în viață. Pentru mine, jocul era o mare bătaie de cap, încă nu aveam așezate anumite noțiuni istorice care se studiază mai târziu. Mi se întâmpla să confund Palatul de Iarnă cu Versailles și Kremlinul cu Casa Albă, ceea ce ducea automat la scoaterea mea din joc, iar Olivia mă făcea toantă. E ușor să fii toantă dacă ești cu patru ani mai mică. Însă fairplay-ul nu era un concept de bază în acele partide în care dădeam piept cu adversitatea.

Nu știi dacă din cauza gafelor mele constante sau pentru că așa s-a întâmplat, dar treptat jocul a fost dat uitării până într-o zi în care soră-mea își usca părul cu föhnul în fața oglinzii și vărul Darío a rostit o propoziție istorică:

— Bea parcă e femeie.

Așa și era. Se schimbase în mod misterios. N-o mai interesa să o facă pe Scarlet Pimpernel, nici chiar pe Maria Antoaneta. Se transformase într-un fel de sirenă dincolo de bine și de rău.

— Ce fată drăguță, spuneau toți musafirii care ne intrau în casă.

Transformarea asta nu a luat-o pe soră-mea prin surprindere: și-a asumat-o ca pe ceva binemeritat. Olivia spunea că i se suise la cap, însă reacția ei era să-și arunce pe spate pletele blonde cu un gest disprețuitor și să plece la liceu, pășind pe trotuar cu o stăpânire de sine pe care mulți șefi de state și-ar fi dorit-o.

Imediat ce Bea pleca, eu mă duceam glonț să mă privesc în oglinda din baie.

— Ce faci, Rebeca? m-a întrebat odată mama.

— Nimic, mă întrebam dacă sunt la fel de drăguță ca Bea.

— Chipul tău exprimă multă personalitate și ai o privire zâmbitoare, a fost răspunsul ei diplomatic.

Cu alte cuvinte, nu. Era limpede. Se vedea cu ochiul liber. Soră-mea avea tenul alb și delicat și pomeții roz, eu aveam nasul plin de pistrui. Ea avea sprâncene subțiri și frumos desenate, ale mele erau negre și stufoase, în plus, pe pleoapa stângă aveam o cicatrice în formă de semilună de când căzusem

din leagăn. Gura Beei era mică și frumos conturată și nu avea dinții din față despărțiți de o strungăreață – „de la atâtea minciuni pe care le spui“ – ca mine. Ea lua totul cu o seninătate fără fisură, și o mai și aleseseră să joace rolul Julietei la serbarea de sfârșit de an, pe când eu aveam să fiu o biată păstoriță la ieslea nașterii Domnului de Crăciun. Orice-aș fi făcut, ca Bea nu putem fi. Asta era situația.

Nu că descoperirea aceea mi-a distrus viața, dar am început să-mi pun problemele într-o optică ce lua în calcul alte posibilități. Dacă nu puteam fi nici frumoasă și nici o spioană de succes, măcar aveam să fiu scriitoare. Așa că înhățam caietul cu spirală, mă refugiam bosumflată în camera mea și mă apucam să scriu istorii eroice despre indieni și cowboy în preerie, despre vrăjitoare celte sau vânători de balene, în vreme ce Bea se îndepărta tot mai mult de mine, împreună cu Olivia, Julián Barbero, Guillermo de la Devesa, Quique Santalices și alți băieți mai mari de la liceu. Relațiile dintre surori se răcesc, râurile lui Heraclit își schimbă cursul, aliații devin inamici. Izbucnesc războaiele...

În timpul Bătăliei pentru Anglia, pământul britanic era înțesat de agenți naziști. Londra era tapetată cu afișe care avertizau asupra pericolului de a da informații dușmanului.

Lumea era pusă în gardă să fie atentă la oricine s-ar fi comportat în mod suspect punând prea multe întrebări. *Neighbourhood watch*, adică vigilența vecinilor, a devenit piatra de temelie a apărării – iar unii, precum doamna Bartholomew, o duceau până în pânzele albe, chiar și în vremuri de pace. Curiozitatea ei obsesivă o făcea să se posteze adesea îndărătul storurilor de la parter ca să urmărească ce se petrecea în curte. Obicei de război.

E de înțeles. Toată propaganda despre pericolul de a da informații dușmanului sfârșește prin a face o breșă în caracterul oricărei bătrânică insomniace. Pe masa de lucru aveam un afiș cu o caricatură în care două femei nu la prima tinerețe stau de vorbă despre betesugurile lor în autobuz: „De câteva zile mă doare rău de tot un genunchi“, zice una. „Musai să te duci la doctorul Evans, răspunde cealaltă. Prietena mea Nancy lucrează cu el ca infirmieră la St John’s Wood și zice că e nemaipomenit. N-apucai să-ți spun, dar pe fii-su l-au înrolat săptămâna trecută. Săracii de ei, sunt tare îngrijorați pentru că l-au trimis la baza din Dover, pe coastă“.

Suficient pentru a pune în pericol o operațiune militară cu mii de vieți în joc. La Dover era amplasată o linie de baterii antiaeriene și se mutaseră baloanele captive de la Londra. „Ține-ți gura – îndemneau afișele. Atenție la ce spui. Dușmanul pândește.“ *Keep mum! Beware of Spies!*

La Bletchley Park nimeni n-avea voie să spună cu ce se ocupa. Cei care lucrau într-un pavilion nu știau ce se făcea în altul. Numai că vorbele se strecoară pe nesimțite, cu atât mai mult între doi soți. Emily Jane Parker avea o voce gravă, după cum îmi spusese Whelan, fără pic din vechiul ei accent rural. O voce modulată și seducătoare de crainic de radio.

Am aruncat o privire asupra teancului de dosare roșii de pe masă, apoi am desprins de pe plută schema pe care o făcusem sub formă de arbore genealogic. Pe ramura a doua din stânga scrisesem numele lui Alan Pearson și datele personale scoase de pe Wikipedia: matematician englez, specialist în logică aplicată, inventator al metodei tablei sau matricei pentru a determina autenticitatea succesului în probabilistică. Am luat o cariocă și am încercuit numele.

— Alan Pearson, am rostit cu glas tare, tare mi-ar plăcea să te cunosc mai bine.

Unora li s-o părea ciudat că vorbeam așa cu un tip care, dincolo de faptul că era înmormântat într-un cimitir de englezi iluștri, se mai și exprima în logaritmi. Profesorul meu de matematică precis că ar fi făcut ochii cât cepele. Dar eu mă miram că soarele răsare în fiecare zi, prin urmare a vorbi cu morții mi se părea ceva cât se poate de normal.

Capitolul VIII

Într-una dintre povestirile pe care Emily Parker le-a scris pentru BBC și care ulterior au fost incluse în volumul *Povestiri din perioada Blitz-ului*, ea descrie cazul unei tinere infirmiere care, într-o noapte, la spitalul Saint Stephen, s-a încălțat cu cizmele unui soldat căruia o explozie îi retezase picioarele. Niște cizme militare murdare de noroi și care îi erau mari, dar se simțea bine în ele. În engleză există expresia *to put oneself in someone's shoes*, adică „a intra în pantofii cuiva“, cu sensul de a te pune în locul lui. Pentru băiatul acela nu mai era nimic de făcut, astfel că infirmiera a pornit-o încălțată cu cizmele lui pe culoarul lung, evitând să calce pe îmbinarea dintre dale, ca la șotron. Cu soț, fără soț. Afară, bezna era străpunsă de lumini intermitente. Fiecare merge cum poate.

În timpul războiului, la Londra funcționau mai multe spitale de campanie pentru soldații răniți pe front. Saint Stephen, Saint Mark, Croydon, Saint Bartholomew, Padgett și vechiul spital din Westminster. S-au instalat paturi și în câteva conace precum Mofford House. Regina consoartă tăia câte o panglică albastră de fiecare dată când se inaugura o nouă sală și se fotografia cu răniții pentru prima pagină din *The Times*. Când guvernul a sfătuit casa regală să plece din capitala asediată de bombe într-un loc mai sigur, regina-mamă Elisabeta a rostit fraza celebră care s-a dovedit a fi cea mai înaltă culme a elocinței la care a ajuns vreodată monarhia în Istorie: „Fiicele mele nu vor pleca fără mine, eu nu voi pleca fără soțul meu, iar soțul meu nu va pleca niciodată, firește“.

Sunt oameni care nu își explică popularitatea de nezdruccinat de care Queen Mum se bucură printre londonezi, printre care și câțiva republicani. Aveți aici răspunsul. Unele fraze valorează cât un tron.

Mă întrebam dacă exista vreo arhivă care să păstreze fișele medicale din perioada Blitz-ului. În cap îmi zumzăiau ultimele fraze din întrevederea cu

Whelan. Problemele de sănătate de care se pare că suferise scriitoarea în ultimii ani, aluzia la spitalul din Westminster unde fusese internată – îmi dădeau de gândit. Era un element ciudat și discordant în cadrul marelui puzzle. Mai ales fiind vorba de o femeie tânără și sănătoasă, după cum zisese chiar profesorul, cu un istoric medical impecabil, fără patologii prelabile sau boli ereditare, deși de-acum este știut că tensiunea unui război îi poate distruge oricui rezistența fizică.

Am făcut niște căutări pe internet fără mari speranțe. Pesemne că mare parte din documente căzuseră pradă flăcărilor în timpul bombardamentelor, totuși, la Spitalul Regal Bethlem din Southwark se reconstituise o mică arhivă cu ce mai rămăsese, rapoarte și fișe care ulterior au intrat în fondurile ce țineau de British Medical Association.

Într-adevăr, majoritatea documentelor din acea perioadă se pierduseră și aproape întreg materialul clasificat ținea de anii următori, când Londra se confrunta cu atmosfera de după bătălie. Imaginea unor străzi lungi și a unor femei singure privind pe geam, în timp ce flăcările albăstrii ale încălzitoarelor cu gaz pâlpâie în bătaia curentului – așa o descrie Emily J. Parker în *Quite at Home in the Night*. Exact asta era perioada care mă interesa. Perioada ei de revanșă.

Sediul asociației era o clădire modernă din cărămidă și geamuri de culoare închisă. Birouri, sală de conferințe vastă pentru congrese și prelegeri destinate studenților de la Medicină, bibliotecă, sală de expoziții cu fotografii, plus o colecție de instrumente medicale vechi – fierăstraie chirurgicale, stetoscoape, ciocănele, bisturie și alte artefacte destul de neliniștitoare, de ce să mint. Arhiva se afla la etajul al treilea. Mai multe șiruri de rafturi metalice erau separate de zona de studiu de un fel de tejghea la care un funcționar scria la un computer. Un tip de vârstă mijlocie, dar neglijent ca un adolescent, cu umeri înguști și urechi mari. L-am salutat cu zâmbetul meu special destinat să câștige încrederea necunoscuților.

— Aș dori să consult fondurile care provin de la spitalul Westminster, i-am întins eu legitimația universitară de cercetătoare, nou-nouță.

Nici nu s-a uitat la ea. Englezii nu sunt foarte exigenți în materie de birocrație, spre deosebire de țările continentale, precum a noastră, unde dacă-ți lipsește o adeverință poți fi împușcat. Britanicii știu să faciliteze lucrurile.

Nu au nici măcar carte de identitate.

— Și ce căutați, concret?

— Mă interesează fișele medicale din anii '40 și '50, am spus pe tonul cu care aș fi cerut niște lalele la florărie.

Tipul s-a ridicat, s-a dus la un raft și a revenit cu două dosare cu spirală, unul subțirel pentru anii '40, celălalt mult mai gros, corespunzător decadei următoare.

— Uitați – mi-a deschis primul dosar –, aici aveți lista pacienților în ordine alfabetică. În dreptul fiecărui nume apare numărul dosarului. Dacă doriți să consultați vreunul, mi-l cereți și s-a făcut.

Cum să zic, astea sunt lucrurile care îmi plac mie pe insula asta. Sunt convinsă că dacă țara funcționează, în ciuda obiceiului periculos de a conduce pe partea cealaltă, e grație acestor *civil servants*, o armată de profesioniști corecți și sceptici, care știu că cel mai important în viață nu este să salvezi lumea, ci să îi rezolvi problemele concrete. M-am așezat la o masă, am potrivit lampa și m-am apucat să caut în primul dosar o anume Emily J. Parker care s-ar fi internat la spitalul Westminster între 1945 și 1949. Am parcurs lista alfabetică nume după nume, urmărind cu degetul ca să nu sar nici un rând. Erau mai mulți Parker, e un nume destul de comun. Majoritatea bărbați, doar patru femei, însă inițialele nu corespundeau, nici vârsta, nici locul nașterii. Mi-am încercat norocul cu lista anilor '50, rezultatul fiind la fel de descurajator. Mai bine de douăzeci de Parker, dar nici un prenume nu corespundea cu cel pe care îl căutam. Am oftat și mi-am ridicat privirile. Funcționarul continua să tasteze la computer; avea un aer eficient de student silitor și își ținea spatele foarte drept. Dincolo de geamuri zăream *skyline*-ul City-ului în dimineața de iarnă. Capitala financiară nu era bătută de vânturi prielnice. După prăbușirea băncii Lehman Brothers multe imperii își suspendaseră plățile. Criza mondială începea să muște și scuipa oasele în toate părțile. Mii de familii își pierduseră casele pentru că nu mai puteau plăti ipoteca, oamenii se uitau în sus cu expresia incendiatorilor de catedrale. Dar în timp ce lumea înconjurătoare era o bombă cu ceas gata să explodeze, eu mă încăpățânam să-mi urmăresc propria himeră. E și asta o modalitate de a te feri de vremea rea. Am stat așa o vreme, uitându-mă de la distanță la geometria înșiruită de beton și sticlă din care se evidențiau Tower 42, clădirea

Lloyd's – cea mai mare catedrală de companii de asigurări din lume – , zgârie-nori-ul de birouri Canary Wharf și clădirea inconfundabilă a lui Norman Foster în formă de castraveci. Mi-a trecut prin minte că această parte a orașului nu exista la sfârșitul războiului. Cum nu existau nici McDonald's și nici Eurostarul. Brusc descurajată, m-am văzut rătăcită într-o lume din care nu rămăsese nici urmă.

Exact atunci a intrat o femeie de douăzeci și ceva de ani, îmbrăcată într-un sari spectaculos de culoare roz-fucsia, pesemne studentă la Medicină. S-a dus la recepție și a cerut informații despre un medicament cu nume imposibil. Tipul cu urechi mari i-a întins un dosar și a salutat-o familiar, adresându-i-se cu numele de familie, Miss Jalali, era clar că o cunoștea dinainte. Dar ea l-a corectat:

— *It's not Jalali anymore. It's Thomson now* – a zâmbit ea timid și i-a arătat verigheta de pe deget.

Atunci în mintea mea s-a făcut lumină. M-am întors la primul dosar. Cum Dumnezeu nu mă gândisem: Emily J. Parker își semnase practic întreaga operă înainte de căsătorie, cu numele ei de fată. Dar după nunta din primăvara lui 1946 luase oficial numele soțului. Nu Parker, ci Pearson era numele pe care trebuia să-l caut. Era gata să dau cu pumnul în masă: și mai aveam pretenția că sunt cercetătoare!

Într-adevăr, am găsit-o. Emily Pearson. Născută la Brighton pe 15 ianuarie 1923. Stare civilă: căsătorită. Numărul dosarului: 797. Prima internare: 22 februarie 1948, adică la doi ani după nuntă. Dar perioada cea mai rea pentru sănătatea ei a fost anul 1950: trei internări în două luni. Era limpede că efortul scrierii ultimului său roman, *The Bridge*, îi pusese capac. A fost internată din nou în 1952, apoi, ultima dată, în 1954, cu un an înainte de misterioasa dispariție.

Cu un zâmbet triumfător m-am dus la recepție și am cerut dosarul, recunoscătoare că legea confidențialității fișelor medicale nu afecta persoanele decedate. De data asta, funcționarul s-a făcut nevăzut pe un culoar interior unde a zăbovit o bucată de timp, dar mi-a adus o mapă de culoare sepia, legată cu o sfoară, care mi-a accelerat bătăile inimii. În sfârșit, aveam să ajung la măduva osoasă a lui Emily J. Parker.

Primul raport din 1948 era subțirel. Cuprindea internarea de duminică, 22

februarie, la prânz, când venise cu soțul și se plângea de grețuri, vomă și dificultate la înghițit. După ce posibilitatea unei sarcini a fost eliminată, diagnosticul a determinat o posibilă toxiinfecție alimentară. Pacienta a răspuns bine la tratament și a fost externată a doua zi. Cele trei rapoarte din 1950 – două din septembrie, unul de la jumătatea lui octombrie – erau mai greu de interpretat. Se repetau grețurile și voma, însă însoțite de o durere intensă în partea dreaptă a abdomenului și de febră puternică de origine necunoscută. În istoricul clinic era menționată ca posibilă cauză a stării de rău munca în exces, deși nu se pomenea felul de activitate și nici că ar fi fost scriitoare. A stat în total șapte zile spitalizată și nu a primit vizite, a fost mereu însoțită soțul ei. Doi ani mai târziu a fost din nou internată, de data asta cu simptome mai îngrijorătoare, precum paralizie musculară, pierderea echilibrului și alterarea coordonării psihomotorii. În fine, în 1954, tabloul clinic s-a complicat cu leșinuri și dificultăți respiratorii, episoade punctuale de pierdere a cunoștinței, drept care s-a recomandat să fie mutată la Spitalul Regal din Bethlem, mai cunoscut ca Bedlam, ceea ce în engleză înseamnă „casă de nebuni“.

După ce am terminat de citit, am simțit în capul pieptului un fel de înțepătură de scorpion, ca și cum corpul mi-ar fi reacționat la ceva ce creierul nu putea pricepe pe de-a-ntregul. Simptomele se potriveau perfect cu ceea ce astăzi numim atac de panică. Bănuiam că acolo se ascundea un soi de rău adânc. Un rău greu de evaluat. Vorbim de o femeie căreia i se încurcau picioarele când cobora scările de parcă ar fi lipsit o treaptă, care scia pe ascuns, pe care o dorea să respire așa cum te doare când te tai cu cuțitul, căreia i se încheșta gura. Emily J. Parker n-o spusese așa, desigur, nu cu vorbele astea. Vorbele sunt ale mele. Ea era o poetă simbolistă pe care trebuia s-o citești printre rânduri. A scris însă ceva asemănător. Cuvintele ei mergeau mai departe de cuvinte, aveau o crispă care te intimida. Auzea bătaie ca de ciocan sub casă. Pentru Dumnezeu, asta să fie urmările pe care le lasă un război? Sau era vorba de altceva? Îmi bubuia capul.

Dincolo de geam, Tamisa era o linie plumburie sub o pătură de ceață.

Cum era posibil ca femeia roșcată de o frumusețe răpitoare a cărei fotografie o văzusem acasă la profesorul Whelan, cu sprâncenele ei arcuite, atât de dreaptă și stăpână pe ea, să se fi prăbușit ca un castel de nisip într-un

interval atât de scurt? O femeie care pășise prin molozul clădirilor în ruină, care descifrase secrete de stat, care scrisese romane și poeme în mijlocul bombardamentelor teribile ce răpiseră viața a mai mult de treizeci de mii de civili, care supraviețuise celor mai dure atacuri germane cu bombele V1 și V2? O femeie pregătită pentru război, puternică, din specia celor care scot pușca pe geam când atacă indienii. O căpităneasă. Femeile de felul ăsta nu se predau cu una, cu două. Probabil că se petrecuse ceva foarte grav ca să-i frângă rezistența fizică sau psihică.

Sigur, un război este ceva îngrozitor, în stare să demoleze cele mai înalte fortărețe. Totuși, în cazul ei, daunele se produsese nu în timpul luptei, ci după niște ani. Era un factor de luat în considerație, foarte important: similar cu explozia unei bombe cu efect întârziat.

Dar dacă mă gândeam mai bine, nici asta nu era ceva neobișnuit. Există oameni care îndură în război cele mai mari dureri în cele mai rele condiții, fără ajutorul morfinei și cu medicamente raționalizate, iar apoi, când s-a instaurat pacea, o simplă răceală le vine de hac. Natura umană e tare complicată.

Mi-am amintit de povestea lui Shackleton, cel care a condus expediția spre Polul Sud în 1914. Trebuie să vă spun că, alături de spioni și de indienii din preerie, în Olimpul meu infantil se numărau și istorii despre exploratori. Tipi care străbăteau distanțe mari etc. Cum vă amintiți, corabia lui Shackleton, botezată *Endurance*, ceea ce înseamnă tocmai „rezistență“, a rămas strivită precum o nucă între doi ghețari uriași. Povestea e bine cunoscută, e vorba de una dintre cele mai mari isprăvi din istoria navigației. Cei treizeci de membri ai echipajului au supraviețuit aproape doi ani în condiții extreme, trecând de pe un iceberg pe altul, îndurând temperaturi de -40°C , lipsiți de provizii, adăpost și uneori chiar și de apă potabilă, în cele mai rele condiții imaginabile, suferind de boli înfiorătoare, scorbut, degerături, amputări sinistre, anemie polară cu halucinații monstruoase în noaptea eternă a iernii antarctice. Dar au reușit. Au reușit să supraviețuiască. Expediția a revenit acasă fără să fi pierdut nici un om.

Ceea ce mulți nu știu – și aici stă misterul de care vorbeam – este că majoritatea acelor eroi, odată pericolul trecut și ajunși cu bine pe malul celălalt al civilizației, s-au prăbușit. După ce s-au ținut tari în cele mai

vrăjmașe condiții, nu au fost în stare să suporte întoarcerea acasă. După câteva luni au început să se îmbolnăvească, să se apuce de băut, au căzut pradă descurajării, și-au pierdut busola, au aruncat prosopul, mulți au murit cerșind pe străzile Londrei.

Să fi pățit Emily J. Parker ceva asemănător la sfârșitul războiului? Să fi suferit de sindromul Shackleton?

Afară, un soare foarte timid arunca reflexe portocalii peste crestele de oțel din Square Mile.

Într-adevăr, creierul omenesc e doar o nucă mică strivită de presiunea unor clești uriași. Iar în război trupul devine zona cea mai vulnerabilă la frică și lupte interioare. Corpul ăsta care seamănă cu un ring de box în care primim loviturile pe care mintea nu poate sau nu știe să le încaseze. Între ce fel de ghețari a trebuit să se lupte scriitoarea când în sfârșit a venit pacea? Nu știam încă.

Capitolul IX

Când eram mică nu eram foarte conștientă de bătăliile interioare în care eram prinsă, dar la doisprezece ani am fost silită să dau prima luptă serioasă în ring împotriva unei pleurezii cu pronostic rezervat. M-a ținut șase luni plus două de convalescență. Nu că n-aș fi fost obișnuită. Am avut dintotdeauna o proastă sănătate de fier. Ca bebeluș am depășit cu succes astmul infantil, apoi o epidemie de pojar, mai târziu o falsă anghină difterică – e un fel de gheară care strânge laringele la copiii între doi și patru ani – în fine, am trecut, laolaltă cu toți copiii familiei, prin operația de scos amigdalele – a scăpat doar soră-mea, Bea, că era în excursie la Cabeza de Manzaneda.

Unele boli îți lasă înăuntru un fel de groapă neagră fără apă, de parcă ai fi deshidratat. O scriitoare deshidratată poate dispărea în văzduh dacă n-are de ce se ține. Poate că Emily J. Parker nu a avut de ce să se țină. Și totuși, trebuia să o vezi mergând printre clădirile în ruină cu dezinvoltura cu care alte femei se mișcau prin bucătărie. Poate că singurul lucru pe care trebuia să-l fac era să intru în pantofii ei, precum infirmiera de la Saint Stephan.

Infirmierele știu despre viață mai mult decât filozofii care țin conferințe. De pildă, știu că atunci când nu ești tocmai bine trebuie să faci pe dracu-n patru și să scapi de necaz. Mai știu și că deseori omul iese din boală transformat în alt om.

Iar asta o puteam confirma cu strășnicie, deși primele mele amintiri datează de când mergeam de-a bușilea. Nimeni nu mă crede, dar zău că-mi aduc aminte – falsul crup nu se uită cu una, cu două. Îmi puneau un prosop peste cap și mă puneau să respir deasupra unei oale cu apă în care fierseseră frunze de eucalipt până îmi recăpătam răsuflarea. Dacă nu, începea un adevărat raliu contracronometru în toiul nopții, tata conducea nebunește, mama agita prin geamul deschis o batistă albă, ajungeam la spitalul orășenesc țipând după ajutor. Crizele au dispărut când am învățat să-mi leg șireturile. Nu cred că

există o legătură științifică între cele două, dar nu se știe niciodată. Nu doar că mă îmbrăcam de-acum singură, dar începeau să mă intereseze tiranozaurii și cefalopodele, făpturi disperate și melancolice care populează lumea copiilor care încep să crească. Natura umană se manifestă astfel în legea ei, chiar dacă nu ești scriitor.

Sigur că nu toate bolile sunt la fel. De pe urma pojarului îmi amintesc doar becul roșu din camera mea acoperit cu celofan precum felinarul unui sampan chinezesc. Scoaterea amigdalelor a fost însă mult mai amuzantă. Ne-au aranjat într-o cameră de la parter patru pătuțuri, pentru mine și verii mei, Darío, Francisco și Victoria. Noaptea ne spuneam în șoaptă povești de groază de la un pat la altul, ca soldații convalescenți ai unui război pierdut. În plus, aveam voie să mâncăm înghețată, să jucăm cărți și să ne batem cu pernele. Au fost două săptămâni de vis sau, cum spunea bunică-mea Lola, „mare e Castilla“.

Pleurezia m-a înhățat exact când eram pe punctul de a prinde aripi, când credeam că scăpasem de doctori și începeam să-mi fac planuri. Îmi amintesc că febra mă înălța până în stratosferă, că zburam. Deliruri din care uneori mă întorceam pe bicicletă precum copiii din E.T. care pedaleau prin fața Lunii în hanoracele lor cu glugă. Vedeți bine că filmul lui Spielberg mi-a intrat adânc în plămâni. Nu știu dacă Emily J. Parker avea și ea halucinații din cauza febrei, dar judecând după poemele sale, aș zice că da.

Auzea zgomote: lovituri metalice sub pat, chei răsucite în broască, pași apăsați care urcau scările, geamurile tremurau la trecerea unui camion cu cărbuni spre Victoria Station – apoi nimic. Doar propria respirație. De unde venea amenințarea? Cine era ea pe atunci?

Există o carte care ar fi putut oferi o pistă asupra percepției pe care scriitoarea o avea asupra ei înseși în acea ultimă perioadă, dar nu apucase să fie publicată. Așa că rămâneam cu imaginea dintr-o povestire pe care mereu am considerat-o autobiografică: o femeie speriată stă în picioare în bucătăria ei, în mâini cu castronul cu cocă pusă la crescut și privind către ușă.

Poate că i se uzau treptat oasele. Poate că-și pierduse o parte esențială din apa sau din zahărul din corp și nu mai avea energia să meargă mai departe, cam ca tuburile fluorescente care încep să pâlpâie. Poate că făcuse o greșală de neiertat. Poate că simțea o frică mai mare decât frica de moarte. Conform

statisticilor medicale, la femei frica de moarte ocupă abia locul cinci sau șase după frica de lepră, de a rămâne însărcinată, de a fi înjunghiată sau de a vărsa sarea.

Profesorul meu de matematică spunea că adevărul nu se află în cuvinte, ci în cifre. N-am înțeles niciodată ce voia să spună cu asta, poate avea dreptate. Conform credinței populare, dacă verși un pic de sare poți avea ghinion luni la rând. Cu mult mai rău e să răstorni toată solnița.

Nu știu dacă Emily J. Parker era superstițioasă, dar e foarte probabil ca în ziua aceea când stătea în picioare în bucătărie să fi fost convinsă că avea să i se întâmple ceva foarte rău. Era ca pe jar.

Să trăiești în tensiune poate avea și o latură pozitivă. Pentru mine, de exemplu, pleurezia a avut avantajele ei: aproape un an întreg fără să merg la școală și fără să-l văd pe *don* Marcial (cel cu cămila și acul, dacă ați uitat). Numai că după o lună eram atât de plictisită, că-mi era dor și de triumphiurile echilaterale, și de rădăcinile pătrate, ba chiar și de ipotenuze. Plictiseala te macină, asta se știe.

Îmi amintesc perfect de senzația de silă și plictis din timpul bolii, era ca și cum aș fi căzut într-o groapă. Mă aflam de cealaltă parte. Percepție pe care am avut-o limpede într-o după-amiază de primăvară, când la geamul meu începeau să vină primele mierle. Îi auzeam perfect pe verii mei și pe soră-mea care se jucau de-a v-ați ascunselea pe stradă, deschideau și închideau ușa garajului, făceau să sune claxoanele bicicletelor, se fugăreau pe trotuar; am realizat brusc că acolo era viața, iar eu eram în afara ei, de partea cealaltă. Poate că aceeași impresie a avut-o și scriitoarea atunci, în bucătărie. Aparent, nu o păștea nici un pericol. Atmosfera era calmă, poate că mirosea dulce a scorțișoară și coajă de lămâie rasă, pe masă nu se aflau cuțite, ușa era bine închisă. Și totuși...

Oroarea e legată de adversitate. Mai cu seamă dacă ne scapă motivul. Care să fi fost momentul exact când pentru ea nimic n-a mai fost ca până atunci?

În timpul convalescenței, percepeam asprimea aerului care-mi trecea cu greu prin gâtlee. Am încetat să mănânc, să vorbesc, să protestez. S-au alarmat cu toții, dar eu cred că simptomele acelea erau mai curând psihologice decât fiziologice. Cel puțin bunicul Francisco, care știa câte ceva despre tăceri, așa a luat-o, și într-o zi a venit acasă cu un pachet de cărți pe care mi l-a aruncat

pe pat, fără să spună un cuvânt. Erau *Douăzeci de mii de leghe sub mări, Fiicele doctorului March, Alice în Țara Minunilor, Câinele din Baskerville, Coliba unchiului Tom, Căpitania curajoși, Insula comorii ...* Și totul s-a schimbat. Mi-am făcut alți prieteni, mai apropiați și mai leali decât unii în carne și oase. Spirite care mi-au umplut capul de povești: Josephine March, Tom Sawyer, câinele Buck, Wendy, Edmond Dantés, Jane Eyre, indianul Joe, Holmes și Watson, Milady de Winter... Cu toții s-au instalat în camera mea, unde lumina ardea până în zori fără ca nimeni să vină s-o stingă sau să repete vechea marotă familială cu contesa de Fenosa. În situații suficient de grave, ai voie să nu ții seama de reguli. Așa se face că, dintr-o dată, peisajul bolii mele s-a transformat în cel al unui roman de aventuri.

Poate că Emily J. Parker a avut și ea prieteni invizibili care te ajută să treci granițele etc. În definitiv, era scriitoare. Era calificată, nu ca mine.

În iunie, când am terminat de citit toate cărțile alea, doctorul a spus că eram vindecată și puteam reveni la viața normală. M-am ridicat din pat în Sâmbăta Mare mai înaltă cu douăzeci de centimetri, cântărind treizeci și patru de kilograme, cu niște cearcâne de urs spălător și părul scurt ca la școala de corecție. Pantaloul pijamalei mi se oprea la jumătatea gambei.

— Dumnezeu, fata asta e numai picioare! a exclamat bunică-mea, văzându-mă cum pășeam nesigură pe coridor.

Între timp, Bea nici măcar nu răcise, creștea puternică și sănătoasă, cu șoldurile frumos conturate și pletele până la brâu ca o regină a frumuseții, dar continuând să fie cea mai bună soră din lume. Primăvara de afară mi se părea ostilă și dură, atingerea vântului albastru ca cerul îmi făcea pielea de găină. Îmi era frică să nu-mi iau zborul pe neașteptate, precum Mary Poppins. Mă dureau genunchii de la creșterea bruscă, coborâtul scărilor mă făcea să amețesc de parcă m-aș fi aplecat peste prăpastia viitorului.

Viitorul era tare grăbit în acele nopți atlantice de la începutul anilor 1990, și era o lume ciudată, plină de piercinguri, îngeri exterminatori cu haine de piele și rockeri la care nu știam dacă voi ajunge vreodată. Lucrurile treceau pe lângă mine, abia dacă le priveam din pragul ușii. Dar cu boala învățasem ceva ce n-avea să-mi ia nimeni. O taină pe care o păstrezi în cutia toracică pe post de sipet de comoară. Tocmai împlinisem doisprezece ani și stăteam pregătită în ring.

Capitolul X

Uneori nu ne ajunge o viață întreagă să descifrăm mesajele pe care le primim în copilărie sau în momentele de groaznică slăbiciune care au de-a face cu pericolul de a fi în viață. Premoniții. Enigme situate în afara razei de acțiune a rațiunii, cumva ca vertebrele, dinții sau osișoarele din urechea medie, a căror formă sau semnificație nimeni n-o pricepe foarte bine și pe care trebuie să le judeci separat înainte de a avea imaginea de ansamblu. Emily Jane Parker era una dintre marile experte în a ordona serii și descâlci mesaje cifrate.

Înainte de a părăsi clădirea în care se afla British Medical Association am avut un soi de iluminare. O idee tăioasă, invazivă, care își croia drum în mintea mea. Deocamdată era total lipsită de o bază empirică, dar ce rost are logica atunci când inima a primit mesajul sacru?

Când am ajuns acasă, doamna Bartholomew își sorbea ginul de rigoare urmărind la televizor un episod din *Downton Abbey*. Mi-a oferit o bucată de plăcintă cu mere pe care mi-o păstrase în cuptor, fără a-și lua ochii de la pasionanta intrigă edwardiană care se cocea pe micul ecran. Dar și în capul meu se cocea ceva.

Am urcat scara în spirală cu Timothy Gordon pe urmele mele. Ajunsă în cameră, m-am repezit să deschid laptopul și să caut adresa conducătorului meu de teză, whelanrob@yahoo.co.uk. I-am scris o întrebare simplă și concisă: „Am putea vorbi despre boala de care suferea Emily Parker?”.

Știu, știu că asta nu prea avea legătură cu contribuția scriitoarei la literatura engleză contemporană, dar în clipa aceea problemele ei de sănătate mi se păreau mult mai importante decât modul în care stăpânea metaforele.

Pe urmă mi-am agățat hanoracul în cuier, mi-am pus ciorapii de casă și am încercat să mă calmez. Ideea care mi se înșurubase în creier nu era chiar nesăbuită. În definitiv, otrăvirea nu era o practică neobișnuită în serviciile de

spionaj europene, mai ales în timpul Războiului Rece. Rușii au folosit-o frecvent până recent, același lucru se poate spune despre serviciile secrete din Europa de Est; mai mult, se știe că MI5 și MI6 au apelat la metodă în anumite ocazii. Exista o secție în cadrul MI6 – Special Operations Executive (SOE) – care se ocupa de aceste amănunte, ca să zic așa. E adevărat că după război organismul a fost desființat, însă John Le Carré spune că nimic din ce a fost nu dispăre pe de-a-ntregul. Bănuiesc că știe ce spune. În 1942, SOE pusese la cale atentatul împotriva liderului nazist Richard Heydrich, omul din Cehoslovacia al celui de-al Treilea Reich, pe care mulți îl considerau posibilul succesor al lui Hitler. Operațiunea a fost coordonată de serviciile secrete britanice împreună cu rezistența cehă, dar a ieșit cam rasolită. S-a tras asupra lui Heydrich când pleca împreună cu escorta de la Castelul din Praga într-un Mercedes decapotabil, dar nu i-a fost atins nici un punct vital. Un caz flagrant de țintă ratată. Se dădea ca sigură supraviețuirea sa, totuși nu a fost așa. Tipu' a murit, dar de-abia după o săptămână bătută pe muchie, timp suficient pentru a lua măsurile de răzbunare. Moartea a venit târziu pentru că gloanțele erau otrăvite, se pare că erau îmbibate cu toxină botulinică. Toate serviciile secrete din lume au folosit această substanță sau altele similare la un moment dat.

De legendă este și cazul scriitorului și disidentului bulgar Gheorghe Markov. Curios, scriitorii și oamenii de știință au fost mereu țintele preferate ale serviciilor secrete, se vede clar în toate filmele cu spioni. Markov s-a exilat la Londra ca să-și salveze pielea și a lucrat ca ziarist. Totul părea să meargă bine până pe 7 septembrie 1978. În acea zi, în timp ce mergea pe Podul Waterloo către locul său de muncă de la BBC, un tip care venea din sens opus cu o umbrelă închisă în mână s-a împiedicat și s-a izbit de el, atingându-l ușor cu vârful umbrelei pe un picior. Bărbatul s-a scuzat imediat, iar Markov și-a continuat drumul fără să dea importanță incidentului. Oricine se poate împiedica pe o stradă alunecoasă din cauza ploii. Dar a doua zi a trebuit să fie internat de urgență la spitalul Saint James cu vomă, febră mare de origine necunoscută, puls accelerat și lipsă de coordonare musculară, simptome destul de asemănătoare cu cele pe care le prezentase Emily J. Parker. După patru zile era mort. Medicii au descoperit pe pulpa dreaptă urma lăsată de acul hipodermic. Autopsia a demonstrat că fusese otrăvit cu ricină, o

toxina puternică pentru care nu se găsisese încă antidotul. Până azi nimeni nu a fost acuzat oficial pentru acel asasinat, deși cred că am citit recent în presă că Scotland Yardul a redeschis cazul.

Există și alte otrăvuri încă și mai puternice și mai greu de detectat decât ricina, de exemplu poloniul 210, folosit de KGB împotriva fostului spion sovietic Alexandr Litvinenko. Printre altele, Litvinenko a scris două cărți, *Blowing Up Russia: Terror from Within* și *Lubyanka Criminal Group*, care nu cred să-i fi plăcut prea mult președintelui Putin. Știrea e suficient de recentă ca să nu fi fost uitată. Imaginea sa de bolnav terminal, în pijama verde și înconjurat de monitoare, a făcut ocolul lumii în telejurnale. Asta a fost în noiembrie 2006. Îmi amintesc perfect pentru că în ziua aceea îmi susțineam proiectul final pentru master. Litvinenko a murit la douăzeci și două de zile după ce băuse ceaiul radioactiv la cafeneaua Hotelului Millenium, în plin centru al Londrei. Altul căruia i s-a servit capul pe tavă. Cazul e păstrat și acum la secret, ca tot ce se petrece în curtea din dos a geopoliticii. Dacă Emily J. Parker fusese otrăvită, trebuie că asta se făcuse, dintr-un motiv anume, cu o substanță cu efect foarte lent și pe parcursul a mai multor ani, judecând după fișa ei.

Afară, după-amiaza întetea fumul și chiciura în jurul pubelei singuratice. Lumina de lavandă din jurul coșurilor de fum trimitea reflexe vagi de culoare verde-lămâie și portocaliu tropical la margine, ca într-o fotografie supraexpusă. Uneori găsesc o frumusețe feroce în curțile din dos.

Mi-am aruncat privirea pe cele trei teancuri de dosare colorate de pe masă. Cel mai mare era cel roșu, în ele încercasem să adun toate informațiile biografice ale scriitoarei. Când am ajuns la fișa lui Alan Pearson, am avut o tresărire. M-am apucat să revizuiesc atent dosarele, pline de texte luate de pe internet.

Tipul condusese misiuni de securitate națională în vara lui 1940, când armatele lui Hitler nimiceau Europa și soldații britanici fugeau de la Dunkerque ca dintr-o cursă de șoareci. Împărtășise cu Emily Jane Parker secrete și riscuri profesionale, trăise sub același acoperiș cu ea aproape zece ani. Mai mult ca sigur, era cel care o cunoștea cel mai bine. Împreună salvaseră viața a sute de mii de oameni și poate că, inevitabil, îi condamnaseră pe alții.

Mi-a luat ceva timp să-mi fac o idee coerentă. Unele articole mi se păreau prea ermetice, date fiind limitele mele în ce privește limbajul logaritmilor. Mai utile mi s-au părut textele publicate despre Pearson de alți profesori erudiți, prieteni sau neprieteni. Am încercat să recompun informațiile contradictorii ale contemporanilor precum un antropolog judiciar pune în ordine oscioarele din urechea medie ca să obțină seria completă. Ciocanul, nicovala, osul lenticular și scărița.

Conform mărturiilor, matematicianul al cărui creier cuprindea calcule infinite ale probabilităților, discipol de seamă al lui Bertrand Russell, exponent de frunte al atomismului logic, șahist imbatabil, membru al Royal Scientific Society și cavaler al ordinului Imperiului Britanic, abandonase după război principiile matematice și se retrăsese în curtea din dos a vieții de familie precum un soldat lăsat la vatră.

Ceea ce m-a cam mirat. Reieșea că, începând din 1945, Alan Pearson primea pensie de la Ministerul de Război. Poate că aveam eu prejudecăți și credeam că un om de știință nu se pensionează ca un oarecare, ca un dentist sau un croitor, de exemplu. Încă din clasa a opta simțeam pentru ei un respect uriaș și direct proporțional cu problemele pe care le aveam eu cu ecuațiile. În viziunea mea romantică nu era posibil ca un geniu în matematică să revină la viața civilă și să se apuce să cultive mazăre în grădină, ca orice țăran.

Dar tocmai asta a făcut Alan Pearson după armistițiu. Mai multe versiuni confirmau că în perioada respectivă refuzase mai multe invitații de la universități naționale și străine de a predă – argumentul fiind că trebuia să aibă grijă de soția lui. Cu toate astea, n-a renunțat la unele vechi obiceiuri: a continuat să joace șah, lungi partide împotriva lui însuși, a colaborat sporadic la *The Times* la rubrica de cuvinte încrucișate, creionul tot după ureche îi stătea, a continuat cu formulele interminabile pe care le purta cusute în căptușeala pardesiului, o distracție de mare profunzime. Și a asistat la distrugerea femeii pe care o iubea.

Cheia semioticii stă în micile amănunte, asta știam și eu. Felul în care citim ziarul, răspundem la telefon sau ne alegem distracțiile spune mult mai mult despre noi decât am fi dispuși să recunoaștem. În orice biografie, marele e bătut de mic. Drept care tot ce aveam de făcut era să urmăresc dâra de firimituri de pâine din bucătărie și până în inima pădurii, precum Tom

Degețel.

În 1965, când a murit, Pearson a fost înmormântat cu onoruri academice în cimitirul Highgate din nordul Londrei. Ca epitaf și-a dorit versurile scrise cândva de soția sa:

*Down the path wich we not take
Towards the door we never opened
Behind the question that we did not ask
Far away, into the rose garden...¹*

¹. Pe cărarea pe care nu am mers / Pe poarta pe care nicicând n-am deschis-o / În spatele întrebării pe care nu ne-am pus-o / Departe, în grădina de trandafiri...; în engleză, în original. (N. tr.)

Timothy Gordon a scos un miorlăit în trepte. Mi-era și mie foame. Am coborât în bucătărie să-mi fac un sendviș. Motanului i-am pus niște lapte pe care l-a dat gata în doi timpi și trei mișcări, după care a sărit în pat și s-a încolăcit ferm, hotărât să nu se miște de-acolo.

Cititul câtorva poeme te ajută să reflectezi mai bine. Doar un moment. Mă simțeam precum o corcitură între Anna Karenina și Suzanne Vega, cantautoarea americană. Fereastra stropită de ploaie, acoperișurile negre și lucioase și luminița dinspre apus m-au dus cu gândul la păsărelele care se răspândesc la căderea nopții. Ca să vezi! Nu știm de ce ne vin anumite idei la lăsarea serii, ca o ultimă rază de lumină. Presupun că melancolia e ca o tablă pe care trebuie să o umpli într-un fel sau altul. M-am gândit să-l sun pe Alex, sigur că da. Dar mi-am zis că mai bine nu.

Mi-am întors ochii spre ecranul laptopului, având impresia că trecuse o veșnicie. Dar nu, se afla acolo răspunsul lui Whelan la întrebarea mea trimisă într-un e-mail cu prioritate mare: „Nu sunt un expert în chestiuni de sănătate, dar firește că voi fi încântat să vorbim despre orice subiect te poate ajuta la cercetare. Sâmbătă după-amiaza e bine?”

Perfect, mi-am spus, *Saturday evening*.

Capitolul XI

*Down the path which we did not take
Towards the door we never opened
Behind the question that we did not ask
Far away, into the rose garden...*

Așa, ca o ghicitoare, începea poemul *Saturday Evening* cu care Emily J. Parker câștigase în 1939 concursul BBC. Un început criptic sau romantic, depinde cum privești. Pe mine poemul mă făcea să mă gândesc mai curând la scena din *Alice în Țara Minunilor*, când Alice începe să-l urmeze pe iepurele alb care ajunge întotdeauna târziu. Ilustrațiile din cărțile pentru copii nu se uită ușor. Totul vine de undeva, chiar dacă nu știm exact de unde.

Încercam să coroborez cele patru versuri cu datele pe care le aveam și-mi dădea o ecuație stranie. Dar eram sigură că profesorul avea să mă ajute să mai lămuresc din întrebări – deși a aborda din prima chestiunea bolii scriitoarei mă cam crispa, era ca și cum aș fi vorbit de funie în casa spânzuratului.

— Cred că tendința pe care o avea de a secretiza era felul ei de a înțelege meseria, a spus Whelan, luând-o pe ocolite, de parcă mi-ar fi citit gândul, în timp ce-mi turna ceaiul.

— Ce meserie? am întrebat eu cu nevinovăție și fără a dori să par ironică. Vreau să zic: care din cele două?

Whelan a zâmbit. Purta papion și o vestă fără mâneci care îi accentua aerul profesoral. Cu toate că nu ne aflam la College, ci la el acasă. Biroul mi se părea mai mare și mai primitiv decât prima dată, poate din cauza luminii de ambră a primului soare de iarnă ce învăluia atmosfera.

— Cea literară, firește. Credeam că aceasta e tema lucrării tale – m-a privit pieziș, ușor amuzat – deși văd că nu. Sau nu numai, a nuanțat imediat, încercând să atenueze rigiditatea replicii. Secretul... Sigur că o interesa secretul. Nu uita, Rebeca, un scriitor bun se salvează mai curând prin ceea ce

trece sub tăcere decât prin ceea ce scrie. Cu pedanteria lor bine știută, criticii literari au început să numească trăsătura asta „psihologie subiacentă” – a continuat el, ridicându-și sprâncenele într-un gest care exprima limpede părerea sa deloc entuziastă despre colegii de breaslă. De fapt, eu cred că ea nu și-a asumat niciodată cu adevărat condiția de scriitor. Scria pe ascuns. De parcă ar fi dus o viață dublă. Pe de altă parte, asta nu era deloc ciudat pentru epoca aceea. A avea o cameră a ta pentru a scrie, conform cerinței Virginiei Woolf, era un privilegiu pe care-l aveau foarte puține scriitoare în anii '50. Nu uita că până foarte curând femeia nu avea nici măcar autoritatea juridică de a face cea mai mărunță formalitate de una singură, depindea întru totul de soț.

Am înhățat ultimele cuvinte din zbor ca să ajung unde voiam:

— Dar, în cazul de față, soțul lui Emily J. Parker era un bărbat cu idei înaintate, din câte am înțeles, era un om de știință, un liber-cugetător, nu?

— Desigur, a admis Whelan, amestecând cu lingurița în ceașcă, după care a clătinat din cap și m-a privit cu un amestec de curiozitate și îndoială, de parcă mi-ar fi cântărit vorbele: Ești prea tânără – a spus cumva trist, sau așa mi s-a părut, pentru că a tăcut câteva clipe, privind absorbit ramurile mișcate de vânt, exact cum făcea uneori și bunicul Francisco. Dar nu uita, Rebeca, chiar și bărbații cei mai inteligenți tot bărbați rămân.

O frază categorică și solemnă, bună de gravat în marmură. Dar, ca toate tautologiile, prea puțin concludentă. M-am încruntat și i-am scrutat chipul, poate cu prea multă lipsă de discreție. Au fost câteva momente de tensiune. Cred că nu se simțea în largul său, deși nu voiam decât să aflu ce naiba voise să spună, exact asta era întrebarea din ochii mei.

— Ei, nu mă lua în seamă, a lepădat el solemnitatea cu gestul cu care alungi o muscă. La vârsta mea ai cam prea mult timp ca să te gândești. Ai prea multe amintiri..., a zâmbit, apoi și-a aranjat perna la spate, punând capăt comentariului.

Numai că musca zburătăcea mai departe în lumina amurgului. La un moment dat, în cursul conversației apăruse o fisură, o tăcere poate lipsită de importanță, ca atunci când te apleci să ridici o monedă de pe jos.

Mi-am luat inima în dinți și i-am povestit ce descoperisem în fișa medicală, descriindu-i destul de amănunțit simptomele cele mai alarmante din ultimii

ani. Whelan a dat din cap în semn de aprobare sau de resemnare. Mi s-a părut dintr-o dată extrem de obosit; și-a dus o mână la frunte, și-a masat ușor tâmpile de parcă l-ar fi durut capul.

— Nu mi-am închipuit sub nici o formă că ar fi putut ajunge atât de rău, a spus apoi.

Continua să stea nemișcat, prăbușit cumva, tenul parcă își pierduse lumina sau devenise mat, trăsăturile își pierduseră fermitatea. Mi-am zis să schimb subiectul ca să risipesc ceața aia.

— Domnule profesor, e ceva ce nu pricep oricât m-aș strădui, am spus, alegându-mi cu grijă cuvintele. Poate mă puteți ajuta, în definitiv ați lucrat la Bletchley Park și erați la curent cu tot ce se făcea acolo...

— Ei, nu chiar totul, nici pe departe, nu mă supraestima, și-a revenit el încet. Nimeni, nici măcar Churchill nu știa totul. Însă anumite detalii le cunoșteam, dacă la asta te referi.

— Știți dacă Emily Parker a bănuț la un moment dat că e amenințată de cineva de acolo? Cum să zic, cineva care ar fi putut să-i poarte pică din vreun motiv sau altul, presupun că astfel de lucruri au loc și pe plan personal, ca în politică, și cu atât mai mult pe timp de război. Cu Anglia toată plină de spioni naziști, mulți dintre ei britanici, născuți și educați în Marea Britanie și fanatizați sau cumpărați de inamic... Din câte am aflat, în război trădările cele mai eficiente și urâte se produc între persoane din aceeași tabără.

— Nu erau chiar atâția spioni precum se spune, s-a însuflețit el. Dar o psihoză exista, ce-i drept. Te îndoiai de oricine, ții cont că eram o țară care pierdea un război. Populației i s-a inculcat legea tăcerii, teama de vecin. Au apărut liste negre. Dar Emily nu a figurat pe nici una, nici gând. O barbarie... Cum de ți-a venit ideea asta?

— Nu știu... Misterul dispariției, simptomele bolii, faptul că ea și soțul ei s-au izolat după război de parcă s-ar fi temut de represalii...

Whelan și-a dus mâna la bărbie ca Gânditorul lui Rodin și a mormăit ceva ininteligibil, un fel de „Hmmm“. Adică sunetul amortizat al gândirii nonverbale folosit de anumite specii superioare britanice de doctori *honoris causa*. După care, din fericire, a avut amabilitatea să traducă mormăitul:

— Adevărul e că și eu m-am întrebat același lucru de sute de ori. Acum că o spui, îmi amintesc că a fost la un moment dat o mică neînțelegere. Nimic

grav. Deși pentru ea poate să fi fost important. Niște oameni din Bletchley Park care au crezut că Emily avusese de-a face cu o scurgere de date legată de niște formulare. Din câte o cunosc, o aberație. Bineînțeles, s-a demonstrat că totul era fals. Nici eu, nici Pearson nu ne-am îndoit nici o secundă. Însă unii au arătat-o cu degetul și îți poți imagina cum era lumea atunci. Zvonurile erau monedă curentă și erau urmate de vidul social. E posibil ca Emily să fi fost afectată mai mult decât arăta, acum că ai spus. Ea se arăta mereu deasupra acestor lucruri, dar bănuiesc că o rodea pe dinăuntru, a spus el, masându-și gânditor lobul urechii. Izolarea lui Pearson nu m-a mirat în mod deosebit. Când mintea unui om atinge un anumit nivel de abstracție, e posibil să sufere, cum să spun, un soi de decompensare. O pătesc toate geniile. Presupun că e prețul confruntării directe cu anumite enigme...

— La ce vă referiți?

— Devenise maniac. A luat ceașca între degetele sale lungi și s-a uitat atent pe fundul ei, căutând parcă un indiciu în depunerile ceaiului. În fine, a surâs apoi, e de mirare că n-am luat-o razna cu toții. Pearson a început să nu mai aibă încredere în nimeni. Era obsedat de criptarea codurilor, astfel ca doar el să aibă acces la chei. Ca și cum ar fi refuzat să intre într-un joc în care toate cărțile erau măsluite de la bun început. Iată la ce duce genul ăsta de muncă, a decretat Whelan cu convingerea celui care știe despre ce vorbește. Odată ce descoperi schema schelăriei care susține edificiul, nu mai poți viețui în el. E ca și cum ți-ai pierde încrederea. Altă dată, dacă vrei, vorbim despre el, despre cum căuta calculele exacte, cum descifra necunoscutele pe care alții le abandonau ca imposibile, fără să greșească niciodată, sau doar într-o măsură infimă. Uite, aici sunt cărțile lui. S-a refugiat în ele ca într-un labirint în care nimeni, sau doar extrem de puțini, îl puteau urma.

Cuvântul „labirint“ mi-a reamintit versurile din *Saturday Evening* și ilustrațiile la cartea lui Lewis Carroll, dar nu voiam să-l întrerup, dată fiind turnura pe care o luase discuția, așa că l-am ascultat mai departe.

— Pearson umbla mereu după ceva. Câteodată îmi spun că ceea ce căuta era doar în capul lui – mă rog, acum e simplu să zic așa. Dacă vrei, vorbim în altă zi despre el. Însă Emily nu era așa: era o fată sociabilă, amuzantă și în același timp foarte perceptivă, subtilă, cu un al șaselea simț, și-un pic mincinoasă. Odată am dat de ea așezată ca o școlăriță pe treptele catedralei St

Paul, unde a predicat John Donne, marele poet metafizic din secolul al XVII-lea – a explicat profesorul în caz că n-aș fi fost la curent. Îi plăcea să aducă asemenea omagii autorilor ei favoriți. Când m-a văzut, s-a bosumflat: „Bob Whelan, doar nu mă urmărești!“, a spus ridicând din sprâncene și ațintind arătătorul spre mine, pe un ton zeflemitor. Glumea... Nu îi plăcea să-i fie descoperite micile obiceiuri secrete, i s-a luminat brusc chipul. Dar să nu crezi că trăia doar pentru cărți, dimpotrivă. Îi plăcea la nebunie zarva Londrei. O să ți se pară ciudat, dar orașul rămânea viu în pofida împrejurărilor. Soldații în permisie flirtau pe străzi, revistele de modă continuau să se vândă în chioșcuri. Emily avea bun-gust, avea clasă, cum se spunea pe atunci. Știu, acum sună învechit, dar atunci suna altfel. Puteai s-o vezi admirând niște mănuși într-o vitrină de pe Bond Street și socotindu-și banii, ca orice fată de vârsta ei, sau urcându-se în autobuzul de pe linia Picadilly, privind pe geam și vorbind cu însuflețire cu primul necunoscut care se așeza lângă ea. Îi plăcea să observe ce se întâmpla în jur. Nu era stilul ei să se închidă în casă. Dar, cine știe... E complicat să înțelegi de ce oamenii iau anumite decizii, poate că incidentul acela de la Park a afectat-o mai mult decât credem și s-a izolat. Când ești tânăr nu prea știi cum să faci față bârfelor. Îl admira enorm pe Pearson. Era îndrăgostită. Oamenii se schimbă când iubesc, renunță la unele lucruri. Nu știu... Dragostea adevărată e o enigmă imposibil de dezlegat, a spus fără pic de emfază, repetând un truism. A încetat să se vadă cu cei de la Park. Mă rog, în afară de prietena ei Brenda Mulligan, cred că pe ea a mai văzut-o din când în când. Dar Emily a dispărut de pe hartă... nu știu ce motive o fi avut. Într-o zi m-am întâlnit întâmplător cu ea la raionul de cărți dintr-un magazin Towsend Brothers. Era la puțin timp după război, să fi fost după un an sau doi. Era slăbită. Am întrebat-o dacă era bolnavă... Whelan a tăcut, aveam impresia că făcea o pauză de fiecare dată când atingeam acest subiect, un soi de obstrucție sau piedică mentală... Știu acum că te interesează mult subiectul sănătății ei, Rebeca, dar mă tem că nu te pot ajuta. Nu sunt medic, și chiar dacă aș fi fost, tot n-ar fi folosit, a oftat el. Emily era suptă la față și avea cearcăne de culoare violet în jurul ochilor. Deși tot frumoasă era. Purta o beretă de lână bej bordată cu un material ecosez, îmi amintesc perfect. A spus că nu se simțea foarte bine. Vorbea privindu-și vârful pantofilor, de parcă s-ar fi rușinat sau și-ar fi cerut

scuze. Am aflat ulterior de la niște prieteni comuni că se internase la spitalul Westminster și că Pearson își lăsase munca și avea grijă de ea... S-a oprit din nou, privind în gol; credeam că asta era tot, dar a continuat: Atunci m-am hotărât să-i văd fișa medicală, cum îți povesteam. Nu a fost ușor. Bletchley Park nu mai exista, a trebuit să apelez la un amic care își păstrase relațiile. Negăsind nimic, după cum ți-am spus, în arhivele de la Bletchley, am conchis că fusese vorba de o indispoziție trecătoare. Asta e tot. N-am mai văzut-o.

— Și nu v-ați mai interesat de ea?

Whelan a ridicat din umeri de parcă s-ar fi întrebat „La ce bun?”.

— Dar erați prieteni, ați lucrat împreună... Nu v-ați dus să o vedeți la spital?... Lăsasem în urmă delicatețea, vorbeam pe un ton inchizitorial, trecusem la contraatac.

— Era măritată, a răspuns, coborând vocea.

— Dar un om poate fi îngrijorat pentru altul indiferent de starea sa civilă, am replicat cu asprime.

Voiam să-l provoc, știam că doar așa puteam scoate ceva clar de la el.

— Ea m-a rugat să n-o fac, a spus profesorul, și mâna i-a căzut ca de plumb pe brațul fotoliului, ca o autojustificare.

— Și dumneavoastră v-ați conformat pur și simplu? Ați abandonat-o sorții fără nici un motiv? am întrebat pe un ton care includea și incredulitate, și cenzură implicită.

— Nu! a sărit Whelan, o reacție energică, de parcă l-aș fi călcat pe picior. Mâinile noduroase i s-au crispat de spătarul canapelei, fălcile i s-au încleștat. A reluat pe un ton puternic și sec: Nu fără nici un motiv, nu. A existat un motiv.

În clipa aceea în discuția noastră a avut loc o fractură. Mi-am dat perfect seama că am fi putut să intrăm pe un teren sensibil. Am rămas tăcută și mi-am ascuțit auzul ca un prepelicar care a luat urma unui iepure. Mi-am ținut gura, așteptând să adauge profesorul ceva.

Whelan și-a ridicat privirea și s-a uitat țintă la mine.

— De ce crezi că te afli aici, Rebeca? Doar n-ai să-mi spui că tu crezi în coincidențe, nu?

— Poftim? am bâiguit eu, nepricepând nimic.

Am înghițit în sec. Despre ce naiba era vorba? Era ceva ce-mi scăpase?

Sigur că da.

Am încercat să rebobinez rapid toată povestea și să-mi aduc aminte prima luare de contact cu profesorul Whelan: proiectul meu de bursă de la Fundația Barrié; încăpățânarea aia a mea care li se părea tuturor nebunie curată; raportul favorabil, totuși, al lui Ramón Villares, rectorul Universității din Santiago; discuția avută la el în birou; satisfacția după ce a citit ciorna proiectului. El mă pusese în legătură cu Whelan... Și atunci undeva în mintea mea s-a făcut un declic. Senzația aceea de idee fugară, care mă bântuia încă de la prima noastră întâlnire, s-a luminat brusc așa cum fasciculul luminos al farurilor mașinii captează fuga unui iepure care traversează șoseaua în noapte. Presentimentul că poate profesorul avea vreo legătură cu aprobarea proiectului meu. Lucrurile astea se întâmplă. Coincidențele nu există, întotdeauna au o cauză, deși habar nu avem de izele cu care hazardul își țese plasa.

Simțeam un fel de amețală. Ceva asemănător percepușem în curtea școlii în timpul unui meci de volei împotriva clasei a III-a A. Ceva parcă mă orbise și n-am văzut mingea. Există astfel de momente în care timpul trece prin tine în ralanti și mingea te izbește în nas.

— Am optzeci și mulți ani, fată dragă, a continuat Whelan, mă țin încă bine și nu mă gândesc la moarte. Nici de demență senilă nu sufăr. Dar știu că timpul nu-mi prisosește. Sunt la vârsta la care trebuie să-ți faci bilanțul, să duci la bun sfârșit lucrurile lăsate la jumătate și să reperi în măsura posibilului ce ai făcut prost.

Glasul îi suna ferm și limpede, dar dincolo de ochelari ochii aveau o expresie opacă și voalată.

— Dar... cum? Adică vreți să sugerați că a fost ideea dumneavoastră?... am bâiguit neîncrezătoare când am reușit să deschid gura.

— Rebeca, pentru Dumnezeu! Drept cine mă iei? Nu sunt atât de machiavelic. Pe Ramón Villares îl cunosc de mult. Când mi-a spus că o studentă voia să facă o teză despre Emily J. Parker, mi-am dat seama că asta era exact ceea ce așteptasem dintotdeauna, fără a fi propriu-zis conștient. Și, firește, am făcut ce mi-a stat în putință pentru a accelera formalitățile. Atâta tot... A făcut o pauză menită să mă liniștească și s-a uitat la mine cu un amestec de satisfacție și apreciere: Chiar e grozav că nici unul dintre ai noștri

nu s-a interesat de o autoare ca ea și trebuie să vină o bursieră străină să ne dezgroape comorile!

— Nu e chiar ceva neobișnuit. Cele mai bune eseuri despre Federico García Lorca, poetul nostru național, le-au scris cercetători străini, mai exact anglo-saxoni, am spus, gândindu-mă la excelenta biografie a lui Ian Gibson despre cel care a scris *Romancero gitano*.

— Da... Poate că ai dreptate. E nevoie de oarece distanță ca să ai o bună perspectivă... De-asta am știut că trebuia să fii tu. Am cerut rapoarte academice, ți-am citit proiectul. E original și riguros și, în același timp, îndrăzneț. Diferit. Nu, nu te flatez. Sunt vulpe bătrână, nu mă înșel la pariuri.

Mă simțeam ca o gănganie ciudată privită la microscop. Prin urmare fusesem cercetată. Universitatea dăduse date despre dosarul meu de studentă. O parte din mine era furioasă și gata să se ridice și s-o ia din loc, dar alta se simțea măgulită și mă obliga să rămân locului. Nu știam dacă să fiu supărată sau să-i mulțumesc. E ceva care mi se întâmplă frecvent cu bărbații.

— Și de ce nu mi-ați spus asta de la bun început? De ce ați așteptat până acum? nu m-am lăsat eu.

— Trebuia să fiu sigur că aveai să-ți continui munca și n-ai să abandonezi.

— Ce vă face să credeți că n-am s-o fac?

Whelan a râs ușor condescendent.

— Nu uita, Rebeca, mulți ani la rând munca mea a constatat în a recruta persoanele potrivite pentru fiecare misiune.

Neîndoielnic, Robert Whelan era un adversar abil cu multe ore de zbor, iar eu doar o ucenică abia ieșită din găoace care o făcea pe deșteapta și nu părea să fie stăpână nici măcar pe propriile decizii.

— Hai, nu fi supărată, Rebeca. Acum, că am pus cărțile pe masă, am să-ți arăt ceva ce-o să-ți placă.

S-a dus la bibliotecă și a scos un dosar din raftul de jos. Să se aplece nu i-a fost greu, dar s-a ridicat cu dificultate și a fost silit să se sprijine de o poliță.

— Uite, și a scos un CD dintr-un plic cu antetul BBC-ului. De când îl aștept! A sosit în dimineața asta printr-un vechi prieten jurnalist, dar am preferat să aștept ca să-l vedem împreună... Chipul îi strălucea de nerăbdare... Sunt primele imagini color din perioada Blitz-ului asupra Londrei. Inedite. O trufanda. Ei, ce spui, nu te așteptai la asta, nu?

— Și de unde a apărut relicva asta? am întrebat pe un ton ironic, nelăsându-mă îmbrobodită atât de ușor. Eram încă în defensivă.

— Pare-se că filmul a fost descoperit într-un pod, într-o locuință care a aparținut unui membru al diviziei antiaeriene britanice, mort în 1957. Un anume Peter Abott. Urmașii săi au vândut casa și printre obiectele personale s-a găsit și filmarea asta. Extraordinar este că, în afară de imaginile cu bombardamentele, există și cele cu defilările de Ziua Victoriei care se țineau an de an. Pesemne că tipul era amator de parade militare, drept care le-a filmat cu consecvență, așa cum alții filmează aniversările nepoților. BBC a digitalizat imaginile și pregătește un montaj care va fi transmis într-o emisiune specială în vara asta, când se împlinesc șaptezeci de ani de la începutul celui de-al Doilea Război Mondial. Înregistrarea completă durează vreo patru ore, dar au redus-o la douăzeci și cinci de minute pentru emisiune, a mai zis, extrăgând cu grijă CD-ul din coperta de plastic. Copia asta conține ca valoare adăugată anexa cu defilările care, firește, nu va apărea în versiunea definitivă, ci va fi catalogată ca material de arhivă. Echivalentul a trei sau patru role de film, ca să-ți faci o idee, a adăugat pe un ton admirativ. Un document istoric de o valoare inestimabilă.

Toată supărarea mea s-a topit, eram pe de-a-ntregul vrăjită. Uneori tind să cred că realitatea e un joc demontabil pe care ni-l oferă viața, iar misiunea noastră este să încercăm să-l punem în ordine.

— Dacă tipul a murit în 1957, am gândit eu cu glas tare, e posibil să fie aici și imagini din Trafalgar Square din 8 mai 1955. Nici un pasionat de parade n-ar fi ratat cea de-a zecea aniversare a victoriei.

Whelan a zâmbit cu o delectare nedisimulată. Un zâmbet care cândva trebuie că fusese periculos și care cu trecerea anilor nu-și pierduse nimic din ironie și maliție, abia atenuând compasiunea drăgăstoasă pe care maeștrii o dedică învățăceilor.

— Foarte bine, Rebeca, văd că începi să pui firele cap la cap.

Capitolul XII

Cu siguranță, Emily Jane Parker nu era o femeie fericită pe 8 mai 1955. E posibil s-o fi măcinat ceva pe dinăuntru, nu știm ce. Poate nu vom ști niciodată. O femeie duce cu ea în mormânt multe gânduri.

Cel puțin, asta spunea mereu bunică-mea Lola. O fi avut motivele ei. Câteodată, în timp ce soră-mea și cu mine ne făceam lecțiile la masa din bucătărie, ea începea să privească pe geam pe deasupra chiuvetei și atunci aproape că îi auzeam sunetul minții care scotea un zgomot ca de motor de mașină într-o zi de iarnă.

Cine poate cunoaște în profunzime inima cuiva? Și nu mă refer la sentimente, care ies la suprafață, chiar dacă ni se par foarte profunde. Mă refer la ceea ce se află în adâncul peșterii. Uneori nici noi nu știm adevărul. Iei decizii, faci planuri, dar multe se întâmplă fără să ne dăm seama. De parcă o parte a creierului nostru nici n-ar vrea să prindă de veste, preferând să nu știe.

Poate că Emily J. Parker era și ea una dintre acele femei care lasă să curgă apa la robinet în timp ce se uită pe geam. Înserarea se lasă peste oraș în timp ce autobuzele circulă scoțând un zgomot caracteristic când trec peste bălți, străzile s-au transformat într-un furnicar, prăvăliile aprovizionate modest se deschid fără tam-tam, așa cum se cuvine într-o țară ieșită din război. Dar în peșteră, oare ce se întâmplă în acest timp în peșteră?

Întrebarea asta mă obseda. Cu cât mă apropiam mai mult de personaj, cu atât mai tare se modificau punctele mele de interes. Și nu era vorba doar de o chestiune de fascinație literară. Opera ei trecuse de-acum în planul al doilea. Era vorba de ceva mult mai imperios. Aveam nevoie să înțeleg. Era o chestiune personală, căci nimeni în afară de mine nu poate sătura monstrul curiozității mele odată ce el s-a trezit. Trebuia să aflu ce i se întâmplase. Ei, lui Emily J. Parker. Orice-ar fi fost.

Firește, eram perfect conștientă că, după atâția ani, treaba n-avea să fie ușoară. A-mi pune întrebări legate de fericirea sa era un mod de a străbate distanța care mă despărțea de ea. De a aborda misterul dispariției sale.

Oare ce credea despre fericire o femeie din secolul trecut? Poate că pe atunci fericirea nu era decât un concept matrimonial, un pic vulgar și exagerat, precum pălăriile alea mari cu pene de păun pe care le purtau cucoanele la cursele de la Ascott. De ce să-și dorească să fie fericită o scriitoare care putea fi orice altceva?

Mă frământau toate astea. Îmi spuneam că sunt zile când o femeie se simte rănită de orice: de aerul albastru al unei dimineți de primăvară cu câțiva nori pe cer, de liniștea molcomă a unei case înstărite, de inocența obiectelor, de promiscuitatea acelorași. Sertarele comodei pline de cămăși frumos călcate, cartea lui John Donne pe noptieră, zgomotul unei unelte care lovește insistent un motor în garaj, biscuiții preferați serviți pe tava pentru ceai, un strat de hortensii albastre în grădină, sticla de lapte lăsată zilnic în fața ușii. Pe fundalul acestor elemente cotidiene și inocente, într-o bună zi o femeie smulge fața de masă la micul dejun și totul sare în aer. Poate că asta i s-a întâmplat lui Emily J. Parker. Care știa. Căci trebuia să știe. Totul era clădit peste un abis.

Biscuiții erau scoțieni, marca Walkers, și se livrau într-o cutie căptușită cu o pânză în carouri roșii; John Donne a scris un sonet intitulat „*The Good-Morrow*“, în secolul al XVII-lea, a fost și paroh al catedralei St Paul, cum a avut grijă să-mi explice profesorul; lăptarul se numea Teddy și distribuia sticlele într-un cărucior legat de bicicletă, și mai era și bâlbâit. Toate astea le descoperisem singură și mi le notasem în carnețel, poate aveau să-mi folosească la ceva. *Just in case*.

Se spune că singurul adevăr al unui scriitor rezidă în cărțile sale. Cine era de fapt Emily J. Parker?

Știm că îi plăcea să se cațere în copaci când era mică, nu fusese o fetiță sperioasă. Știm că era mândră de tatăl ei, fost combatant în Marele Război. Dar ce femeie nu se mândrește cu tatăl ei, cu atât mai mult într-o familie cu atâtea femei neînfricate? Știm că avea trei mătuși luterane, cititoare împătimate ale Bibliei, care numeau lenjeria intimă „lucrurile acelea“ și între ele vorbeau în versuri. Despre asta aș avea și eu ceva de spus – nu pentru că

aș avea niște mătuși luterane, ferească sfântul – dar cred că v-am pomenit deja de căpitănesele din familia mea.

În casa de la țară aveam o mașină de gătit care nu era nicidecum una de vitroceramică, ci una de fontă, alimentată cu foc adevărat, ca un furnal. Îi ziceam „aia din Bilbao“. Când bunica Lola scăpa o lingură pe jos, striga „Stai, Avraame“. Pe bune. Dacă treaba se repeta, căci cu vârsta și printre aburii oalelor obiectele tind să-ți alunece din mâini, rugăciunea continua la fel de fierbinte: „Saule, Saule, de ce mă prigonești?“ Soră-mea și cu mine conviețuiam cu acești doi domni fără probleme. Eu eram convinsă că numiții Saul și Avraam făceau parte din familie, erau unchi buni sau mai depărtați care emigraseră în Brazilia pe vremea foametei odată cu ceilalți din parohie. Numai că într-o zi Bea, care le știa pe toate, mi-a relatat cu glas scăzut, ca și cum ar fi știut-o din sursă sigură, povestea cu sacrificiul. Nu era genul de confidențe pe care și le fac fetițele în camera lor și cu lumina stinsă. Numai că noi nu eram ca celelalte. Mie povestea unui tată dispus să-și înjunghie fiul ca să-l ofere unui Dumnezeu necunoscut mi-a ridicat părul în cap. De atunci mă uitam cu suspiciune la mașina de gătit, ca nu cumva pe neașteptate să apară într-o lumină mare acel tată cuțitar care pentru mine a avut mereu chipul lui Jack Nicholson. Eram obsedată de un măcel. Presupun că și Emily J. Parker s-a luptat cu personaje de același soi, în plus și luterane! O, Doamne!

Însă fiecare trebuie să se descurce cu influența morală care i s-a dat. De altfel, copilăria autoarei engleze a fost mai mult sau mai puțin la fel ca a tuturor. Cunoștea numele multor plante. Își construisese o căsuță în copac unde își ținea caietele. Avea o colecție de minereuri și alta de insecte rare moștenite de la tatăl ei, eroul de război; într-o zi a căzut în râu și era să moară de hipotermie, dar a scăpat. Era o fetiță puternică; maturizarea sexuală a început la șaptesprezece ani într-un cuib de spioni numit Bletchley Park, plin de tipi care erau prieteni la cataramă cu numărul Pi. Al Doilea Război Mondial a luat-o prin surprindere. A supraviețuit bombardamentelor. Dar după aia au început problemele. Simptome rare. Afecțiuni care nu răspundeau la tratament și urmau un traseu neobișnuit. Persistent. Deconcertant. Analize care nu se potriveau cu istoricul clinic. O stare de slăbiciune care a sfârșit prin a necesita observație permanentă.

Mă întrebam de cine ține voința unui bolnav. De el însuși? De medici? De familie? Fiindcă într-o zi, această femeie care nu se simțea bine dispare pur și simplu și nu se mai știe nimic de ea. Gata, fără explicații, fără concluzii, fără la revedere. Pur și simplu.

Având în vedere doza de vanitate ce caracterizează istoria literaturii, faptul că o scriitoare e în stare să treacă în anonimat într-un mod atât de radical e cât se poate de tulburător.

O femeie dispare de pe lume, pleacă sau e asasinată. Nimeni nu comentează. Precum un nor care acoperă soarele, așa se lasă tăcerea peste Londra. Ce să mai crezi?

Poate că sensul vieții sale avea să rămână ascuns pe vecie la fel ca manuscrisul pierdut al ultimului său roman.

„Drumul pe care nu am mers, ușa pe care nicicând n-am deschis-o, întrebarea pe care n-am pus-o...”.

Totul începea să semene tot mai mult cu izbirea de un zid pe întuneric.

Numai că pentru asta mă aflu împreună cu profesorul Whelan într-o încăpere întunecoasă ca o peșteră. Situată la parter. Casele vechi din Bloomsbury conțin de regulă niște locuri dosnice destul de ample și prevăzute cu panouri de lemn care pot primi tot soiul de destinații. În cazul de față, locul fusese transformat în sală de proiecție. În fund era întins un ecran de doi metri pe doi, pe care bătea un bec puternic prins în tavan și pesemne conectat la laptopul așezat pe masă. Pe care Whelan l-a numit disprețuitor „rabla”. Era vorba de un Apple G4 de ultimă generație, din câte am constatat, protejat de o carcasă grena, cu procesor de mare viteză, cu bluetooth, CD player și DVD player incorporate. Nu sunt nici pe departe pricepută la mașini de cursă, dar mi s-a părut că „rabla” putea fi pentru informatică ceea ce este un Ferrari pentru un circuit de Formula 1.

— Rose, ești amabilă să ne aduci câte un pahar cu whisky? Și, te rog, fără afurisitele alea de cuburi de gheață, a adăugat pe un ton ușor afectat, imitându-l parcă pe un vechi actor de cinema, poate pe Richard Burton sau pe Joseph Cotten.

Doamna Griffin a îndeplinit cererea întru totul. Mai pusese pe cele două fotolii cu brațe și niște perne cu fețe croșetate. Mi-am zis că poate le făcuse chiar ea și că poate se sprijinise și ea pe ele în timp ce-i ținea companie

profesorului în timpul unor proiecții, fiecare pe fotoliul său, în lungile seri ale iernilor londoneze. Nu știu, zău, de ce m-am gândit la asta, poate pentru că luase pernele la ghionți ca să le dea o formă, sau fiindcă se oprise o clipă în pragul ușii, înainte de a pleca, într-o atitudine plină de familiaritate, de parcă ar mai fi vrut să spună ceva. Trebuie că era de mulți ani în serviciul profesorului. Cine poate ști ce obiceiuri domnesc în viața altora.

Whelan a pus CD-ul și a apăsat butonul unei telecomenzi. Ecranul s-a umplut de fum.

La început nu am distins mare lucru, dar treptat imaginea s-a limpezit: am văzut un autobuz cu etaj care circula printre clădiri dărâmate și case în flăcări. Chipurile oamenilor erau mai neclare, dar într-o secvență putea fi identificat perfect Winston Churchill însuși într-un palton cenușiu într-o scenă de evacuare a răniților. Lângă Banca Angliei se vedea un crater uriaș. Aveai impresia că proiectilul explodase chiar în ecran, flăcările creau un soi de miraj precum în scena cu trenul care arde în deșert din filmul *Lawrence al Arabiei*, care mă fascinase când îl văzusem într-un ajun de Crăciun la Cinema Capitol.

Cele douăzeci și cinci de minute au trecut într-o clipită. Nu știam la ce material se renunțase, la ce fotograme, dar rezultatul final mi se părea magnific. Vedeai în toată cruzimea și intensitatea campania aeriană a lui Hitler împotriva Londrei între 7 octombrie 1940 și 6 iunie 1941. Șaptezeci și șase de zile de ploaie de fier. Patruzeci de mii de morți. Un milion de locuințe distruse.

— Incredibil, nu-i așa? a spus profesorul și a rămas o clipă pe gânduri. Poate că noi, cei bătrâni, ar trebui să învățăm să acceptăm trecutul, a adăugat cumva melancolic.

Am avut impresia că își vorbea sieși, așa cum fac adesea vârstnicii când își revizitează amintirile. Am confirmat, nu știam ce să spun. Părea obosit, absorbit, cu paharul în mână și privirile întunecate. Să fi fost aproape opt seara, o oră târzie pentru vizite după uzanțele britanice. Mă ridicasem să-mi iau la revedere, dar m-a oprit cu un gest:

— Permite-mi să te mai rețin un pic, Rebeca. Mai lipsește ceva. Tonul îi redevenise jovial, oboseala dispăruse dintr-o dată. Doar nu vrei să pierzi cea de-a zecea aniversare a Victoriei?

Era de admirat capacitatea cu care Whelan își revenea, în ciuda vârstei.

— Firește că nu, domnule profesor, mi-am reluat eu locul pe fotoliu fără să mă mai las rugată. Știam că defilarea n-avea să aducă nimic nou, dar chiar eram curioasă să văd atmosfera acelui 8 mai 1955 când scriitoarea fusese văzută pentru ultima oară. O duminică dezgropată din infinit, cum ar fi zis Baudelaire.

Din câte îmi spusese Whelan, cel de la Departamentul de Arhivă Documentară de la BBC era David Bloomberg, un faimos jurnalist și parlamentar care după pensionare începuse să lucreze la arhiva postului britanic de televiziune. Se cunoșteau din vremurile de demult și își făcuseră destule favoruri; așa se explica acea copie pe care i-o dăduse.

Cert este că tipul de la divizia antiaeriană care filmase imaginile nu era un amator: părea să aibă simțul secvenței și un fler jurnalistic în a capta atmosfera.

Proiectoare care mătură cerul înnorat în miezul zilei. Beculețe aprinse pe monumentele principale. Pe treptele de la National Gallery o mulțime agită stegulețe cu crucea Sfântului Andrei. Imaginile panoramice ale defilării alternau cu prim-planuri ale mulțimii care urmărea acrobațiile aeriene și manevrele militare. O bătrână în pardesiu negru cu o cocardă alb-roșu-albastru la rever. O fată în uniformă albă cu o tavă cu bomboane atârnată de gât, un soldat încercând să pornească o veche motocicletă Triumph, o adolescentă blondă agitând niște artificii, polițiștii – *bobbies* – cu țigle și pelerine încercând să țină mulțimea în spatele liniei trotuarului, un brutar cu șorț ieșind în pragul prăvăliei...

Pe neașteptate, Whelan a oprit imaginea, s-a ridicat în picioare și a privit spre ușa pe care ieșise doamna Griffin. Am crezut că vrea să-i ceară ceva, ochelarii sau o jachetă, pentru că aici jos era mai frig decât în birou, diferența de temperatură se simțea.

— Aveți nevoie de ceva, domnule profesor?

Pe ecranul oprit în stop-cadru se vedea colțul de la Charring Cross ticsit de lume și firma roșie a patiseriei Mulberry fondată în 1925, cum scria pe copertină.

Whelan nu mi-a răspuns. De-abia atunci mi-am dat seama că ceva nu era în regulă. Era extrem de palid, se aplecase spre stânga, crispat, își apucase brațul

ca și cum ar fi fost suflat de o rafală puternică în mijlocul străzii, riscând să-și piardă echilibrul.

— Doamnă Griffin!!! am țipat speriată, încercând să-l ajut.

Nu mai știu exact ce s-a întâmplat în continuare. Probabil că au trecut abia câteva minute până să vină ambulanța, dar mi s-au părut ore. Îmi amintesc sunetul sirenei, rampele solide de acces în vehicul pe care personalul sanitar a urcat targa pe care zăcea un Robert Whelan lipsit de semne vitale aparente.

Apoi noaptea a trecut rapid în planul înclinat al unei ferestre, o suprafață neagră ca tabla de la școală, în timp ce ambulanța își croia drumul prin trafic. Afară, orașul strălucea, străbătut de sclipiri intermitente albastru-cobalt, scurte și enigmatice, aidoma lucrurilor care-ți vin dintr-o dată în minte și le uiți imediat. Simțeam că lumea din jur era o delicată bombă cu ceas. Până atunci nu văzusem pe nimeni murind.

Nu știu de ce mi-a venit în minte bărbatul care repara spițele rupte ale umbrelor când eram copilă și care își făcea apariția pe bicicletă în colțul străzii exact înainte de sosirea iernii; mi-am amintit și de tăcerile bunicului Francisco și de păsările lui Alex poposind fiecare pe alt acoperiș.

PARTEA A DOUA

Capitolul XIII

Nu că Robert Whelan ar fi fost un conducător de teză deosebit de metodic, dar mă obișnuisem cu el. Deși întâlnirile cu el fuseseră rare, corespondența electronică funcționase de la bun început. Maniera sa un pic hitchcockiană de a îmi da informații, păstrând mereu un as în mânecă, îmi stimula imaginația. Ca să zic așa, îi prinsesem șpilul. Uneori aveam impresia că mă instruia în stilul său sau mă pregătea pentru ceva. Poate pentru a înfrunta viața cu puterile mele. Deși, firește, pentru asta nu ești niciodată pregătit.

Nici măcar nu am putut să-l vizitez. Numai doamna Griffin avea voie să-l vadă la terapie intensivă preț de o jumătate de oră dimineața. Fără el mă simțeam pierdută, un pic înșelată în așteptări, precum o misionară lipsită de credință.

Într-o lună și jumătate reușisem doar să adun o grămadă de întrebări despre viața lui Emily J. Parker care nu duceau nicăieri. N-aveam nimic concludent, nici o idee nouă sau originală bazată pe fapte sau documente. Pariul meu fusese de la bun început să găsesc în biografia scriitoarei ceva care să-mi permită o interpretare a personajului și, prin extensie, a întregii sale opere. Un soi de șperaclu care să deschidă toate ușile încuiate. Inutil să vă spun, bănuiam că acel „ceva“ era legat de dispariția ei. Și acela era punctul în care munca mea se împotmolise. Mă găseam într-o fundătură. Stăteam cu orele în mansarda în care ajunsesem la un punct mort în cercetările mele, înaintea laptopului și obsedată de niște întrebări la care n-aveam să găsesc răspuns, n-aveam nici timp să ies să alerg, ceea ce, cum bine se știe, e singura modalitate efectivă de a ajunge undeva.

Când eram mică eram o alergătoare destul de bună. Antrenorul de atletism de la școală spunea că aveam compas bun, dar îmi lipsea stilul. Presupun că era un elogiu. Felul în care ajungeam la finisaj era cam ciudat, ce-i drept, un fel de trap în salturi și aplecată într-o parte. Cam așa făceam totul, sinceră să fiu.

În schimb, Bea avea mișcări armonioase de egretă, dar era mai lentă. Dacă e să fugi, e mai bine să o faci cât mai iute, credeam eu. Numai că uneori finişul nu e linia dreaptă perfect delimitată a campionatelor școlare, ci un teritoriu abrupt, presărat cu pante și curbe, cu denivelări adânci ca niște gropi negre. Cam așa merg lucrurile.

Așa că mi-am pus hanoracul, adidașii și căștile MP3-ului. Exercițiul fizic dur și intensiv mă ajută negreșit să-mi ameliores facultățile, să gândesc mai bine și mai profund. Martie adusesese o primăvară falsă, un soare palid și înghețat făcea tot posibilul să se ridice, cam fără succes. Pe stradă am ocolit tonete cu flori, copii în cărucior, studenți pe bicicletă și cupluri care-și plimbau câinele până să ajung la grilajul de fier ce înconjoară Kensington Gardens. Parcurile reprezintă marele atu al Londrei.

Simțeam în plămâni mușcătura aerului rece. Nu mă mai antrenasem cam de multșor. Înainte, alergam cu Alex în fiecare sâmbătă prin cimitirul Santo Domingo de Bonaval, prin iarba udă care aburea. I-o luam înainte cu câțiva pași, mă întorceam sfidătoare către el, care păstra ritmul în bluza lui galben-fosforescent, râdeam ca o medaliată olimpică; atunci el mă ajungea din câțiva pași și mă plesnea peste fund. Efortul fizic în doi e dătător de energie. E energie sălbatică doldora de voință și radicalism, ca sexul.

De când venisem la Londra nu mai știam nimic de el. Nici un mesaj, nici un telefon. O fi fost supărat. O vreme, corpul lui Alex îmi fusese refugiu, singurul loc sigur. Nu că Alex ar fi fost genul care-și manifestă afectele verbal, dar cred că felul său de a nu-spune-marile-fraze-de-amor-pe-care-vrei-să-le-auzi era o modalitate de a-și pune la păstrare sentimentele. De a le proteja, ca pe un albatros sau altă specie pe cale de dispariție. Ornitologii văd altfel lucrurile. Mie păsările mi s-au părut dintotdeauna o specie insondabilă, precum bebelușii. Cred că dacă vreodată voi avea un copil cu el, Alex o să stea tot timpul ca pe jar, temându-se să nu cadă pruncul din leagăn. Bunică-mea Lola spunea că a crește un copil e ca și cum ai avea tot timpul o tigaie pe foc. O fi știut ea ce spunea. Alte femei au un ceas biologic cu care-și rezolvă problema, numai că al meu pesemne că era stricat. Nu mă vedeam în stare să perpetuez specia pur și simplu. Fusese de altfel motivul certurilor noastre recurente din ultimul timp. Alex susținea că îmi fabricam alibiuri ca să nu iau o decizie în acest sens și mă considera o amatoare în toate sensurile pe care

le-am putea numi definitorii în viață. Nu mi-a plăcut niciodată să-mi fac planuri pe termen lung. Poate că nu sunt calificată pentru asta. Și așa ne petreceam sâmbetele, trântiți pe iarbă, atunci, la început. Relația noastră era cu poticneli, el spunea ceva, eu îl contraziceam întruna. Uneori era distractiv. Cred că făceam o pereche bună.

Câteodată, alergarea te ajută să nu te cerți. Pe aleile parcului vezi cupluri care fac sport la orice oră. Alergatul ascute instinctele, dezvoltă simțul ritmului, întărește musculatura, mărește capacitatea pulmonară și elimină toxinele. Îți mai dă și oarece speranță.

Sau slujește și la a nu te gândi la altceva. De când cu infarctul lui Whelan nu mă mai simțeam în largul meu la Londra. Eram dezorientată și cu mâinile goale. Oyster Card-ul care îmi dădea dreptul să mă deplasez prin oraș cu transportul public nu mai era valabil mult și mai aveam doar două sute cincizeci de lire până la sfârșitul lunii, ceea ce însemna că foarte curând trebuia să găsesc o sursă de câștig alternativă dacă voiam să continui.

Ezitam între un contract cu ora la o școală de limbi străine sau la a munci în weekend la un restaurant grecesc din Portobello, pe ceva mai mulți bani. Ambele alternative erau destul de incompatibile cu încercarea de a scrie o teză de doctorat cu posibilități minime. Însă nu era cazul să-mi plâng de milă. Profesorul era internat la The Heart Hospital în stare gravă. Opinia medicilor era că supraviețuise ca prin minune.

Dar pronosticul nu era chiar rău. Depășise faza critică – semn bun. Și nu apăruseră complicații serioase, deși la vârsta lui nici o precauție nu putea fi în plus.

— Trebuie să așteptăm să vedem ce se mai întâmplă, îmi spusese doamna Griffin când trecusem s-o văd după câteva zile și să mă interesez de starea profesorului, căci la spital nimeni nu-mi spunea nimic.

Credincioasa menajeră era vizibil afectată. Mi-a venit să o îmbrățișez chiar acolo, în prag, dar un al șaselea simț mi-a spus că poate nu era tocmai indicat. Am rămas amândouă tăcute, apoi m-a luat de braț și m-a poftit în bucătărie:

— Cred că o ceașcă de ciocolată caldă ne-ar prinde bine, a eliminat ea dintr-un foc barierele.

Ne-am așezat cu cănila în mână pe banca de lemn din bucătărie, în lumina lămpii, ascultând susurul ploii, ca două naufragiate în aceeași barcă.

— Nimeni nu poate duce singur toată povara asta...

Credeam că se referea la convalescența lui Whelan. Știam că profesorul nu avea rude. Pesemne îi era greu să se ocupe de casă și să se ducă la spital fără nici un ajutor; a fost cât pe ce să spun că poate conta pe mine pentru orice are nevoie, dar mi-am dat seama că de fapt vorbea despre altceva:

— Moartea aduce tăcere, a continuat. A trecut mult timp de atunci. Uneori moartea frânge nu doar viața cuiva, dar și pe cea a celor apropiați. Nu știu nimic din ce s-a petrecut în timpul războiului, tot ce știu este că dispariția acestei femei a distrus viața tuturor, a soțului, a profesorului, a celorlalți... i-a transformat în vinovați. I-a condamnat ca proscriși. Și nu e drept, nu e drept. Nimeni nu trebuie să poarte pe umeri o asemenea povară. La început, când profesorul mi-a spus că o studentă spaniolă scria despre *ea* – folosisse pronumele personal, evitând în mod intenționat să pronunțe numele lui Emily J. Parker – mi-am zis că era bine ca o persoană tânără și străină să abordeze subiectul din afară, dar săptămâna trecută, când v-ați închis să vedeți documentarul acela de război, am avut o presimțire rea, și, cum vezi, am avut dreptate, a clătinat din cap.

M-am uitat fix la ea. Avea o expresie gânditoare, își ținea în poală mâinile foarte roșii, de parcă le-ar fi ținut mult timp în apă rece.

— Chiar credeți că imaginile acelea au dus la infarct?

— Sigur că da! Amintirile păstrate sfârșesc prin a exploda în cap sau în inimă... Doamna Griffin s-a întrerupt și și-a coborât privirile, de parcă n-ar fi știut cum să continue: După cât ai muncit, precis că până la urmă ai să afli adevărul – a surâs resemnată – despre acea duminică, despre ce a fost înainte și ce a urmat. Eu una nu sunt în general pentru știutul atâtor lucruri, și am să-ți spun ce cred. Mai devreme sau mai târziu tot afli mai mult decât ai dori să știi. Dar nu e vorba despre ce cred eu...

S-a întrerupt iar, de parcă ar fi vrut să-și țină gândurile pentru ea, dar a continuat:

— Cred că dacă începi să tragi de firul ghemului până la urmă ajungi la capăt, n-ai încotro; chiar dacă te spânzuri cu nodul – a rostit pe un ton aspru, care m-a făcut să mă uit țintă la ea; privirile noastre s-au încrucișat ca două păsări antagonice. Nu te uita așa la mine, a zâmbit împăciuitoare. Cu vârsta, oamenii devin un pic superstițioși, dar fii liniștită. Una e să nu pricep prea

bine ce sens are să cauți să afli ce s-a petrecut cu atât de mult timp în urmă, alta e să nu știu să-mi fac treaba.

A aruncat o privire în jur, totul era impecabil: chiuveta din fața ferestrei, dulapurile, frigiderul, huruind încetișor, pe care era prinsă o listă de cumpărături cu un magnetel verde în formă de brotac de poveste, amănunt simpatic și vag incongruent în casa asta fără copii.

— Îmi petrec ziua trebăluind prin bucătărie și prin camere, fac și eu ce pot, că la vârsta asta nu mai pot face prea multe. Uneori îmi zic c-aș putea face un pic mai mult... A tăcut din nou, cumpănind parcă în sinea ei... Dar pentru asta aș avea nevoie de ajutorul tău, a conchis misterios.

Mă uitam la ea simțindu-mă ca pe jar, pentru că habar nu aveam ce voia să spună. Doamna Griffin și-a dres glasul, după care vocea ei a răsunat limpede și fermă:

— Nu știu dacă fac bine povestindu-ți asta. Poate că mă bag unde nu-mi fierbe oala și decizia va trebui s-o iei tu, dar vreau să știi că profesorul ar dori să mergi înainte cu teza. E un moș foarte căpos, de-acum îl cunoști. Contează mult pentru el. Mai mult decât îți închipui.

— De unde știți? V-a spus el? am întrebat plină de speranță.

Doamna Griffin a clătinat din cap și și-a ridicat sprâncenele.

— Sunt de mulți ani în serviciul lui, de când a rămas văduv, a spus, ignorându-mi întrebarea. Nu e genul de om care să lase lucrurile neterminate. Își notează totul pe o foaie pe care o ține sub mapa de pe birou, alături de cifrul computerului – a spus „cifru“ ca și cum ar fi vorbit de o casă de bani.

— Adică păstrează parola notată în birou? am întrebat mirată că un expert în spionaj precum Whelan încălca celei mai elementare norme de securitate. Era ca și cum ai ține pinul cardului de credit în portofel.

— În fond, nu e vorba decât de un număr. Al unei chitanțe vechi de la spălătorie, nimeni n-ar bănuși, și-a coborât ea privirile cu o clipire complice în ochii căprui și vioi, de parcă m-ar fi făcut părtașă la o năzdrăvănie. La vârsta asta nu te mai poți baza numai pe memorie, nu mai ține cutiuța, și-a lovit de câteva ori tâmpla cu arătătorul și a oftat resemnată. Nu știu dacă mă fac înțeleasă bine, câteodată nici eu nu mă înțeleg. A devenit brusc serioasă și atentă să-și gândească bine cuvintele: Dacă n-ai înțeles, am s-o spun foarte limpede, Rebeca, și s-a uitat fix la mine, insistent și pătrunzător, parcă

așteptându-se la o reacție lipsită de echivoc. Ceea ce te rog este să nu părăsești corabia, a adăugat pe un ton deloc solemn, sincer și ușor emoționat. Poți rămâne să lucrezi aici, dacă vrei. Avem o cameră pentru musafiri. Poți cerceta fișierele ori de câte ori ai nevoie... A făcut o pauză, nu ezitantă, ci emfatică, de parcă ar fi dorit să sublinieze ceva: Nu ne putem permite să-l dezamăgim, a mai spus după câteva clipe, privindu-mă în ochi. Folosise persoana întâi plural, *we*, ca și cum noi două am fi fost în aceeași barcă. Ploaia continua să susure dincolo de fereastră... Și-a îndreptat spatele, și-a netezit hainele. Într-o clipă, încetase să fie menajera și devenise comandanta-șefă, cum obișnuia să-i spună Whelan. Era la timonă.

Nu știam nici acum dacă acționase din proprie inițiativă sau urma instrucțiunile profesorului, dar n-avea importanță

— Fiți fără grijă, doamnă Griffin, am spus aproape în poziție de drepti și m-am grăbit să sorb ultimele picături de ciocolată, cuprinsă de hotărâre și spirit de aventură.

Sigur că una e să spui și cu totul alta să faci. După câteva zile de la această discuție, încă nu aveam destul curaj ca să mă întorc în sala de proiecție. Nu știu de ce, dar ideea de a reveni în încăperea aceea îmi trezea un sentiment absurd de teamă sau profanare...

Când murise bunicul meu Francisco, ezitasem și atunci să intru în camera lui, nu fusesem în stare. În odaia mică se afla un dulap în care păstra melancolica ladă de scule cu care își încheia socotelile cu timpul. Înăuntru mirosea a pârilit, a lemn și a tutun de pipă. Fuma o marcă specială greu de găsit pe toate drumurile: Dunhill. Se ducea pe jos să-l cumpere de la un debit dintr-o localitate vecină, care era capitala județului și se găsea la trei kilometri distanță. Îi plăcea să meargă pe jos. Câteodată mergeam și eu cu el, ținându-l de mână în timp ce el îmi spunea povești, căci bunicul își exercita exprimarea verbală doar în aer liber și când avea chef. Fiecare curbă își avea propriul ecou, laolaltă cu vântul care își schimba direcția.

Într-o parte a drumului se afla Costișa Îngerului, unde-și avea casa o femeie căreia i se spunea Mistreața, căci creștea porci sălbatici și n-avea, cum să spun, priză bună printre copii. Deși niciodată dracul nu e chiar atât de negru, vorba bunicului. Într-o zi ne-am întâlnit cu ea la jumătatea drumului, iar el a salutat-o ridicându-și bereta de parcă ar fi fost regina Angliei.

Monstruozitatea acelei femei cu barbă, galenți de lemn și un fel de pălărie de paie scotea și mai mult în evidență politețea bunicului meu, care părea un prinț din Highlands. Adoram felul său de a saluta pe toată lumea, chiar dacă ar fi fost vorba de o ucigașă de copii. Aici se vădea limpede educația sa britanică.

Acelei femei care creștea mistreți îi datorez eu pasiunea de a alerga, căci prima mea cursă de maraton a avut loc chiar pe Costișa Îngerului, care nu degeaba se numea așa. Când bunicul a început să aibă probleme cu mersul, trebuind să se ajute cu un baston, eu eram cea care se ducea să-i cumpere tutunul. Încă de mică îmi plăcea să fac comisioane oricui, dar eram conștientă de pericolele pădurii grație poveștilor Fraților Grimm, mai ales Haensel și Gretel. Drept care treceam Costișa Îngerului cu viteza luminii, mai mult sau mai puțin. De fiecare dată îmi depășeam propriul record, foarte atentă la bătaile inimii. Trei kilometri dus, trei întors. Aș fi putut ajunge campioană mondială la această categorie dacă pleurezia n-ar fi pus capăt promițătoarei mele cariere olimpice.

Trebuie să vă mai spun că pentru bunicul Francisco mersesem și în pelerinaj până la legendara Culme Sacră, cea cu peșteri în care erau balauri, din două motive esențiale. Mai întâi, pentru că știa să facă figurine din hârtia ziarelor vechi, apoi pentru că de mic primise sărutarea specială a unei zâne, ceea ce reprezintă botezul focului al tuturor barzilor și al unor ceasornicari. Eu îl vedeam ca pe o ființă mitologică și tăcută, cu păr coliliu, care uneori cânta la armonică privind în zare. *O, căpitane!*

Afecțiunea era reciprocă. Mă simpatiza și el și o arăta limpede de fiecare dată când mă aflam în pericol de moarte după ce făcusem câte o nefăcută. „*A pequena non se lle berra!*“ Adică „De asta mică nu vă luați!“, spunea în galiciană cu glas tunător. Și era atât de neobișnuit să fie auzit glăsuind, că nimeni n-avea curaj să-l contrazică...

Afecțiunea necondiționată și disproporționată e singura care face diferența, chiar dacă poate nu o merităm. Te readuce pe drumul drept atunci când ești dezorientat. Așa cum eram eu acum. Nu știam ce să fac cu teza mea și nici pe unde s-o iau cu cercetarea. Fiecare nouă descoperire despre Emily J. Parker îmi dubla îndoielile, fiecare îndoială rezolvată îmi tripla întrebările... Așa că m-am încălțat cu adidașii și am luat-o efectiv la goană, de parcă viața ar fi

fost o cursă cu obstacole. Și chiar e, de cele mai multe ori. Dar mai există și amintirile, iar amintirile ne salvează. Sunt zile în care încă le simt suflându-mi în ceafă ca o briză proaspătă, ca o forță orgolioasă care mă împinge înainte. Am simțit-o și în dimineața aceea pe când alergam printr-un parc cu iarbă udă și arome adevărate, nu foarte departe de locul în care el copilarise.

Cineva a spus că pentru un copil viitorul e ca aroma pentru buze, sau cam așa ceva.

Nu știu dacă am reușit să devin adultă pe de-a-ntregul. Cred că nu. Sorămea pretinde că sunt o „adolescentă de treizeci de ani“. Are dreptate. Nu-mi place să mă gândesc la viitor. Cred că de fapt continui să văd lumea așa cum o vedeam la șase ani, în pijama, de pe bancheta din spate a mașinii, când fericirea începea odată cu vacanța de vară, cu făcutul bagajelor și bicicletele pliate în portbagaj, în timp ce dincolo de geam defilau izvoarele și eucaliptii, munții, soarele și caii sălbatici.

Kensington Gardens era cumva parte din acest teritoriu pentru că aici începuseră aventurile lui Peter Pan, copilul care își dorea să nu crească niciodată.

Autorul său, James Matthew Barrie, era un domn mărunțel și scoțian, posedând informații de primă mână despre zânele și spiridușii care sălășluiau în parc. Avea un Saint Bernard enorm pe nume Porthos, pe care-l scotea la plimbare. Ocazie cu care a cunoscut familia Davies. El își plimba câinele, ei își plimbau copiii. O modalitate perfectă pentru a lega prietenii pe viață. Puștilor le-a fost simpatic domnul acela ciudat care știa să miște din urechi și să imite tot felul de sunete. Mezinul, Peter, pe atunci încă în cărucior, a devenit eroul poveștii lui Barrie. Există o teorie – împărtășită de anumite persoane din regiunea Lugo – care spune că înainte a se naște copiii sunt păsări și, până să devină adulți, își păstrează o vreme capacitatea de a zbura. Piesa de teatru *Peter Pan* a avut premiera în 1904 și de atunci se joacă la Londra în fiecare ajun de Crăciun, invariabil, s-a pus în scenă chiar și în perioada Blitz-ului. Încasările sunt donate Spitalului de Copii de pe Great Ormond Street, asta a fost dorința expresă a autorului.

După moartea soților Davies, scriitorul a luat în grijă copiii, care pe măsură ce creșteau părăseau cuibul unul după altul. Nu se poate spune că au avut noroc în viață. Peter a rămas invalid de război și a sfârșit rău, Michael a murit

înecat, George a murit în tranșeele Primului Război Mondial înainte de a împlini douăzeci și doi de ani. În buzunar avea o scrisoare de la Barrie cu ultimele vești despre Peter Pan. Mai târziu, în vara lui 1937, a murit și James Matthew Barrie. Măcar a scăpat de bombardamentele Luftwaffe.

Ne rămâne statuia lui Peter Pan, pe malul râului Serpentine, aproape de poarta Lancaster. Oamenii vin să-și pună o dorință și să arunce un bănuț în apă. Dorința are în ea ceva fluorescent. Și melancolic. Ajunsesem chiar acolo, prin urmare am aruncat și eu o monedă.

Mi s-a părut că plutește praf de zâne pe lângă capul meu. O fi fost din cauza oboselii. Mi-am tras sufletul. Îmi simțeam mușchii elastici și inima pompând cu putere. Un soare imposibil se spărga în mii de mici curcubeie pe iarba udă din parc.

Cred că ajunsesem la capătul drumului.

Capitolul XIV

Am dormit buștean până înainte de prânz. M-au deșteptat miorlăiturile lui Timothy Gordon la ușă. M-am sculat să-i dau drumul, s-a culcușit pe pilotă cu ochii închiși precum un filozof existențialist. Am mai rămas și eu un pic în pat. Nu prea știam ce să fac cu viața mea. Marea întrebare: de ce oare era atât de important pentru mine să termin ce începusem? Chiar nu știam.

Sunt oameni care-și pot permite să lase lucrurile la jumătate, să renunțe la o bursă a Fundației Barrié și să-și înșele propriile așteptări, dar dacă ești femeie toate astea sunt cam riscante. Lumea academică este un teritoriu aproape exclusiv masculin. A avea un doctorat și teza publicată ar fi cam singura garanție de a câștiga oarece respect într-o lume a bărbaților. Chiar și așa, nu acesta era singurul motiv, nu, nici pe departe. N-aveam eu treabă cu lumea academică guvernată de ființe emfactice și depresive, cu sufletul fosilizat și o nesănătoasă aplecare spre sedentarism. Nu cred nici că era o chestiune de pură încăpățânare, cum mai mult ca sigur credea soră-mea. Era altceva. Ceva mult mai suav și inconsistent, probabil lipsit de sens, care însă mie îmi spunea ceva, ca o melodie pe care o auzi când te împiedici mereu de aceeași piatră, de un avion de jucărie, de o femeie așezată cu o carte pe treptele catedralei St Paul...

La douăsprezece fix îmi făcusem deja duș și înghițisem o cafea și o jumătate de sendviș. M-am așezat în fața laptopului și mi-am verificat e-mailurile. Erau șaptesprezece. Majoritatea publicitare. Două solicitări de la change.org de a semna împotriva tăierilor fondurilor destinate sănătății. Un mesaj de la școala de limbi străine care n-avea nevoie de serviciile pe care le ofeream. Unul de la Bea, care mă întreba cu schepsis dacă-l întâlnisem pe Martin Amis. Era gata să-i zic vreo două, dar am renunțat. M-am uitat pe geam. Cerul era senin, dâra albă a unui avion cu reacție forma un fel de coadă de nor. Până la urmă am făcut ceva absolut contrar principiilor mele: i-am

trimis un e-mail scurt lui Alex în care îi povesteam în câteva cuvinte cum mergeau treburile. Și un PS: „Apropo, nu știu dacă știai că la Londra se găsește una dintre marile catedrale ale ornitologiei mondiale, Muzeul de Istorie Naturală din Tring. Un loc destul de interesant, merită văzut. R.“.

Nu-mi imaginasem că pot coborî atât de jos, dar alergarea prin Kensington Gardens avusese un efect ciudat asupra mea. N-o spun ca să mă scuz, doar constat.

„Problema ta cu bărbații e că nu știi să păstrezi distanța“, obișnuiește să-mi spună soră-mea, și are perfectă dreptate. Bine, e ușor să spui asta când ești o blondă naturală și ai jucat-o pe Julieta la serbarea de sfârșit de an.

Urăsc romantismul de doi bani, dar viața are momentele ei. Mai întâi îți cresc dinții de lapte, pe urmă cad, pe urmă porți aparatul dentar, îți lași breton, la cincisprezece ani crești brusc, porți primii blugi strâmți. Și negreșit vine și clipa când rățușca cea urâtă se transformă, dacă nu chiar în lebădă, precis că într-o *rara avis*, cum ar zice Alex. Se mai întâmplă și chestii care te schimbă pe dinăuntru, firește, dar până la urmă cu toții învățăm – am învățat și eu – să ne ferim de vremea rea, iar cu timpul m-am obișnuit să străbat drumul idealurilor juste. Mi-am pierdut inocența inițială, evident, am învățat să mă lupt și să mă apăr, cum facem cam toți în viața asta, și așa m-am pomenit în primul an de facultate. Iar acolo era el, în primul rând și cu geanta Kodak pe umăr. Încă nu cunoscusem pe nimeni care să poată vorbi în cunoștință de cauză despre acvilele regale, vulturul negru sau porumbeii-fazan. Normal că am picat emoțional încă din prima clipă. În plus, v-am mai spus, avea un glas răgușit, aproape radiofonic, în care vocalele reprezentau un univers singular și grav, care vibra la fiecare cuvânt precum traversele de cale ferată. Băiatul cel mai chipeș din universitate.

La început încerci să acționezi instinctiv, ca animalele sălbatice. Curând după ce ne cunoscuserăm străbăteam kilometri prin Munții Courel cu aparatul Kodak și trepiedul pe bancheta din spate. El conducea cu ochelari de soare și fumând cu geamul deschis, stingea mucerile de capacul negru al unui film vechi. Îmi amintesc soarele pe parbriz și aroma reavănă de mușchi. Alex era în stare să sară din mers dacă auzea un pescăraș albastru, o pasăre tare scumpă la vedere. Amândoi aveam tendința asta de a sări din mers în viteza întâi, era un fel de a ne păstra instinctul. Cam asta ar trebui să însemne

amorul. Numai că mai devreme sau mai târziu vine momentul de temut al discuțiilor serioase și al planurilor de lungă durată, iar asta strică totul. Uneori nu rezist tentației de a reconstrui trecutul pe gustul meu, trișând, ignorând găurile negre ale certurilor și tăcerile care urmau, când urmăream muți la televizor genericul de final al unui film, rumegându-ne jignirile. Când eram mică și construiam vreun puzzle, făceam la fel: ascundeam sub covor piesele pe care nu eram în stare să le potrivesc. Fiecare încearcă să aranjeze lucrurile cum poate.

V-am spus toate astea ca să vedeți până unde pot merge când mă simt prinsă în propriile contradicții. Ecranul răspândea o lumină cenușie, stinsă. Am apăsat pe send și gata. E-mailul meu a zburat spre destinație precum râurile care se vor vărsa în mare, ceea ce înseamnă moartea. A fost doar o clipă de slăbiciune din care mi-am revenit cât de repede am putut.

La șapte ani, primul lucru pe care l-am învățat la cursul de înot a fost că, dacă atingi fundul bazinului, trebuie să folosești același impuls ca să ieși la suprafață și să înoți mai departe. E un principiu universal pe care am încercat să-l aplic în multe situații, deși nu mereu cu succes, recunosc. Dar m-am ținut de promisiunea făcută doamnei Griffin. Am revenit în Bedford Place. De mai multe ori, nu doar o dată. În prima săptămână, eram aproape în fiecare după-amiază în sala de proiecții. Ea era mai mereu la spital, așa că-mi lăsase un rând de chei. Nu degeaba era comandantă-șefă.

Mi-a luat ceva timp să mă familiarizez cu Mac-ul lui Whelan, dar până la urmă am reușit. Am văzut iar filmul BBC cu defilarea, nu am găsit nimic care să-mi atragă atenția. Camera baleia treptele de la National Gallery, unde n-aveai loc să arunci un ac, până la Trafalgar Square, unde se oprea asupra unor copii călare pe lei de la baza monumentului lui Nelson; apoi continua în sensul defilării până la Charing Cross. Lumea se purta așa cum e tipicul la acest gen de manifestări: aplauda, flutura stegulețe și afișa și alte expresii ale orgoliului patriotic. Cei mai mulți erau însă atrași de acrobațiile aeriene, nu de defilarea trupelor de uscat. RAF era RAF. Mulți arătau spre cer, punând mâna pavăză la ochi. Camera a făcut mai multe prim-planuri: iat-o pe bătrânică în pardesiu negru cu cocardă tricoloră – puteai să juri că era mătușa Julia din filmul *The Dead* de John Huston, precis că era și la fel de surdă; pe adolescenta blondă cu breton și cărare pe mijloc, într-o rochie albă cu volane,

ca un nor de zahăr; pe soldatul cu motocicletă în pană, semănând cu Montgomery Clift; pe brutarul hindus cu șorț; pe copilul roșu la față ca un rac fiert, delectându-se cu o prăjitură în brațele tatălui său, sub copertina cofetăriei Mulberry... Unii zâmbeau. Cu toții păreau să se distreze. Nimic special.

Mă întrebam de unde vine plăcerea de a vedea o defilare. Eram de părere că adevăratul spectacol se găsește în publicul care asistă, în fiecare om și povestea sa. Care o fi fost povestea mătușii Julia, de exemplu, cea cu pardesiu și pălărie neagră? În timpul războiului poate că lucrase ca mecanic sau ca moașă. Sau cea a perechii care se săruta pătimaș în rândul al doilea, străină de toată zarva? Sau cea a bărbatului în gri cu copilul cu prăjitura în brațe? O fi fost analist de piață sau văduv ori catolic practicant... Și, în timp ce îmi spuneam toate astea, am simțit ceva. O sclipire fugitivă ca reflexia unei brățări aurite într-o rază de soare. Am rămas perplexă, nu știam ce văzusem și de ce mă surprinsese. Am dat filmul înapoi și am descoperit. Era o femeie înaltă, la câțiva pași mai încolo de copilul cu prăjitura. Era singura care privea în sens contrar față de toți ceilalți, cu chipul întors la douăzeci de grade spre dreapta, ca și cum ar fi așteptat să apară cineva din capătul celălalt al străzii. Judecând după expresie, nu s-ar fi zis că se bucura de spectacol. Iată o notă discordantă. Am înghețat imaginea și am activat zoom-ul. Chipul ei exprima zăpăceala sau poate groaza, clasică expresie a unei eroine de film pe punctul de a fi descoperită, plus gestul cu care-și duce mâna la gât ca și cum s-ar sufoca. Trăsăturile nu erau destul de limpezi, fiindcă, mărită, imaginea era granulată și fără suficient contrast cromatic. Însă era ea. Trebuia să fie ea. Am dat fuga în birou ca să mă uit la poza înrămată. Păr roșcat, pomeți înalți, sprâncenele ca două accente circumflexe. Iat-o: un mac în mijlocul asfaltului.

Neîndoielnic, aceasta era imaginea care lovise în inima lui Robert Whelan. Dar ce făcea Emily J. Parker acolo? Pe cine aștepta?

Am dat din nou play și am urmărit travellingul defilării cu speranța că la un moment dat filmarea să conțină o imagine panoramică a clădirilor din cărămidă de pe partea dreaptă a Charring Cross, ca să pot vedea trotuarul de vizavi. Într-adevăr, după câteva minute vedeam capătul celălalt al străzii, un colț de stradă la fel de ticsit ca restul. Fără nimic deosebit. Clădiri din

cărămidă cu ferestre împodobite, librării, afișe de teatru pe jumătate ascunse de mulțime. Brusc, din marea de capete ca un ocean vălurit, a țâșnit un braț chiar în primul rând, după șirul de *bobbies* care încercau să mențină cordoul de securitate.

Asta era ceea ce căutasem, în mod subconștient. Mi s-a părut că între copertina grenă a cofetăriei Mulberry și brațul acela ridicat exista o legătură directă, de parcă cele două laturi ale străzii erau unite printr-un cablu de înaltă tensiune. Nu era brațul ridicat al unui naufragiat, ci acela al unei femei tinere și destul de corpolente, cu ochelari, forma tipică din anii '50, „ochi de pisică“. Purta un taior cu pernițe la umeri și o eșarfă galbenă la gât.

Dintr-o dată, mă apucase emoția. Aș fi vrut să împărtășesc cuiva descoperirea. Nu știam încă dacă era importantă, putea fi o simplă coincidență. Totuși, inima mi se zbătea ca o broscuță captivă.

Pe drumul de întoarcere în metroul aglomerat îmi proiectam mental diverse fotograme pe post de posibile ipoteze pe geamul negru și în viteza cu care treceam prin stații. Dacă aveam dreptate, dădusem peste ultima imagine a lui Emily J. Parker în viață. Sigur, nu era mare descoperire, o mai văzuseră și alții, existau mărturii ale unor persoane care o remarcaseră în acea duminică la Charring Cross, la defilare. Dar era o dovadă. Iar în ziua de azi singurul lucru în care poți avea încredere sunt dovezile.

Mă întrebam ce se întâmplase între cele două trotuare ale străzii cu cele mai multe librării pe metru pătrat din Londra. Cine era femeia cu eșarfă galbenă care făcea semn cu mâna și ce rol juca în povestea asta, dacă într-adevăr juca un rol? La o primă analiză, gestul ei putea fi interpretat ca un salut entuziast, precum cel al pasagerilor unui transatlantic care-și iau rămas-bun de pe punte, însă era ceva în expresia ei... Ceva grav și urgent care mă ducea cu gândul la altfel de lucruri.

Primul nume care mi-a venit în minte a fost cel al Brendei Mulligan; Whelan îl pomenise o dată, fusese cea mai bună prietenă a lui Emily. Întrebarea era cum să trag de firul ăsta... Viața e legată prin ciudate fire de cauzalitate, absurde, dar interesante.

Când am ajuns acasă cu capul zumzăind de ipoteze nedemonstrabile, doamna Bartholomew își făcea bagajele. Printre trăsăturile cele mai caracteristice ale gazdei mele, în afară de pasiunea pentru gin și lăcătușerie,

se număra și optimismul ei întreprinzător.

— Plec în vacanță la Benidorm, m-a anunțat cu capul plin de bigudiuri acoperite cu o plasă roz.

Am căscat ochii.

— Sex, droguri și rock-and-roll, mi-a făcut ea cu ochiul în chip de explicație, ca o fătucă de cincisprezece ani.

Nu e tipic pentru cei din generația ei să ia decizii de pe o zi pe alta, însă doamna Bartholomew poate fi considerată un exemplu de înțelepciune și bun-simț.

Fusese iarna cea mai rece din Regatul Unit din 1956 încoace, după cum îmi tot repetase. Nu îi reproșam că dorea să-și încălzească oasele la soare. Numai că sejurul cu clubul de pensionari The Old Parrot îmi era comunicat cu mai puțin de douăzeci și patru de ore înainte de plecare, ceea ce puneă serios în discuție contractul meu de închiriere. Să fiu aruncată în stradă era tot ce-mi lipsea, tocmai când credeam că îmi găsisem în sfârșit un țel sau ceva asemănător.

Am tras aer în piept, căutând momentul pentru a protesta formal, în timp ce ea fredona și puneă în valiză chestii neverosimile: un pareo turcoaz, o cămașă hawaiană, un chimono cu lebede... Înainte de a apuca să ridic cea mai mică obiecție, capul încununat cu bigudiuri s-a întors spre mine cu maiestuoasă regală și mi-a propus să rămân în continuare fără să plătesc chirie, dar în schimb să am grijă de mascota ei pe perioada vacanței.

Oferta m-a paralizat, n-am știut ce să spun, de parcă nu ar fi fost vorba de doamna Bartholomew cea bine cunoscută, ci de o zână bună care îmi rezolva cu bagheta ei fermecată toate problemele economice. Nu-mi venea să cred cât noroc avusesem într-o singură zi. Poate era efectul bănuțului aruncat în Serpentine. Ce caracter britanic adorabil!

Așa e în viață, ba primești în cap o găleată cu apă rece, ba tragi un bilet câștigător la loto.

Și uite-așa am rămas noi, Timothy Gordon și cu mine, singuri la Londra, cu pilota noastră de puf de gâscă și o masă plină de coli de scris. Acolo am primit primele raze de soare cu fereastra deschisă spre acoperișuri și miresmele noi de primăvară. Frumoasa primăvară din Notting Hill.

Capitolul XV

Nu mi-a fost greu să aflu că era într-adevăr vorba de Brenda Mulligan. Whelan era un profesionist din școala veche, dar se adaptase surprinzător de bine la noutățile informaticii. Computerul său conținea un program modern de bază de date MySQL, dintre cele pe care le folosesc marile firme de comunicații și unele administrații publice. Am constatat că arhiva sa conținea o serie destul de completă de date despre colegii de la Bletchley Park, probabil cei cu care avusese legătură directă sau îl interesaseră din alte motive. Nu mai mult de cincizeci de oameni. Un soi de *Who's Who* privat.

Fiecare fișă conținea o poză de tip buletin și diverse rubrici – studii, anul recrutării, misiuni speciale, distincții, publicații, posturi ocupate etc. Erau și adnotări pe margine: sigle și prescurtări care nu-mi spuneau nimic. Presupun că profesorul le notase cu scopul de a scana informațiile din arhivele MI5 înainte de a ieși la pensie. Ar fi fost destul de lesne, având în vedere talentele sale.

Am urmărit lista cu mouse-ul în ordine alfabetică: Aldrich, Barrymore, Bellamy, Carrington, Gibbs, D'Uberville, Farrell, Jenkins, McGrew... Mulligan se găsea la pagina 27 a documentului. Fișa ei era dintre cele mai reduse, însă fotografia nu lăsa loc de îndoială. Păr ondulat, chip lătăreț și pistruiat, ochelari tip „ochi de pisică” cu rame de baga. La rubrica „Educație” nu apărea nici o universitate englezească, doar Saint Patrick's Nursing School, din care deduceam că, în afară de formația ei de infirmieră, era de origine irlandeză și probabil dintr-o familie modestă, căci fetele claselor înstărite nu aveau nevoie să învețe o meserie, iar puținele care studiau o făceau la prestigioasele *colleges* pentru fete de la Oxford și Cambridge, precum Queen's College unde învățase timp de doi ani și Emily J. Parker, sau St John's. Dacă cele două nu se cunoșteau din perioada studiilor, atunci se împrieteniseră la Bletchley Park. Conform datelor din fișă, Brenda Mulligan

fusesse recrutată tot în 1940: *Commisioned Intelligence Corps, November 1940*. Dar nu făcea parte din corpul de elită; lucrase ca secretară pentru secțiile de stenografie și transcriere, la fel ca majoritatea femeilor de la birourile din sat. Se pare că în plus condusesese și ambulanța în timpul Blitz-ului. O fată de nădejde, cu mâini și picioare zdravene. Pe margine, câteva cifre și litere, poate un cod intern, AI 553. Rubrica de distincții era goală, dar era menționată starea civilă: văduva sergentului Lionel Mulligan, căzut la Dunquerque. Mai figura și faptul că după război lucrase ca infirmieră la mai multe spitale publice, care erau înșirate în ordine cronologică. Când am recunoscut, pe ultimul rând, inițialele vechiului spital Westminster, am reacționat de parcă aș fi fost lovită de un cablu de înaltă tensiune în mijlocul unei furtuni. Numai că vântul nu bătea defel.

M-am dus la fereastră. Dimineța era calmă, aproape plăcută, avea tonalitatea aceea gri deschis pe care o vezi în anumite tablouri ale peisagiștilor olandezi. Totul părea scăldat într-o melancolie greu de înțeles. Probabil pentru că lipsea Whelan. Profesorul se recupera lent. Nivelul ridicat de glucoză din sânge reprezenta un risc în plus, având în vedere vârsta lui, drept care medicii îl monitorizau în continuare.

Nu știu de unde-mi vine obiceiul să mă duc la fereastra cea mai apropiată, căutând o ieșire, atunci când lucrurile se complică. Veche obișnuință de Săgeată. Uneori funcționează. Când eram mică, orice problemă privată sau de nerezolvat dintre cele care frământă fetele începând de pe la doisprezece ani mă proțăpea în fața geamului din camera mea, unde mă încruntam de parcă afară ar fi avut loc un eveniment extrem de important pe care doar eu îl detectam. Evident, nu se întâmpla nimic.

Cerul se delimita geometric grație zidului de iederă de la capătul grădinii. În ciuda orelor pe care i le lua mersul la spital, doamna Griffin tunsese arbuștii și peluza. Fiecare își manifestă lealitatea în felul său. Totul era pregătit și în perfectă ordine pentru întoarcerea lui Whelan: tufa de margarete, gardul de cimișir, cei doi arbuști pitici cu floricele albe și băncuța de lemn cu două perne afânate. Îmi plac băncile de exterior, mereu am visat să locuiesc – dacă voi avea destui bani – într-o casă cu grădiniță în spate și o bancă pe care să pot citi la lumina naturală și să ronțai pișcoturi fără să mă certe nimeni.

Am luat fotografia înrămată de pe biroul profesorului și am cercetat-o la

lumină, înaintea ferestrei. Pearson, Emily și Whelan, tineri și surâzători, ținându-se de braț în bătaia soarelui într-o dimineață de primăvară. Războiul era pe sfârșite. Percepeai în aer un soi de vibrație sau de euforie: iarba, lumina, copacii înalți. M-am uitat cu atenție la chipul lui Emily. Nimic care să anunțe vreo catastrofă. Corpul parcă în elan, un pic tras către dreapta de parcă s-ar fi pregătit să patineze, nările trandafirii și translucide, dinții strălucitori, gâtul svelt împodobit cu un mic colier de fildeș. O tânără promisiune care câștigase de-acum un premiu național de poezie și scria povestiri pentru radio. Clavicule frumoase și încheieturi fine, ca de fetiță. Un amănunt pe care-l observam abia cum. Asta diferențiază oamenii: oasele. Ceva atât de fragil, atât de subțire, aparent atât de ușor de frânt, oricine i-ar fi putut rupe brațul doar răsucindu-i-l un pic la spate. Crac! Un sunet sec, ca de lemn despicat.

Cei trei la plimbare: Pearson cu gabardina bej pe braț, așa cum fac toți bărbații când pleacă de acasă, trântind în urma lor ușa de la stradă ca să se întoarcă pe neașteptate; Whelan cu mutra lui de jucător de crichet așa cum îi vezi în filme, cu jiletcă cu guler tivit cu o panglică în dungi și cu emblema Trinity College pe piept; Emily, fata de la radio. M-am întrebat la ce s-o fi gândit fiecare dintre ei în clipa când au fost fotografiați. Oamenii tind să se arate foarte fericiți când pozează. M-am întrebat și cine le făcuse fotografia.

Din datele arhivate de Whelan reieșea că Brenda Mulligan mai putea fi în viață, căci în fișă nu apărea prescurtarea RIP (*Rest in Peace*), prezentă în fișele lui Emily J. Parker, Pearson și ale atâtor alora. Dar problema era că ultima actualizare era din urmă cu patru ani. O eternitate. Și habar n-aveam de unde să încep căutarea. Și, în cazul cel mai bun, nici cum să am vreo discuție cu ea. Pesemne că era foarte bătrână. Sau moartă. Mai curând a doua variantă.

Gândurile mele erau un vârtej lipsit de sens. Nici nu erau gânduri, la drept vorbind, ci mai curând imagini induse de amestecul de emoție și descurajare care mă cuprinsese. Pe de o parte, prezența Brendei Mulligan și a lui Emily J. Parker în același loc în ziua dispariției scriitoarei era o dovadă ce deschidea noi căi de investigație. Pe de alta însă, imposibilitatea fizică de a urmări acest fir făcea ca descoperirea mea să intre pe o linie moartă. Practic, mă învârteam în jurul cozii.

Poate că era cazul să recunosc în sfârșit că mă aflu înaintea unei trame prea complexe, cu multe fire în aer sau rupte. Nimic nu se potrivea, așa cum, când eram foarte mică, mă încălțam cu pantoful celălalt. Asta era senzația, că-mi pusesem pantofii invers. Ca atunci când la prima comuniune a Beei purtasem pentru prima dată niște balerini roșii de lac adorabili, dar invers, ceea ce m-a făcut să mă simt foarte incomod în timpul ceremoniei. Așa nu se poate avansa, e clar.

Am plecat din casa profesorului cu capul plecat și mâinile goale, de parcă nu nimerisem nimic la darts. Voiam, nu voiam, era pe punctul să abandonez totul, să renunț la teza de doctorat și să-mi calc în picioare propriile așteptări. Lumea academică masculină putea să mai marcheze un punct.

Și totuși, în timp ce mă întorceam acasă prin zarva unei zile de lucru londoneze cu autobuze roșii și cer cenușiu spart de raze de soare, ceva creștea în mine cu un zumzet nou. I-am dat târcoale toată ziua. În timp ce cumpăram bacon și brânză cheddar de la supermarketul de lângă casă; în timp ce-l smotoceam pe Timothy Gordon, care în absența stăpânei se instalase colac pe canapea; în timp ce-mi pregăteam niște paste cu televizorul deschis; în timp ce urmăream telejurnalul BBC absolut distrată; în timp ce spălam vasele în pijama – uniformă mea de vânat bivoli în vremurile bune; în timp ce beam un pahar cu lapte înainte de culcare; în timp ce stăteam trează în pat pe întuneric, cu capul arzându-mi ca în nopțile acelea de demult ale pleureziei, când îmi creștea febra și respiram agitat ca la finalul unei curse contracronometru.

Tot timpul nu făcusem altceva decât să-mi imaginez un posibil fir narativ care să adune la un loc ceva ce deocamdată era doar prins în ace. M-am gândit la arheologul Schliemann, care la vârsta de șase ani hotărâse că avea să găsească ruinele Troiei pentru că citise o carte care îl fascinase și care și-a dedicat întreaga viață pentru a transforma visul în realitate. Mi-am amintit și de ce spusese cândva bunicul Francisco, în rarele ocazii când deschidea gura ca să dea sentințe: „Cine nu știe ce caută, nu știe nici ce găsește“. Și atunci, cu zdrobitoarea luciditate a insomniei, am decis că Brenda Mulligan trăiește și că aveam s-o găsesc.

Am conceput în minte toată povestea, de la început până la sfârșit, fără să-mi fie defel limpezi episoadele de la mijloc. Am propus diferite ipoteze, unele de-a dreptul trăsnete, am elaborat diverse teorii asupra punctelor întunecate,

am organizat episoadele în ordine cronologică și mi-am imaginat un noian de scene, culcată pe întuneric și neputând să mă abțin, pentru că entuziasmul mă poartă cu mii de pași înaintea realității, chiar dacă sunt încălțată cu pantofii invers. Fiecare se descurcă așa cum poate cu iluziile. Am adormit când se crăpa de ziuă.

M-am trezit când trecuse bine de ora zece. Am sărit desculță din pat și, înainte chiar de a pune de cafea, am format numărul de acasă a lui Whelan, atât de nerăbdătoare, că-mi tremurau degetele. Nu a răspuns nimeni, probabil că doamna Griffin plecase la spital. Am sunat iar la zece și jumătate, la unsprezece, la unsprezece și jumătate. De-abia după prânz am găsit-o. Am întrebat-o imediat dacă o cunoștea pe Brenda Mulligan sau dacă îl auzise pe profesor pomenind-o.

— Brenda Mulligan..., a repetat ea rar, încercând parcă să-și amintească. Mă tem că nu, Rebeca. Nu o cunosc, sigur nu. Și pot să te asigur că nici în vizită nu a venit. Dar de ce întrebi? Ai găsit ceva?

I-am povestit pe scurt ce descoperisem, încercând să nu sune prea aiuristic. I-am spus despre imaginea video și despre datele din fișierul lui Whelan. Am reprodus cât am putut de bine scena din Charring Cross, nelăsând la o parte nici un detaliu din înfățișarea Brendei Mulligan, nici faptul că era văduvă de război, nici unde lucrase pe urmă și, mai ales, necunoscutele în ce privește relația ei cu Emily J. Parker.

— Uf, am auzit-o făcând pe doamna Griffin, dar de mai bine de douăzeci de ani domnul profesor nu mai are nici o legătură cu oamenii de la Park.

— Mda..., am răspuns eu pleoștită, simțind sub tălpile goale dușumeaua rece a bucătăriei. Îmi imaginam. Dar Brenda Mulligan e singurul nostru fir. Trebuie să dăm de ea dacă vrem să aducem corabia în port. – Am utilizat special aceeași metaforă pe care mi-o servise când mă încurajase să nu abandonez. – Trebuie să o găsesc.

Doamna Griffin m-a pus să repet numele.

— Și zici că după război a fost infirmieră?

— Da, am zis eu cu oarece speranță. A lucrat câțiva ani la spitalul Westminster.

— Numele parcă nu mi-e complet necunoscut. Poate că profesorul l-a menționat cândva..., dar nu știu când și unde... Din felul în care respira mi-

am dat seama că se forța să-și amintească, dar până la urmă a țâțâit dezamăgită: Nu, adevărul e n-am nici cea mai mică idee, Rebeca. Nu știu cum te-aș putea ajuta să dai de ea. Toate aceste persoane au ieșit din circulație – termenul m-a șocat. Trecerea anilor șterge oamenii de pe hartă... *sand in the wind*, a citat ea o veche vorbă englezească. Cred că profesorul nu are amintiri foarte plăcute din acea perioadă, poate că de asta n-a păstrat nici un prieten de atunci. Unde o fi femeia asta... Ai căutat la casele de bătrâni?

— Nu, dar am s-o fac.

Am închis descurajată și zicându-mi că a trăi într-un cămin de bătrâni e ca și cum nu ai trăi nicăieri. Londra e una dintre capitalele europene cu cea mai îmbătrânită populație. Probabil că lista de case de bătrâni atingea suta.

Am căutat pe internet și am rămas paf. Existau exact trei sute cinci zeci și șapte de cămine pentru bătrâni numai în zona metropolitană. Dar mi-am amintit de Schliemann și nu m-am dat bătută. Acest elan arheologic m-a ținut toată după-amiaza. Metoda era simplă, sunam la numărul de contact de pe pagina web și întrebam de Brenda Mulligan, mi se răspundea că acolo nu era nimeni cu acest nume și treceam la următorul număr. După douăzeci de eșecuri am realizat că în acest fel nu rezolvam nimic. Era imposibil. Îmi trebuia un filtru ca să scurtez drumul.

Și mi-a venit ideea că guvernul britanic avea probabil un centru special pentru foștii combatanți sau văduvele de război. Toate țările au instituții de acest gen, iar Regatul Unit se mândrise dintotdeauna cu recunoștința arătată eroilor săi.

Am căutat pe Google „foști combatanți în cel de-al Doilea Război Mondial UK” și m-am pus pe treabă. După o oră întreagă nu găsisem decât o Asociație a Veteranilor Debarcării din Normandia, firește, cu toții bărbați, și două linkuri pentru servicii sociale care dădeau informații despre ajutoarele economice și medicale. Începeam să cred că tenacitatea mea se datora mai curând disperării decât logicii. Am lucrat până târziu, încercând să-mi fac ordine în idei. Mă cam durea capul, îmi zvâcneau tâmplele. Era cât pe ce să renunț când mi-a atras atenția o știre veche de câteva luni despre funeraliile unui veteran de război organizate de o fundație nonprofit pe nume The Royal British Legion, a cărei misiune pare-se că era să ajute, să găzduiască și să petreacă în mod demn pe ultimul drum britanicii care prestaseră serviciu activ

în forțele armate. Mi-am zis că a fi lucrat în serviciile de spionaj era serviciu activ în toată regula.

A doua zi, după duș și cu capul limpezit, am sunat-o din nou pe doamna Griffin, de data asta cu ceva mai multă speranță.

— Ei, ai găsit-o? m-a întrebat de cum mi-a auzit glasul.

— E mai complicat decât credeam, m-am scuzat eu, apoi am pus-o la curent cu căutările mele pe net. Voiam să vă rog să mai faceți un efort. Poate vă amintiți de o asociație, de un club sau o instituție socială la care să fie afiliați cei care au fost la Bletchley Park. Nu știu, un fel de societate de ajutor reciproc sau de companie de asigurări care să se ocupe de ultimele dorințe, de înmormântare, ceva de genul ăsta.

— Din câte știu, profesorul n-a fost afiliat decât la o echipă de crichet, dar e o viață de-atunci. Toate s-au întâmplat acum mulți ani, cam prea mulți, sinceră să fiu. Ieri, după ce am vorbit cu tine, m-am apucat să caut prin sertare ceva despre femeia asta, Brenda Mulligan, o scrisoare, o notiță... dar nimic. Hârtii vechi pe care precis le-ai văzut și tu...

— Uneori lucrurile sunt la vedere și nu le vedem, am spus, gândindu-mă la faimoasa scrisoare din povestea lui Edgar Allan Poe.

Nu știu ce m-a apucat, dar iar am simțit un zumzet în cap.

— Ai dreptate, Rebeca, dar nu-mi amintesc de nici un fel de asociație de acest fel. Îmi pare rău, crede-mă...

— Nu face nimic, am spus resemnată și am închis.

Am pus cafetiera pe foc și două felii de pâine în prăjitor, am scos untul și gemul din cămară. Totul, mecanic. Mi-am băut cafeaua bătând darabana pe blatul din bucătărie, în lipsă de tastatură. Și deodată – poate să fi fost efectul cofeinei –, mi-a venit în minte că piesa pe care o căutam fusese tot timpul sub nasul meu și n-o văzusem. Din trei salturi am urcat scările și am revăzut știrea cu funeraliile eroului de război. Numele lui era Ronnie Owen și fusese sergent. În plus, erau prea puține date. I-am tastat numele pe Google și am dat de un cămin militar pentru foștii combatanți și văduve de război în care sergentul își petrecuse ultimii ani de viață. *Great!*, m-am auzit exclamând în liniștea mansardei. În acea clipă, cu optimismul înșelător, dar incontestabil care mă cuprinde în anumite dimineți, am avut impresia că avusesem noroc. Dacă Brenda Mulligan trăia, puteam s-o găsesc la căminul acela, n-ar fi fost

deloc bizar. Numai să nu fi stat la vreo rudă, evident.

Pradă sindromului Schliemann, preț de o clipă totul mi s-a părut rezolvat și mi-am notat la iuțeală adresa în carnețel: Ivy Manor (Sunset Nursing Home), Frogna Ave., Sidcup DA 14 6LF, Bexley Council.

Dar euforia descoperirii n-a ținut mult. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea că realitatea nu se potrivea atât de lesne cu schemele mele. Euforia ca metodă de lucru dă rezultate proaste. Și cum o căzătură în fund are efect chiar și asupra firilor celor mai cutezătoare, m-am hotărât ca deocamdată să nu bat toba.

Afară, un soare indecis lumina curtea împodobită cu primele flori. Timothy Gordon se urcase pe pervazul ferestrei și privea strada dând din coadă, poate că zărise în vecini vreo pisicuță brună. Era un animal tânăr și neliniștit. L-am mângâiat solidară între urechi.

Capitolul XVI

Și eu eram un animal tânăr, mai mult sau mai puțin. Și tot plin de neliniște.

Primul lucru pe care l-am făcut după ce am deschis laptopul și am dat de un e-mail de la Alex, prin care își anunța venirea după trei luni de tăcere mormântală, a fost să mă duc să-mi cumpăr niște farduri de la Harrods.

Știam că trebuia să sun la casa de bătrâni cât mai repede, dar mi-era teamă că speranțele mele aveau să se dovedească deșarte, așa că am decis să mai amân. Starea emoțională nu-mi permitea un eșec.

De când mă știu, împăcărilor mi-au creat probleme. Dacă nu am un minimum de garanții, mă panichez. Bun, machiajul nu e o garanție, cum bine se știe, dar ajută în momentele dificile. Te face să te simți un pic ca Nathalie Portman în *My Blueberry Nights* când savurează ultima bucată de plăcintă cu afine pe care n-a mai vrut-o nimeni. Etajul al șaselea de la Harrods e un fel de catedrală cu produse de frumusețe, sunt atâtea game și firme că e greu să te decizi. Ezitam între o nuanță bej-porțelan, o valoare sigură, și cea zisă „lumina lunii“, care sună a nume de indiană din tribul apașilor.

Vânzătoarea voia să mă convingă că mi se potrivea nuanța bej, drept care, firește, am cumpărat „lumina lunii“. Mai ales ca să-i dau dreptate bunică-mii Lola, care spunea mereu că mă născusem cu Spiritul de Contrazicere. Adevărul e că mă cam calcă pe nervi cei care au păreri atât de limpezi despre ce ne stă bine sau rău, de pildă soră-mea, Bea, care domină îmbinarea de culori, accesorii și combinații ca un model de pe podium. Unul dintre marile ei eșecuri de soră mai mare a fost că n-a reușit să mă scoată din ținuta mea obișnuită, compusă din blugi hărtăniți, tricouri *oversize* și cărți vechi purtate în buzunarul hainei. Dar eu cred că se potrivește cel mai bine cu stilul meu indirect și circumstanțial. Ca să compensez, încerc să am oarece strălucire pe chip, ca atunci când eram o adolescentă dificilă și orgolioasă care mai credea că dragostea putea câștiga orice bătălie. Mi-am mai luat și un *blush* roz pal și

un *gloss* cu aromă de vanilie, pentru orice eventualitate. Până la sosirea lui Alex mai era o săptămână, dar nu fac parte dintre cele care așteaptă ultima clipă pentru a se înarma înaintea adversarului.

Am cotit pe Brompton Road și am mers în pas de plimbare spre fluviu. Luna martie vine la Londra cu zarva stârnită pe malurile Tamisei de faimoasa regată Oxford-Cambridge. Briza aduce un vag miros de mare care se amestecă cu mireasma de curry de la tarabele stradale, cu monoxidul de carbon al autobuzelor și seva proaspătă. O combinație de-a dreptul îmbătătoare. Lumea celebrează primele raze descheindu-și pardesiele, năvălind în parcuri și cumpărând flori la piața din Notting Hill exact ca în filmul acela în care Hugh Grand trece pe lângă tarabe într-un travelling trucat în timp ce anotimpurile se perindă, de parcă viața și-ar putea schimba mersul dacă unul o străbate fluierând cu mâinile în buzunare și jacheta pe umăr. Dar, cine știe, poate e posibil. Am făcut și eu lungi plimbări pe jos în zilele acelea. Pesemne că încercam să învăț să salvez distanțele.

De când promisem e-mailul de la Alex parcă eram la bordul unei bărci care se lăsase brusc într-o parte. Dar să nu credeți că venirea primăverii cu vânticelul ei și cu schimbările sale sentimentale mă făcuse să-mi uit obligațiile. Pentru mine, autodisciplina e un fel de substitut al religiei. Mizasem toată credința mea, deloc substanțială, pe Brenda Mulligan, nu pentru că ar fi fost opțiunea cea mai bună, ci pentru că era singura.

Putea să fie un capăt de drum. Probabilitatea ca fosta infirmieră să mai fie în viață era destul de slabă și, dacă era, să se afle la Ivy Manor, chiar mai redusă; iar, dacă s-ar fi confirmat ipoteza, alternativa de a accepta să mă vadă era practic imposibilă. Dacă ai ași la pocher, e ușor să câștigi; dacă totul ți-e potrivit, te arunci în apă.

Ceea ce am și făcut.

Am respirat adânc, mi-am ținut singură pumnii și am format pe mobil prefixul de Bexley, apoi numărul căminului. Receptionista avea o voce pițigăiată care m-a indispus, dar am întrebat de Brenda Mulligan pe un ton extrem de firesc, de parcă ar fi fost strămătușă-mea.

— Sunteți rude?

Să pic din picioare și nu alta. Întrebarea era o confirmare în toată regula. Era cât pe ce să spun da, însă cum minciunile nu sunt punctul meu forte, mi-

am zis c-aveam să fiu descoperită cât ai zice pește. Așa că am optat pentru adevăr.

— Nu. Vedeți... sun din partea unei vechi prietene care nu mai trăiește, am explicat eu cu vocea cam tremurândă.

Era un adevăr relativ, firește. Ca toate. Oamenii tind să respecte voința morților.

— Îmi pare rău. Mă tem că nu poate veni la telefon.

— Mda..., am bâiguit, neștiind ce să mai spun, așa cum pățesc în momentele decisive.

La capătul celălalt al firului se auzea un sunet înfundat și îndepărtat de interferențe, ca de praf pe acul unui picup vechi.

— Mai sunteți pe fir?

— Da, da, vă ascult! m-am grăbit să răspund.

— Doamna Mulligan se află la terapie, dar dacă doriți, puteți veni s-o vedeți miercuri de la cinci la șapte seara, în orele de vizită.

Acum mi se pare incredibil, chiar dacă nu a fost. Secretul oricărui mic triumf stă în a-ți dori ceva cu inima și a-ți pune capul la contribuție pentru toate celelalte. Oricum, nu are sens să explici norocul. Arta de a nimeri la țintă nu are logică.

Miercuri la prânz am luat trenul pe linia Southeastern de la stația Charring Cross. Un soare indecis lumina periferia Londrei. Pe geam vedeam în viteză mici sate cu biserici din cărămidă cu turle ascuțite, benzinării și ferme de animale. Pe drum am încercat să-mi fac un plan cu ce să-i spun Brendei Mulligan. Mă gândeam la ea și, evident, la Emily J. Parker. La viețile lor unite de episoade neîndoielnic violente și întunecate. Mă gândeam la două fete care coborau în goană scările metroului la Picadilly în ziua de Crăciun din 1940; mă gândeam la spitalul Westminster care respira precum un dinozaur bătrân sub vâlvătaia roșiatică a unui bombardament Luftwaffe; mă gândeam la aceeași clădire, de-acum refăcută, în care se internase scriitoarea cu grețuri și vomă într-o duminică de după război. Mă gândeam la două femei îmbrăcate cu ce aveau mai bun, fiecare la un capăt de stradă, îndreptându-se în taină spre un țel ascuns pe care poate aveam să-l aflăm în curând. Mă gândeam la toate semnificațiile posibile ale prieteniei și trădării. Și că între toate tainele pe care le ascunde sufletul omului, întotdeauna e una

care ne ajută să înțelegem ceva esențial despre noi înșine.

Am băut rapid o cafea fierbinte de m-am opărit pe peronul gării din Sidcup. Același peron pe care Mick Jagger și Keith Richards hotărau să formeze un grup care cu timpul avea să devină Rolling Stones. Îmi plac coincidențele neașteptate. „*Oh, start me up*“, mi-am zis. După care am făcut o mică plimbare, cu mâinile în buzunare și fluierând vechiul cântec de război al Stones-ilor ca să-mi fac curaj.

Capitolul XVII

Complexul rezidențial Ivy Manor era compus dintr-un mic spital, un centru comercial în care se afla și un Starbucks, un oficiu poștal, câteva magazine și o magnifică reședință înconjurată de grădini, o clădire neogotică acoperită de iederă pe toată fațada de vest. Probabil că de aici îi venea și numele: conacul cu iederă. Aflasem că fusese ridicată în secolul al XVIII-lea de *sir* Thomas Townsend, viconte de Kent și fost lord al amiralității, care a murit fără urmași și a lăsat-o acțiunilor de caritate. O fi fost unul dintre acei nobili englezi pionieri ai botanicii, care-și cultivau singuri grădina. Clădirea era înconjurată de câțiva acri de grădini și de o pădurice care adăpostea un însemnat număr de ciocănitori – trebuia să țin minte să-i spun lui Alex.

Se vedea că era zi de vizită pentru că o parte dintre locatari luau ceaiul cu rudele în aer liber, la niște măsuțe din lemn presărate pe peluză, foarte asemănătoare celor pe care le vezi în locurile special amenajate pentru odihnă la marginea autostrăzilor. Ceilalți se plimbau sau se bucurau de soare în hamacurile de pe terasă. Aerul era călduț, dar cu destule rămășițe ale iernii ca să mi se pară încă răcoros.

M-am îndreptat spre intrarea principală pe aleea cu pietriș. În hol era recepția la care trona o femeie înaltă, cu chip osos și ascuțit, îmbrăcată într-un pulover sport. Pe ecusonul din piept scria că era vorba de Mrs Matthews. M-a privit curioasă când am întrebat de Brenda Mulligan, semn că bătrâna nu prea primea vizite.

— Camera 16, a arătat ea spre scările prevăzute cu un lift lateral pentru scaunele cu rotile, dar acum nu e în cameră; precis că e în grădină. Dacă vreți, puteți aștepta în salonaș până o găsește Lucy.

În ciuda șemineului, salonașul nu era la fel de seniorial precum fațada. Ambianța era vag lugubră, ca și cum ar fi primit de-a lungul vremii prea multe straturi de vopsea. Decorațiunea *mock victorian* includea o mochetă

întunecoasă, o sofa cu două fotolii îmbrăcate în creton și niște draperii grele, grenă, care confereau un aer lipsit de strălucire și un pic asfixiant. Kitsch-ul englezesc trebuie să fie rezultatul pierderii imperiului, de aceea e atât de melancolic. Pe peretele din stânga se afla un acvariu dreptunghiular cu corali falși și decor de fund de mare, luminat de un spot verde țipător, de un gust de-a dreptul înfiorător. M-am așezat pe sofa vag amețită, gândindu-mă la cuvintele potrivite cu care s-o abordez pe Brenda Mulligan. Mă liniștea cumva faptul că fusese de acord să mă primească din prima. Dar tot nu eram în apele mele.

După câteva minute a intrat o tânără cu piercing în sprânceană, îmbrăcată în aceeași ținută sport ca tipa de la recepție.

— Veniți cu mine, doamna Mulligan vă așteaptă în grădină, pare mulțumită să vă primească. Aici orice vizită e un prilej pentru ruperea rutinei.

Am urmat-o pe aleea cu pietriș până la o măsuță așezată lângă copacii din grădină. Nu-mi venea să cred că aveam s-o cunosc pe ultima ființă care vorbise cu Emily J. Parker.

— Dumneavoastră ați vrut să mă vedeți? a întrebat bătrâna pe un ton nu prea cordial.

Avea o înfățișare distinsă și distantă în scaunul ei cu rotile, părul argintiu era frumos pieptănat și genunchii îi erau acoperiți cu un șal de lână albastru închis.

— Nu mă cunoașteți, dar încerc de mult să vă găsesc. Fac un studiu despre opera lui Emily J. Parker, aș vrea să-i recuperez amintirea și moștenirea literară, și cred că ați fost bune prietene. Profesorul Whelan, conducătorul meu de teză, mi-a vorbit mult despre dumneavoastră – am spus special ca să netezesc drumul. Numele meu este Rebeca Aldán, i-am spus zâmbind și i-am întins mâna. I-am simțit oasele fragile ca o aripioară de pui învelită în hârtie pergament.

Fata cu piercing s-a oferit să ne aducă ceai. Avea un stil curios de a păși țopăind, abia de atingea pământul. Îmi plac oamenii care transmit lejeritate.

— Doriți să recuperați amintirea lui Emily. Ca să vezi... cineva care s-o facă după atâta timp... Sunteți spanioloaică, nu? a zis, întorcându-se către mine. Sunase mai curând a afirmație decât a întrebare.

— Da, am confirmat eu.

— Ce coincidență, a comentat ea pe un ton misterios.

M-am uitat la ea fără să pricep: ce importanță avea că eram spanioloaică și nu finlandeză, de exemplu. I-am privit chipul cu atenție, gândindu-mă la femeia corpolentă cu membre puternice care fusese pe vremea eșarfei galbene. M-am uitat la obrazul sprijinit în palmă, de paloarea fantasmatică a persoanelor cu ten foarte deschis și care le scoate la vedere venele verzui de pe frunte și pe partea interioară a încheieturii mâinii. Gesturile ei erau lente și limitate. Doar ochii păstrau ceva din ceea ce trebuie să fi fost strălucirea tinerească vivace și vesel-malițioasă.

Fata cu piercing s-a întors fredonând și a pus pe masă tava cu termosul și două cești.

— Mulțumesc, Lucy, a spus Brenda Mulligan cu un surâs larg.

Am avut impresia că și ei îi plăcea tânăra; pe urmă i-a făcut semn să ne lase singure.

— Cum vă spuneam, pregătesc o teză despre scriitoare, am reluat eu în timp ce turnam apa fierbinte în cești. Știu că v-ați cunoscut din tinerețe, am continuat, așteptând o reacție din partea ei, dar tăcea. Am cufundat pliculețele în apă, mi-am luat inima în dinți și am atacat direct: Am înțeles că ați continuat să vă vedeți din când în când după terminarea războiului și că ați fost în legătură până în ziua dispariției sale, corect?

Brenda Mulligan a pus un pliculeț cu zahăr în ceașcă și a început să-l amestece cu o mână tremurândă, lovind ritmic porțelanul cu lingurița. Zgomotul mi-a transmis o senzație de neliniște, de ceva pe punctul de a se sparge. A ridicat ceașca și a sorbit din ceaiul fierbinte. Apoi a zâmbit ușor.

— Prin urmare asta povestește Bob Whelan? Mereu a fost cam băgăreț, a clătinat ea din cap.

Am fost pe punctul de a-i spune că profesorul se recupera după un infarct, dar am preferat să tac. S-a uitat la mine cu curiozitate:

— Ce vârstă aveți?

— Împlinesc treizeci și unu în mai.

Pe chipul ei se citea o expresie între visare și amintire.

— Pe vremea mea, la treizeci de ani o femeie își cam trăise viața... A făcut o pauză, și-a privit pantofii ortopedici de parcă acolo s-ar fi aflat cheia... Acum nu mai e așa, acum oamenii sunt tineri până în clipa morții... A mai

sorbit din ceai, a așezat ceașca pe farfurioară, și-a pus ochelarii și m-a cercetat din nou cu o curiozitate de entomolog, de parcă aș fi aparținut unei specii rare, încă nedescrisă, un *Androctonus australis* sau ceva și mai rău... Ați spus că sunteți scriitoare, nu?

— Încă nu, nu am scris încă nici o carte, însă mi-aș dori.

— Atunci sunteți scriitoare, credeți-mă. Cu asta te naști. Pe mine cărțile nu m-au interesat niciodată cine știe ce. Mie-mi plăcea de mică să dansez. Auzeam o melodie la radio și picioarele mi se mișcau singure. Chiar și acum, dacă aș putea... Dar fiecare cu ce-i e dat. Emily a fost scriitoare cu mult înainte de a-și publica primul roman. Presupun că l-ați citit.

— Bineînțeles, am citit tot ce a scris. În afară de ultima carte, firește.

— A... *The Bridge*. Păcat că n-a apucat să-l publice. Se mai întâmplă, deși, sinceră să fiu, nu cred că a afectat-o prea tare.

— De ce?

— Ei, a făcut un gest vag, toate astea au trecut de mult...

Intenția mea nu era să port o discuție literară, nici gând. Despre talentul lui Emily J. Parker ajunsesem la propriile concluzii. Curiozitatea mea era legată de misterul vieții scriitoarei, mai exact al morții sale.

Trebuia să procedez cu precauție, dacă nu voiam ca Brenda Mulligan să-și pună lacăt la gură. Întrebările mele nu trebuiau să fie prea directe. Mi-era teamă că timpul de vizită avea să se termine fără să fi apucat să aflu nimic. O rafală de vânt a mișcat crengile copacilor și a adus mirosul inconfundabil de pădure. Un miros pe care am învățat să-l detectez de mică. Pădurea lui Haensel și Gretel. Pădurea copiilor răătăciți. Pădurea nu e o metaforă literară, pădurea chiar există. E mereu aici.

— E frumos locul ăsta, m-am uitat eu în jur.

— Nu e rău, a admis ea fără entuziasm. Cam umed iarna. Dar n-ați venit până aici ca să vorbim despre peisaje, sau mă înșel? m-a privit pieziș, cu o umbră de zâmbet.

— Nu, sigur că nu, doar că... Nu prea știu de unde să încep...

— Încercați cu începutul. Uneori dă rezultate, a spus pe un ton ironic.

Cred că m-am îmbujorat un pic, ca la un examen pentru care nu mă pregătisem cum se cuvine. Am tăcut câteva clipe, cu mâinile înfundate în buzunare, cântărind dificultățile, după care am mers la țintă:

— E adevărat că vă aflați în Charring Cross pe 8 mai 1955?

— La naiba, începe să semene cu un interogatoriu de poliție! Sper că n-o să mă acuzați și de vreun asasinat! Sigur că eram acolo. Toată Londra era acolo să vadă defilarea. Dar cred că știați, altfel nu v-ați fi ostenit să veniți să mă vedeți, nu-i așa?

S-a sprijinit mai bine de spătar.

— Îmi pare rău, n-am vrut să...

— Nu vă mai scuzați, m-a întrerupt ea. Vreți să aflați niște lucruri, iar eu am niște lucruri de povestit. Cred că putem ajunge la un acord. Numai că în grădina asta se cam face prea frig pentru oasele mele. Dacă aveți amabilitatea să împingeți scaunul, putem continua înăuntru.

Parcă împingeam un căruț de copil. Nu cântărea mai nimic. În salon, niște senioare jucau bridge la o masă, altele urmăreau la televizor un concurs dintre cele care o încântau pe doamna Bartholomew, în care participanții sunt întrebați dacă tomata e fruct sau legumă sau câți vâslași are o echipă la Oxford. Ne-am așezat într-un colț retras lângă fereastră.

— Bun, a spus ea, dați-i drumul. Ce anume vreți să știți?

— Adevărul, am spus pe un ton ingenuu.

— Adevărul, adevărul, a bombănit ea. Ce e adevărul?

— Mă refer la ziua aceea, la ce s-a întâmplat cu Emily.

— Ce s-a întâmplat cu Emily s-a întâmplat în orice colț al lumii cu orice femeie care s-a văzut între ciocan și nicovală..., și-a întors ea privirea către geam. Profilul ei părea acum mai ascuțit, își ținea capul aplecat într-o parte ca o bufniță și în ochii avea un licăr ciudat... Știți, era foarte orgolioasă. Trecea printre oameni fără zgomot, dar se făcea remarcată. Bărbații întorceau capul după ea. Uneori putea fi nesuferită, de-a dreptul insuportabilă, credeți-mă.

— Așa li se întâmplă femeilor frumoase, am spus cu gândul la soră-mea când se plimba cu prietenele ei pe strada Real de parcă ar fi pășit pe podiumul de parada modei, cu ochelarii săi Ray Ban și cu hăinuța ei cu pene. Li se suie la cap.

— Nu e vorba de asta. Cred că Emily nici măcar nu era conștientă. Eram prea tinere. Lumea ne trecea pe dinainte urlând. Nici n-o vedeam. Cum s-o vedem? Eram mult prea ocupate să purtăm un război.

Brenda Mulligan a oftat și m-a privit condescendent, ca și cum cineva de

vârsta mea nu putea pricepe în ruptul capului anumite lucruri. Poate că avea dreptate. Cu toate acestea, dintr-un motiv sau altul, a hotărât să-mi mai dea o șansă și a continuat cu glas domol:

— Emily era amuzantă, vehementă, încăpățânată și o mare mincinoasă. Nu știai niciodată când vorbea serios și când glumea. Mințea în legătură cu orice, pur și simplu ca măsură de precauție. O adevărată actriță, cred că de aceea era atât de bună în munca ei. E posibil ca uneori să fi crezut până și ea în minciunile ei. Poate părea ciudat ca o femeie atât de inteligentă să fi fost anihilată atât de ușor pe propriul teren. Dar a fost. Cred că a fost. Să nu uităm că trăia cu un bărbat aproape de două ori mai în vârstă decât ea și care dezvoltase o teorie matematică de un succes și o soliditate enorme, care își depășise confruntarea cu lumea reală cu multe zecimale... Bătrâna și-a ridicat sprâncenele în semn de admirație și ochii i-au licărit din nou, cu o sclipire ușor sarcastică... Știți care e deosebirea între matematică și poezie?

Nici nu mi-a dat timp să răspund.

— Matematica funcționează într-adevăr, și-a dus ea un deget la frunte și și-a lovit ușurel o tâmplă.

Adevărul e că se exprima într-un fel anume, de parcă ar fi urmat un gen de raționament de grad superior. Poate de aceea simțeam un fel de neîncredere greu de explicat. Uneori părea că se rătăcește în propriile gânduri, dar revenea fără probleme la firul inițial.

— Bărbații, oricât de deștepți s-ar crede, pot fi deosebit de posesivi și de copleșitori. Așa era și Pearson, bineînțeles. Și mai era și Whelan. Bob și Emily au avut mereu o relație specială. Aveau complicitatea cărților. Vorbeau întruna despre cărți, despre ediții rare, librarii de pe Charring Cross îi cunoșteau bine, erau vizitatori asidui. Dar mai ales se duceau la dugheana lui Francis Edwards de la numărul 72... Brenda Mulligan a rămas cu privirile pierdute la draperia grenă închis care sugera o rană necicatrizată, după care a mai spus: Se zice că omul e singura specie animală în stare să ucidă ce iubește mai mult. O fi, nu știu. Tot ce știu este că o căsnicie nu e niciodată povestea pe care și-o imaginează o femeie.

— Insinuați că Emily n-a fost fericită cu Pearson?

M-a privit din nou cu multă răbdare, de parcă aș fi pus o întrebare cu răspunsul subînțeles sau una alături cu drumul, și a bătut din pleoape.

— Păi dacă nu era, am continuat eu cu aceeași logică cu care Bea deschidea un borcan cu lapte condensat, de ce nu s-a despărțit de el?

— N-a făcut-o pentru că oamenii nu sunt pe lume ca să facă ce vor, ci ca să pară că fac ce se cuvine, domnișoară. O să vedeți singură, sunteți încă tânără, m-a lovit ușor și drăgăstos pe braț, iar gândul m-a dus spre complicata încrengătură de lealități și obligații pe care o implica o căsătorie între spioni... Cred că v-am spus că Emily nu era o femeie care să se conformeze, așa că a început să fantazeze, să-și construiască un univers paralel. Așa fac scriitorii, nu?

— Presupun că da, am răspuns, simțindu-mă, nu știu de ce, vizată.

— Cel puțin, așa a făcut la început. Dar a venit și vremea când asta n-a mai fost suficient.

Altă pauză. Am privit-o întrebător:

— Ce s-a întâmplat?

— Treaba e că nu era deloc simplu să plece și, dintr-o dată, s-a pomenit prinsă într-o gaură neagră din care nu putea scăpa...

— O gaură neagră?

Mi-a aruncat o privire scurtă și a ridicat din umeri, dând de înțeles că nu avea o explicație empirică la întrebarea mea.

— O femeie nu are niciodată unde pleca pentru că spațiile nu sunt cutii demontabile care să intre una în alta și nici nu se pot păstra într-o cămăruță cum avea Francis Edwards în spatele librăriei sale. Dar asta n-a înțeles-o decât mult mai târziu. Era tare căpoasă. Continua să creadă că evadarea era posibilă. Și chiar a încercat... Brenda Mulligan se uita pe geamul nu foarte curat de parcă ar fi cercetat ceva ceșos și repetitiv pe care ar fi preferat să-l uite... Prima dată a ajuns la urgență, dar nu s-a dat bătută. A încercat din nou câțiva ani mai târziu. Când a ajuns la spitalul Westminster, unde lucram eu ca infirmieră, era o femeie deznădăjduită, practic fără speranță, în urma unui avort. Ce spun eu avort, fusese măcelărită în toată regula. Avea uterul complet distrus.

— Asta nu apare în fișa de internare, am sărit eu ca arsă.

— Evident că nu, păi ce credeți? Pearson era cineva, avea un statut, era considerat erou de război. Nimeni nu dorea un scandal. Avea el destule pe cap și așa. Niciodată nu am văzut un bărbat mai dezolat, mai prăbușit. Se

dedica total soției, nu se clintea de lângă Emily. Orice femeie s-ar fi simțit încurajată cu un bărbat atât de plin de abnegație. Numai că Emily nu era orice femeie.

— De ce spuneți asta?

— Pentru că era foarte orgolioasă, v-am mai spus, avea o siguranță de sine care uneori te scotea din sărite. Avea faimă de profesionistă excelentă în serviciile de informații. Și credeți-mă, n-avea sens să o contrazici, pentru că avea mereu dreptate. Când era sigură de ceva, chiar era sigură. Totuși, femeia care a fost internată la Westminster se temea până și de umbra ei, de parcă cineva i-ar fi sfâșiat pe rând toate fibrele interne. De fapt, exact asta i se făcuse, deși pe atunci ea încă nu o știa. N-avea cum.

A tăcut iar, dar, când a continuat, glasul ei era mai adânc, de parcă ar fi ieșit din fundul unui abis:

— Îi era frică. Nu încăpea nici o îndoială. Ce nu puteam pricepe pe-atunci era dacă panica venea din afară sau din ea însăși. Nu părea în toate mințile, dădea răspunsuri contradictorii. Se trezea speriată și se uita îngrozită în jur, își acoperea capul cu perna de parcă ar fi vrut să se ascundă sau să dispară. Se purta de parcă întreg personalul spitalului ar fi fost armata inamică. Ultimul lucru la care m-am gândit a fost că aș fi putut s-o reîntâlnesc în asemenea condiții în acea iarnă din 1954. Întorsăturile vieții... Care ne fac să devenim alți oameni, deși suntem aceiași... Parcă își vorbea sieși sau, mai curând, cuiva cunoscut care ar fi ascultat-o de undeva. – Afară apusul își schimbase culoarea, acum se vedeau niște norișori de nuanța tutunului... – Avea privirea opacă, erau zile când nu mă recunoștea când intram în uniforma de infirmieră să-i administrez medicamentul. „Sunt eu, Brenda“, îi spuneam ca s-o liniștesc, și începea să plângă. Plângea chiar și în somn. Știam că pierderea unui copil le provoacă unor femei crize de nervi. Dar la ea era vorba de altceva, era o angoasă dusă la extrem. În viața mea nu văzusem pe cineva atât de înspăimântat, doctorii nu reușeau să ajungă la un diagnostic clar. Nici eu nu știam ce să cred, fuseșeram prietene, apoi nu ne văzuserăm o vreme, doar două-trei întâlniri sporadice după armistițiu, lumea se schimbă după un război, ea părea devotată complet căsniciei. Doar că odată am auzit ceva ce nu se cuvenea...

Brenda Mulligan a tăcut iar și parcă se îmbujorase un pic la față.

— Ceva ce nu se cuvenea?

— Cum am zis. Dar uite că vine Lucy, și-a schimbat ea brusc tonul, ca și cum tânăra venea s-o salveze tocmai la timp.

Încă nu era ora șapte, dar din sufragerie răzbăteau deja zăngănit de vase și clinchet de tacâmuri. Uitasem că la căminele de bătrâni se cinează foarte devreme. Ultimele cuvinte ale Brendei Mulligan mi se înfipseseră în minte și scrâșneau precum o broască neunsă care se deschide în miez de noapte. Să aștept continuarea până miercurea viitoare era ca și cum aș fi așteptat Judecata de Apoi.

— Trenul meu pleacă de-abia la nouă, am spus pe un ton de implorare. Dacă se poate, aș dori să mai stăm un pic după cină, doar câteva minute...

Mi-am înfundat mâinile în buzunare și am făcut o mutră de naufragiat, expresie care de regulă îmi reușește.

Brenda Mulligan a schimbat o privire complice cu Lucy, care a spus:

— Nu prea se obișnuiește, dar de data asta cred că putem face o excepție, cu condiția ca Mrs Matthews să nu prindă de veste, firește.

Capitolul XVIII

Mrs Matthews nu a prins de veste.

Am urcat în cameră cu liftul de serviciu în timp ce tot personalul era ocupat cu servirea cinei. Era o cameră cu baie spațioasă cu acces pentru scaunul cu rotile și un pat metalic cu manivelă, ca de spital, totuși spațiul nu părea deloc impersonal. Pe o măsuță de lemn se găseau flori proaspete și o serie de obiecte ce confereau un aer intim, de casă adevărată: un coșuleț de lucru cu andreele groase și gheme de lână colorată, un mic reșou electric pe care se afla un *kettle* pentru încălzit apa pentru ceai, un borcan mare cu cremă hidratantă, un tranzistor. Deasupra patului, o acuarelă cu un peisaj marin și un far. Fereastra dădea spre partea din spate a conacului, iar lângă ea era un colțar cu cărți: o Biblie protestantă, o ediție broșată din *Richard III*, pliante turistice, un exemplar din *The Waste Land* de T.S. Eliot, care mi-a atras atenția. Îl țineam în mână când Lucy a deschis ușa și a împins cu grijă scaunul cu rotile în cameră.

— Vă place poezia? a întrebat Brenda Mulligan.

— Da, am zis, punând cartea la loc, deși în ultimul timp nu prea am timp pentru citit.

— În schimb, mie nu-mi place, îți creează așteptări false. Însă uneori o rog pe Lucy să-mi citească ceva înainte de culcare, nu-i așa, Lucy? Trebuie să te distrezi cumva, aici orele trec tare greu.

— Haideți, nu vă mai plângeți, că nu vă tratăm chiar atât de rău, a răspuns tânăra. Doar câteva minute, s-a întors apoi către mine din prag, păstrându-și zâmbetul.

— Bun, să nu pierdem timpul, ați auzit-o pe Lucy. Unde rămăsesem?

— Îmi vorbeați de boala lui Emily și de spitalul Westminster... Spuneți că ați auzit ceva ce nu se cuvenea.

— A, da... auzim atât de des ce nu trebuie, a zis ea, aprinzând veioza și

uitându-se la mine cu o privire obosită. Noi, femeile suntem mult prea curioase... vrem să pricepem totul, de parcă asta ar fi posibil. Problema e că, după ce ai auzit, trebuie să te aștepti la consecințe... M-a privit din nou, cumva cu îndoială și ezitând, parcă nehotărâtă să continue, ca și cum n-aș fi putut face față consecințelor, apoi a reluat: Parcă a trecut un veac, dar îmi amintesc perfect. Era într-o vineri. Eram în tura de seară. Mă pregăteam să intru la ea în salon și să-i administrez un sedativ, dar ceva m-a oprit în prag. Poate un al șaselea simț. Emily vorbea cu soțul ei. A spus ceva ininteligibil, dar tonul era rugător, un soi de murmur slab și rușinat, ca de fetiță care a făcut ceva rău. În schimb, replica lui Pearson a fost limpede și puternică: „Nu, categoric nu“, rostită tranșant și tăios. Nu știam despre ce vorbeau, dar am ascultat cu atenție. „Oricum, n-ai de ce să-ți faci griji, draga mea“, a continuat Pearson pe un ton scăzut și aproape părintesc, „acum nu mai e al nimănui și nici nu va fi. E mai bine pentru tine. Nu ești în starea potrivită ca să fii mamă“.

Brenda Mulligan a făcut o pauză și a respirat adânc.

— Atunci mi-am dat pentru prima dată seama că poate lucrurile nu erau chiar ce păreau. Pearson a vorbit și mai încet, de parcă ar fi avut dinții încleștați, și a adăugat pe un ton extrem de dulce: „Nu-ți face griji, *little darling*, o să am grijă de tine“. Tocmai aceste două cuvinte, „*little darling*“, felul în care le rostise... Era ceva în glasul lui... (Brenda Mulligan și-a adunat șalul pe piept ca și cum i-ar fi fost frig)... un soi de... nu știu... în fine, ceva nu mi s-a părut firesc.

A tăcut din nou și și-a scuturat niște scame de pe haine. Poate mă înșelam, dar mi s-a părut că-i tremura pleoapa dreaptă.

— Și atunci v-ați hotărât să o ajutați?

— Asta a fost ceva mai târziu. Să spunem că atunci m-am hotărât să o cred. Am încercat să caut un sens în cuvintele ei, în ce spunea despre zgomote... În ce spunea în somn: zgomote în garaj, vecina cea bârfitoare cu care împărțea frânghia de rufe și care confunda rufele cu ale ei, o succesiune de mici incidente neînsemnate, cotidiene, comentarii cam tăioase pe care le făcea Pearson, ca atunci când ea i-a sugerat să ia o aspirină pentru durerea de cap, iar el i-a trântit ironic „Nu știam că ești o somitate în medicină“, lucruri mărunte în fond. Imagini fragmentare, de neînțeles... Acum cred că ea își

dădea seama ce se întâmpla și chiar intuia ce avea să urmeze. Uneori casa parcă îi cădea în cap, atunci se ducea să tricoteze în mașină. Și nu degeaba. Când o femeie tricotează într-o mașină închisă e clar că ceva se întâmplă. Relația dintre două persoane nu e treaba nimănui, presupun, numai că, deodată, toate piesele disperate au început să se potrivească. Nu mi-a fost ușor să o cred. Însemna să mă opun părerii tuturor. Eu eram o simplă infirmieră. Recomandarea medicilor înclina spre a fi închisă pe viață într-un spital psihiatric. (Spunând asta, îi tremurau obrazii). Psihiatrii sunt niște oameni care nu caută adevărul, orice le-ai spune. Nu îi interesează decât simptomele. Iar Emily avea toate simptomele.

— Și totuși ați crezut-o!

— Da, am crezut-o. Sunt femeie, noi vedem alte lucruri.

— Ce lucruri?

— Nu știu exact, v-am spus ... Vedeam un soț atent, care nu-și scotea pardesiul bej nici ca să se așeze pe un scaun de spital. Se schimbase față de vremurile de la Bletchley Park. Era altfel, nu că îmbătrânise, era altceva. Avea o altă privire, ba dură, ba miloasă – sau poate că pentru el era același lucru, nu știu... Umbla fără să facă zgomot, în ciuda faptului că era corpulent, și mai era și tonul cu care îi vorbea, cu un fel de intonație specială, ca aceea pe care o folosesc jocheii când îndeamnă caii. Vocea stăpânului, ca să zic așa. (Brenda Mulligan a rămas tăcută, privind în zare; poate că aștepta o întrebare, dar nu mi-a venit nici una). Era un geniu care intra în depresie câteva zile dacă pierdea o partidă de șah. Știați că în doar patru mutări există trei sute de miliarde de posibilități distincte? Imaginați-vă, mai multe decât stelele unei galaxii, a spus pe un ton care mi s-a părut admirativ. Prea multe opțiuni pentru o minte omenească. Nu i-o fi fost ușor să nu mai fie de neînlocuit după ce s-a sfârșit războiul. Acasă trebuia mereu să aibă ultimul cuvânt, să aibă dreptate, să fie cum voia el. Era de-a dreptul obsedat, mi-a spus Emily mai târziu. Mi-a spus și alte lucruri. Că îi umbla prin sertarele comodei și îi cerceta lenjeria intimă; că îi interzisese să se rujeze pentru că i se părea provocator. Ea nu se îngrijora, credea că avea ideile lui fixe și că putea ține situația sub control. Cred că-i era cam rușine să-mi spună toate astea. Odată pornise să se plimbe singură pe șoseaua din Folkstone, el o găsisese și o adusesese acasă conducând cu buzele strânse. Lucrurile s-au înrăutățit treptat. A

început să se poarte cu ea de parcă n-ar fi fost în stare de nimic sau ar fi uitat totul. Și adevărul e că începea să uite. Ba uita să strângă rufe, ba își pierdea geanta sau nu mai știa unde își lăsase o haină. Începuse și să se bâlbâie. Îi era greață tot timpul. Credea că răul era localizat în stomac. (Deodată am avut impresia că glasul Brendei Mulligan era aidoma unui torent de munte care, după ce a fost înghețat pe timp de iarnă, năvălește vijelios pe versanți în jos la venirea primăverii – nu era nevoie să o trag de limbă, amintirile curgeau singure). El îi aducea biscuiți Walkers ca unei fetițe bolnave; se purta atent și drăguț, dar când ea își revenea și îndrăzne să-l contrazică în legătură cu vreun lucru lipsit de importanță, reacția lui era o privire dură și țeapănă ca un bocanc, în care se citea atât de mult dispreț, încât Emily începuse să fie convinsă că într-adevăr își pierdea mințile. Visa că voia s-o omoare, că avea în garaj topoare și cuțite. Iar când încerca să-și scoată din cap ideile astea și să facă pace cu el, atingându-l drăgăstos pe umăr, el se scutura violent. Asta mi-a spus-o Emily înainte să moară. Și-a ferit privirile și mi-a povestit.

Era prima dată că pomenea în mod direct de moartea lui Emily. Senzația resimțită a fost ca atunci când te înțepi cu acul de cusut în deget. Am rămas mască – bătrâna nu numai că-mi confirma moartea scriitoarei, dar mai fusese și martoră. În cap mi se învâlmășeau întrebările, dar îmi era greu să i le pun. Din respect, presupun. Ne-am privit în tăcere o secundă, două, trei...

— Nu ați vrut niciodată să vorbiți despre asta, vreau să zic despre moartea ei, am spus cu toată delicatețea de care eram în stare.

— Nu, adevărul e că n-am vrut.

— De ce? Ați făcut o promisiune sau ceva de genul acesta?

— Nu, ce idee, nici un fel de promisiune.

— Și atunci, dacă nu e vorba de un secret, spuneți-mi, cum a murit Emily? Desigur, dacă nu vă deranjează să-mi spuneți acum, am cântărit eu atent fiecare cuvânt de parcă aș fi pășit pe o gheață subțire gata-gata să se spargă.

M-a privit cu îndoială și un pic temătoare, deși cred că nu era jignită de curiozitatea mea. Părea doar obosită.

— A fost un accident, dar s-o lăsăm pe mai târziu, a spus cu amabilitate și încercând să zâmbească, însă fără succes. În fond, la vârsta mea ar trebui să învăț să las morții în pace. Și-a trecut mâna peste frunte, alungând parcă propriile fantome.

În pauza care a urmat i-am auzit doar respirația anevoioasă. Nu știam cu exactitate despre ce fel de infern casnic îmi vorbise. Nu eram expertă în patologii afective, însă intuiam că era vorba de ceva complicat. Ceva întunecat și familiar precum crimele din Vechiul Testament. Înțeleg acum de ce bunică-mea Lola nu lăsa Biblia la îndemâna copiilor. După ce am descoperit împreună cu Bea treaba cu sacrificiile umane și povestea lui Avraam, tatăl cuțitar, nu ne mai lăsam adormite cu Albă ca Zăpada și cei șapte pitici.

M-a străfulgerat gândul că o întrebam pe o doamnă în vârstă despre prietena ei decedată și alte lucruri intime petrecute acum mai bine de o jumătate de veac, abuzând de spațiul și de timpul ei, profitând de singurătatea sa; poate că Brenda Mulligan nu primise nici o vizită de ani de zile. Dar, implacabilă, am continuat.

Mi-am amintit de ceva ce spusese mai devreme, în grădină, ceva despre spații și cutii demontabile. Nu pricepusem nimic, dar în cap îmi rămăsese un fel de zumzet surd, ceva ce-mi intrase pe o ureche și-mi ieșise pe cealaltă. Mi se întâmplă. E ca atunci când fredonezi o melodie și, oricât te-ai strădui, nu îți amintești din ce film era. Eram însă sigură că aici era vorba de o fugă.

— Prin urmare, ați pus la cale o evadare, nu? am încercat eu să urmez melodia necunoscută care-mi răsună în cap.

— Mă rog, cam așa ceva. Emily s-a pus cu greu pe picioare, i-a luat ceva timp să fie pregătită să intre în jurisdicția teoriei calculului probabilităților, ca s-o citez. Era felul ei de a explica lucrurile, cred că viața alături de Pearson o obișnuise cu limbajul teoriei cuantice. Cum vă spuneam, spunea că era prinsă în gaura neagră a realității bidimensionale din care nu putea ieși. Dar cocheta cu ideea că ar fi putut reapărea într-un univers paralel. La început am crezut și eu că era nebună. Dar ea știa bine ce vorbea: se referea la un loc în afara influenței lui Pearson, departe de tot ce-i afectase viața. Toți avem un loc sigur. Sau ar trebui să-l avem. Un refugiu unde să dispari de pe hartă. Al ei se afla în insula Skye, în nord-estul Scoției, de unde erau mătușile ei. Familia păstra un fel de *cottage* la Kirklochewe, un pic mai mare decât o cabană, despre care nu știa nimeni. Nu spusese nimic nimănui. Acesta era universul ei paralel.

În minutele care au urmat, m-a pus la curent cu toți pașii urmați de ele

două pentru a dispărea fără urmă, de la orele petrecute între lăzile cu cărți din librăria lui Francis Edwards până la drumul cu trenul la Aberdeen, deghizate în călugărițe presbiteriene. După care a urmat un traseu în zigzag prin Highlands, până la cabană.

— Zile în șir am văzut doar oi și iepuri. Nici ȕipenie de om. Îmi amintesc că ne-am oprit să dormim la o pensiune care fusese popas de vânătoare. Ne-au dat o supă chioară de napi și pâine neagră. La Inverness, un fermier s-a milostivit de noi și ne-a dus o bucată de drum în căruța cu saci de făină trasă de un cal bătrân cu talangă la gât. Ne umfla răsul. Două măicuțe cu ochii în patru. Sub rasă ascundeam un bidonaș cu whisky. De o parte și de alta a drumului vedeam munții abrupti și creste zimțuite precum coarnele de cerb. Credeam că nu vom ajunge în veci. Pe când traversam un podeț suspendat, Emily s-a apucat să cânte cântecul acela scoțian despre clopoțeei albaștri, din ce în ce mai tare. Nu știu ce-i dădea energie, pesemne că peisajul. Peisajul e ceva ce se poartă înăuntru. Dacă ajungeți vreodată pe acolo veți înțelege vorbele astea... Brenda Mulligan s-a uitat din nou în zare, dar nu părea nici tristă, nici distrată... Highlands, a repetat apoi cu venerație și cu glas foarte scăzut, ca o șoaptă adresată gulerului cămășii.

Eram mulțumită, dar și dezamăgită. Nu știu de ce mă așteptasem la o poveste de spionaj, dar iată că promisem doar un *road movie*. Poate pentru că eroii erau femei. Și exact atunci mi-a zumzăit iar ceva în cap și, brusc, melodia lui Hans Zimmer, care mă obseda, parcă a aprins un ecran uriaș unde două femei care se revoltau împotriva bărbaților se năpusteau într-o mașină decapotabilă spre prăpastie. Cum putusem să uit? *Thelma&Louise*. Văzusem filmul la televizor într-o duminică ploioasă, trântită pe canapea împreună cu Alex și îl comentaserăm îndelung. „Sunt femei care, între sabie și zid, aleg sabia“, țin minte că spusese el, cuvinte pe care am stat apoi să le rumeg de parcă ar fi fost o declarație de dragoste misterioasă sau cam așa ceva.

Imaginea actriței Susan Sarandon cu eșarfa la gât și ochelarii „ochi de pisică“ se suprapunea automat pe cea a Brendei Mulligan, iar Geena Davis semăna teribil cu Emily J. Parker în vremurile ei bune. Totul părea logic.

Și totuși, ceva nu se lega, ceva mărunț, dar enervant, ca o pietricică în pantof. Dacă nu ar fi fost târziu, aș fi rugat-o pe Brenda să-mi spună mai multe detalii despre perioada petrecută pe insulă între momentul fugii și cel al

morții lui Emily în urma accidentului de care pomenise. Cât trecuse între cele două? Luni? Ani? O viață întreagă? Speram s-o întreb cu proxima ocazie.

Afară începea să se întunece, ceața viorie dinspre pădure devenea tot mai deasă. Când Lucy a bătut la ușă, eram deja ridicată de plecare. Brenda Mulligan continua să stea nemișcată, cu obrazul sprijinit în mâna fragilă, brăzdată de vene verzi. Credeam că adormise, dar nu:

— Am impresia că nu v-am fost de mare ajutor, a spus ea.

— Ba da, cum să nu, am răspuns nu din convingere, ci ca să n-o dezamăgesc; îmi dezvăluiser lucruri noi despre viața lui Emily, însă rămâneau destule întrebări fără răspuns.

— Atunci vă urez succes la teză.

— Mulțumesc mult.

Am rămas în picioare lângă scaunul cu roțile, neștiind cum să plec. Așa, gârbovită și micuță, cu părul nins semăna cu o zână a lui Arthur Reckham. Nu îi adusesem flori sau altceva, din păcate. Mi-am băgat mâna în buzunar și am găsit un mic melc marin, cât un nasture, dintre cei numiți *caramuxo* în Galicia. Am obiceiul de a aduna scoici de pe plajă și a le uita prin toate buzunarele. Era frumos și lustruit, cu vene trandafirii. L-am depus pe noptieră. Ea l-a luat în mână și l-a contemplat ca pe o bijuterie, a zâmbit și mi-a spus:

— Gata, plecați... grăbiți-vă, să nu pierdeți trenul!

Capitolul XIX

Avionul lui Alex trebuia să aterizeze la douăsprezece și patru minute noaptea. Am socotit douăzeci de minute drumul cu trenul expres de la aeroportul Heathrow. Numai că uneori timpul abia se târâie. Deși toate gândurile mele zburau într-o singură direcție, cea a păsărilor argintii care străbat cerul precum o săgeată, adevărul e că într-un colț ascuns al creierului un soi de pilot automat continua să funcționeze autonom, procesând și clasificând informațiile furnizate de Brenda Mulligan. Bunicul Francisco numea chestia asta „centrifuga“. Când mergeam la școală și nu înțelegeam ceva din prima – mi se întâmpla destul de des –, pățeam la fel. O parte independentă și autonomă a minții mele se descurca singură, lucra în tăcere, iar a doua zi dimineața totul căpăta sens, își găsea locul potrivit, precum încălțările aranjate frumos de un spiriduș. Centrifuga.

Era trecut de unu și jumătate când l-am văzut în sfârșit pe Alex făcându-și apariția printre dărele de lumină cenușie care se cerneau pe peronul gării Paddington. Pe umăr o geantă de piele, bocanci de explorator în picioare și canadiana kaki pe care o cumpăraserăm împreună de Crăciun de la magazinul Zara din Piața Galicia. Înainte să mă vadă, l-am urmărit pe îndelete cum venea cu mâinile în buzunare. Chip de lup, lat în umeri, aer posac, nici un semn că ar fi avut fobii sau plăceri: nu tu fanioane sau insigne pe rever, nu tu tatuaje. Nimic de declarat. Întotdeauna mi-a plăcut mersul lui, un pic aplecat înainte, de parcă ar fi opus rezistență unui vânt imaginar care sufla în interiorul său. Când l-am zărit îndreptându-se hotărât spre mine, ocolind călătorii care umpleau peronul și cu surâsul acela al lui pentru care îi iertai orice, mi s-a accelerat pulsul la fel ca prima dată. Sunt o cardiopată fără speranță. Nu există leac pentru așa ceva.

Mă simțeam cam pierdută în mulțime, aproape invizibilă, cu blugii mei decolorați și tricoul gri și vechi cu o serigrafie a lui James Dean fumând pe o

stradă din New York. Pe mânecă aveam o pată. Aș fi putut alege ceva mai sexy pentru această ocazie, însă ȋoala avea istoria ei, iar eu credeam cu strășnicie în valoarea amuletelor împotriva nodurilor gordiene care apăreau frecvent în relaȋia noastră. Probabil că în viaȋa mea nu fusesem mai zdrenȋaroasă, dar indianca sioux din mine avea încredere în nuanȋa magică „lumina lunii“. M-am privit în geam și am încercat să adopt o atitudine relaxată gen Natalie Portman. N-o spun pentru comparaȋie, nici gând, însă cinemaul te învaȋă uneori să îȋi găsești locul, să te ridici pe vârfuri și să dai din umeri. Așa că am rămas nemișcată, cuprinsă de panică și de fericire; sau de panică și triumf; sau de panică și vid. De fapt, panică pur și simplu, ce mai.

Am tăcut amândoi preȋ de câteva secunde, care mi s-au părut eterne, unul în faȋa celuilalt, privindu-ne.

— Cam scurt bretonul ăsta al tău, a spus.

— Și al tău la fel, am replicat.

— Al meu??? Dar eu n-am avut niciodată breton, a protestat el cu candoare, trecându-și degetele prin părul nu mai lung de doi centimetri.

— Tocmai de-aia.

— Bine, bine.

A început să râdă, a lăsat geanta jos și m-a luat de mijloc cu ambele mâini, care mai că se atingeau între ele în jurul taliei mele, de parcă ar fi vrut să ridice în aer o balerină.

— Ce ai slăbit atȋta? În țara asta nu primești de mâncare?

— Nu, aici oamenii se hrănesc cu aer, am spus eu pe un ton ironic, amintindu-mi de vechiul nostru *casus belli*. O știe toată lumea.

„A te hrăni cu aer“ era expresia favorită a soră-mii, ferm convinsă că a trăi dintr-o bursă implica prea multe chestii obscure, mai ales în ce privește aspectul economic. Nu că Alex ar fi urzit cu ea planul de a mă face să mă prezint la concurs pentru un post de profesoară de engleză. Dar cei din Lugo nu acceptă ideea ca iubitele lor să-și ia lumea în cap și s-o pornească în căutarea unei scriitoare dispăruite pe o insulă care, chiar dacă în Marea Britanie, tot în mijlocul oceanului se află. Căci ei sunt oameni de uscat de când se știu.

A ridicat o sprânceană și mi-a aruncat o privire dojenitoare cu ochii lui

Matthew McConaughey.

— Hai să mâncăm ceva, golanco, m-a luat el pe după umăr și am străbătut mulțimea către ieșire, ca doi soldați care au scăpat cu viață din război.

— Mi-a cam fost dor de tine, i-am șoptit la ureche pe un ton împăciuitoare.

L-am dus la un pub din Notting Hill ca să se familiarizeze cu cartierul. Am cerut câte o halbă și, deși bucătăria practic se închisese, am primit niște hamburgeri cu cartofi prăjiți încălziți la microunde, absolut infami, dar care mie mi s-au părut sățioși. Berea în schimb era excelentă. La Londra există mai bine de cinci sute de varietăți: *ale, bitter, strong*, blondă, neagră, brună... Eu am cerut un *lager* continental, însă Alex e de părere că un Guinness rămâne unul dintre puținele lucruri de bază de pe această lume.

Penumbra localului și efluviile alcoolice au netezit drumul. Nu e ușor să reiei o discuție întreruptă drastic cu aproape trei luni înainte. Dar limbajul corporal ajută întotdeauna. Se simțea dorința de a fi împreună, mâinile ni se căutau imperceptibil pe sub tejghea. M-a luat de talie, i-am atins degetul mic, s-a aplecat să mă sărute pe păr. Un gest delicat și evanescent care mi-a făcut plăcere. Un sărut pe păr nu e de colo.

Alex a încercat să mă întrebe de teză, însă am preferat să las acest subiect spinos pe mai târziu, astfel că mai bine de o oră am vorbit despre lucrurile banale care se petrecuseră în timpul absenței mele. Soră-mea își cumpărase o mașină de teren în care încăpeau toate troacele gemenilor plus producția anuală de napi, bob și ciolan afumat din parohie. Mi-a plouat în gură amintindu-mi de gastronomia locală. De trei luni nu mai pusesem gura pe *jamón serrano* și mi-era dor de cârciumile din centrul vechi, de tortilla de cartofi de la Marte, de vermul de fiecare sâmbătă și de localurile ascunse din oraș. Am vorbit și de prietenii comuni, de Biblioteca Ánxel Casal unde ne cunoscuserăm și, firește, de doctoratul lui, în legătură cu care nu sunt sigură că m-am lămurit cum e cu schimbarea penajului la prepelița roșie.

— Nu se dă un chior pentru cercetare, a mormăit descurajat, așa că am venit și eu aici să mă hrănesc cu aer.

— Asta ar fi o adevărată tragedie, am rânjit eu precum Cruella de Vil.

Nu sunt sigură dacă i-a căzut bine ironia mea. Dar n-o spuseseam cu rea intenție, eu cam iau lucrurile în râs, face parte din farmecul meu. Cum acasă fiica cea bună a fost dintotdeauna Bea, mie nu-mi rămăsese altă soluție decât

să încerc să fiu simpatică, deși nu mereu cu succes. Un truc infantil, sentimental și un pic disperat ca să fiu iubită puțin mai mult. Bunicul Francisco spunea că râsul e averea săracului. Nu știu exact ce voia să zică, cert e că îi plăceau glumele mele.

Când am ajuns acasă, Timothy Gordon a pufnit supărat, cred că pentru a-și marca terenul în prezența intrusului. Nu i-a folosit la mare lucru. Una dintre trăsăturile caracteristice ale lui Alex e capacitatea sa de a se împrieteni cu orice fel de animale vertebrate sau nevertebrate. L-am văzut având de-a face cu cai sălbatici care în scurt timp îi mâncau din palmă ca mielușei lui Norit. Iar motanii negri, oricât de fioroși, nu păreau să fie o excepție. După zece minute deja se înțelegeau și parcă-și trimiteau semnale feline prin radar, lăsându-mă complet pe dinafară. Adevărul e că eram cam geloasă.

Mansarda de lemn cu miros de tipăritură și biscuiți cu vanilie i s-a părut lui Alex, citez, „căsuța din copac“. Ceea ce voia să spună că îi plăcea. În timp ce eu pregăteam câte un gin tonic și puneam muzică, el cerceta dosarele colorate în care aranjasem datele despre Emily J. Parker, apoi a rămas uluit înaintea panoului de plută pe care prinsesem tăieturi din ziare, fotografii vechi și post-it-uri galbene cu fraze bizare și cam devastatoare.

— Ce naiba, Rebeca, s-a întors el alarmat spre mine, ce-i asta? Parcă ești pe urmele unui criminal!

Am încercat să-l pun pe scurt la curent. I-am explicat șirul de verigi pe care-l urmasem oarecum haotic de la Robert Whelan până la Brenda Mulligan și care mă adusese în punctul mort în care mă aflam. I-am spus de fuga în Scoția și de toate gândurile care mă frământaseră în tren când mă întorceam cu o seară în urmă de la Ivy Manor. I-am vorbit despre Emily J. Parker ca despre o scriitoare pe care începeam s-o cunosc: o femeie care îl citea pe John Donne în pat înainte de micul dejun, iar a citi un poet metafizic din secolul al XVII-lea pe stomacul gol nu e ceva de întâlnit chiar pe toate drumurile. O femeie care îl citea pe Eliot în autobuzul de pe linia Picadilly. O femeie care îl citea la orice oră pe Shelley. Pe Shelley, nu pe Byron. O scriitoare roșcată cu un ghem de lână în mâini, frământându-se cu ceva complicat în timp ce tricota lucrșoare mici de tot, scufițe și hăinuțe ca pentru păpuși, cum povestea în romanul ei. O soție model, care într-o zi începe să se bâlbâie fără motiv, în alta se împiedică, se lovește de mobilă..., care crede în

universurile paralele, care trebuie să tragă singură de fir ca să descâlcească ghemul.

— Mamă, ce roman grozav ai tu aici!

— Nu e roman, am protestat eu, e istoria reală bazată pe date biografice și demonstrabile.

— Mă rog. Atunci o istorie reală și grozavă.

— Ar putea fi, numai că încă nu am descoperit nimic. Nici urmă. Nici o dovadă concludentă.

— Concludentă?! a zâmbit el. Pentru Dumnezeu, Rebeca, vorbești ca procurorul general.

Brusc, chipul i s-a luminat. I-am privit zâmbetul deschis, dinții puțin distanțați, corpul musculos și compact, mâinile mari de țăran. Mi-am zis că era poate pe cale să mă îndrăgostesc iar de el. Există persoane pentru care dragostea e un scop care se atinge, așa cum ai urca pe Everest și gata. Nu și pentru mine. Pentru mine iubirea e mereu o gară de trecere. Cred că nu-mi funcționează ca lumea busola pentru sentimente permanente. Pe parcursul unei zile, mă îndrăgostesc și mă dezîndrăgostesc de o sută de ori, deși în ultimul timp era vorba de aceeași persoană, ceva îngrijorător și repetitiv.

— Vrei să-ți spun ceva? a întrebat Alex de parcă mi-ar fi citit gândurile.

— Ce? am zis eu cam tulburată.

— O să găsim dracului și dovezile alea „concludente.“

— Bine, am spus.

Am ciocnit paharele cu spirit detectivistic, după care ne-am dus să vedem dacă patul era destul de moale ca să reziste unei sieste după trei luni de absență bătute pe muchie.

Pe Timothy Gordon l-am expulzat temporar din paradis pentru că amorul, chiar dacă nu e pentru toată viața, nu are nevoie de martori. M-am dus la geam să trag storurile. Înserarea avea negreala ploioasă a unui stol de păsări înainte de furtună. Am simțit un alt gen de dorință, nou, inseparabil de Londra anului 1955. Dorința simțită în altă țară, pe străzi necunoscute, poate chiar a unui trup necunoscut. Alex s-a apropiat din spate, m-a luat de umeri și mi-a mângâiat osul ieșit în afară al claviculei care, spune el, este locul pe care îl preferă între toate muchiile și imperfecțiunile corpului meu.

Pe urmă... Pe urmă s-a întâmplat lucrul acela faimos pe care l-a spus odată

contele de Lampedusa vorbind de *Mănăstirea din Parma*. Dacă Stendhal a fost în stare să rezume o noapte întreagă de amor într-un punct și o virgulă, noi de ce să ne lăsăm mai prejos.

Una dintre trăsăturile cele mai enigmatice ale amorului fizic este uimitoarea ușurință cu care îți șterge într-un mod imbatabil toate îndoielile prezente și viitoare, deși mai apoi viața are grijă să ți le pună la loc, la fel de incontestabil. Nu pun mâna în foc, dar eu cred că anumite evidențe ale naturii, precum atracția animală, ar trebui poate să ocupe un rang un pic superior în scara noastră de valori în comparație cu alte lucruri mai mărunte, dar supradimensionate social, precum fericirea conjugală, de pildă, care sună ca un punct pe ordinea de zi la o ședință de consiliu municipal. Știu că există oameni care au în viață ambiția asta concretă, așa cum alții mimează ghilimelele cu degetele în aer și se cred grozavi. Eu una prefer cu modestie radicalismul alexandrin al unor termeni precum „oază“, „voinicul codrului“ sau „sexi“, chiar dacă nu mi se potrivesc, fiindu-mi prea mari. O fi influența filmelor western și a cântecelor formației Joy Division. Eu știu...

M-a trezit vibrația mobilului de pe noptieră. Habar n-aveam cât era ceasul, trecuseră însă mai bine de două ore. Lângă mine, Alex dormea dus, sforăind ușurel ca un radiator silențios. Ceasul arăta șase fără un sfert. Apelul era de la doamna Griffin. Am sărit din pat. Vocea ei de comandant-șef vibra ca serviciul de porțelan într-un vagon de tren.

— Whelan? am întrebat, gândindu-mă la ce putea fi mai rău și dându-mi seama că nu eram pregătită să procesez vestea.

— Da, a răspuns ea. A oftat și și-a suflat nasul, apoi, mai stăpână pe sine, a continuat cu un glas schimbat și vioi, ca o fetiță care se dă în leagăn: L-au mutat în salon. E mult mai bine. Și a întrebat de tine.

Capitolul XX

Secția de cardiologie mirosea ca toate spitalele: un amestec de liniște, cloroform și aerosoli de lămâie.

Doamna Griffin mă aștepta pe culoar cu un coșuleț acoperit cu un șervet în carouri de parcă s-ar fi dus la un picnic.

— Profesorul zice că preferă iadul decât să mănânce piureul de mazăre de la cantina spitalului, așa că i-am adus de acasă niște fileuri de curcan cu sos de afine, a zâmbit ea condescendent.

Mi s-a părut un semn minunat faptul că Whelan își recăpătase în același timp pofta de mâncare și umorul, dar când am intrat și l-am văzut înconjurat de fire și monitoare și cu un fir de la un tub de oxigen în nas m-a cam impresionat. Slăbise mult și avea ochii înfundați. M-am așezat lângă pat și i-am strâns ușor mâna.

— *Any news?*

Am ridicat din sprâncene și am clătinat din cap în sensul că da, ceva noutăți ar fi fost, însă nimic concludent. Hotărâsem să-i ascund deocamdată moartea lui Emily.

— Am descoperit eu ceva, am spus, nepierzând din ochi aparatul care-i monitoriza bătăile inimii, dar am să vă spun când veți fi complet restabilit.

Nu voiam să-i provoc un șoc. În pijamaua de spital, cu oasele la vedere și părul alb vâlvoi, i-am găsit o ciudată asemănare cu Don Quijote luptându-se cu morile de vânt. Poate că asta și făcea. La o anumită vârstă viața e o luptă inegală.

— Mă simt bine, s-a încruntat el, și glasul i-a sunat energic. Mă simt bine, la naiba... Totuși, și-a închis pleoapele în semn de aprobare: De acord, te rog doar să nu întârzii prea mult, timpul meu e limitat, a adăugat pe un ton obosit.

— Nu vă faceți griji, domnule profesor. Dar trebuie să vă faceți bine, pentru că voi avea nevoie de ajutorul dumneavoastră. După atâtea căutări ar fi

păcat să mă lăsați în aer, nu credeți?

— Am încredere în tine, Rebeca, a zâmbit el și m-a bătut pe mână.

Doamna Griffin pregătea picnicul cu curcan, convinsă ca orice om cu scaun la cap că o mâncare ca lumea e calea cea mai potrivită pentru a te face bine. I-am spus că dădusem de Brenda Mulligan și i-am dat o serie de detalii pe care putea să i le spună lui Whelan dacă ar fi găsit momentul oportun. Dată fiind starea profesorului, era persoana cea mai indicată pentru a o face. Cum v-am zis, era o femeie perspicace și îndârjită, pe linia lui Anthony Hopkins în *Rămășițele zilei*. Nu știu cum naiba a ghicit că *my boyfriend* venise la Londra, fapt care nu părea să-i facă plăcere, dar am liniștit-o:

— Nu vă faceți probleme, nu am de gând să părăsesc corabia.

Am convingerea că fără perspicacitatea și talentul serviciului domestic imperiul britanic s-ar fi dus pe copcă. Mă rog, s-a dus oricum, dar asta e altă poveste.

Ușa s-a deschis, a intrat o infirmieră și a schițat un gest lipsit de echivoc arătând spre ceas: „*Time to go*“, a spus, referindu-se exclusiv la mine; doamna Griffin, logic, avea dreptul să încalce programul de vizită al secției de cardiologie al National Health Service, ba chiar și pe-al Palatului Buckingham, la o adică.

— Vin să vă văd vineri, domnule profesor, să fiți cuminte, am ridicat eu mâna dreaptă în aer.

Începea să se întunece când am ieșit pe stradă. Cerul de primăvară se golise într-un mod bizar. Fusesse o zi intensă. Aș fi vrut să-l întreb pe profesor despre întâlnirile sale cu Emily J. Parker în camera din spatele librăriei lui Francis Edwards, dar mai bine că n-o făcusem. Fiecare lucru la timpul său.

Nu aveam nici o idee care avea să fie pasul următor. Nu aveam vreun plan. Dar centrifuga continua să lucreze în legea ei în timp ce mă întorceam acasă, respirând mirosul de gard viu de pe străzile pietruite, sub un amurg palid și boarea aceea rurală care aduce periodic Londrei vești de pe câmpurile de departe. Deodată, ce chestie! Chiar în mijlocul trotuarului am avut impresia că văd o vulpe, stând absolut liniștită cu blana ei roșcată și superbă strălucind. Mi-am zis că fusese o halucinație, evident. Am aflat ulterior că o astfel de prezență nu era defel neobișnuită la Londra. În definitiv, orașul îi răpise vechiul habitat și animalul se obișnuise cu asfaltul. Dar nu m-am speriat. Am

rămas locului ca hipnotizată până când pământul a început să trepideze la trecerea unui camion al gunoierilor care a cotit-o spre Church Street.

O vulpe roșcată.

Povestea Brendei Mulligan lăsa câteva aspecte în ceață sau în umbră. De exemplu, când murise de fapt Emily J. Parker, după ce ele două reușiseră să scape cu bine în acea zi de 8 mai 1955. Brenda Mulligan se referise la un accident și pomenise de mărturisirile intime pe care i le făcuse scriitoarea înainte de a muri.

Pe de altă parte, știam că Pearson fusese înmormântat în cimitirul englezilor de vază și că pe piatra sa tombală palpita un poem misterios al soției sale, pe care fără doar și poate o iubise la nebunie. Mă intriga mai ales natura acestei nebunii.

După vizita mea la Ivy Manor căutasem în enciclopedia medicală. Explicația sindromului Münchhausen prin inducere se potrivea de minune profilului lui Pearson așa cum îl descriesese Brenda Mulligan, deși la fel de adevărat este și că majoritatea studiilor arătau că stabilirea acestui tip de diagnostic era dificilă și necesita prudență.

Tabloul clinic se manifestă prin inducerea deliberată a unei afecțiuni fizice sau a unor leziuni la un pacient de către o persoană apropiată mediului familial. Există o serie de trăsături care trebuie să alerteze de la bun început și să pună în gardă orice cadru medical, mai ales dacă e vorba de un tutore sau o rudă de gradul întâi a unui pacient care a fost internat de urgență cu simptome neobișnuite, inexplicabile sau deconcertante. Victima poate fi un copil sau un adult vulnerabil. Persoana afectată de sindrom poate fi de obicei cineva cu multe cunoștințe medicale, fascinat de regulă de detaliile farmacologice și care adesea pare a se simți ca peștele în apă în mediul spitalicesc. De obicei se arată foarte atent cu ruda internată, pe care nu o lasă singură, fie vorba de soț sau de copil, de lângă care nu pleacă nici o clipă, pretextând că are nevoie de îngrijire permanentă. Un factor determinant pentru a stabili diagnosticul rezidă în a constata dacă simptomele rudei bolnave se diminuează vizibil în absența persoanei suspectate de acest sindrom (drept care în timpul spitalizării e nevoie de o urmărire atentă cu scopul de a stabili relația de cauzalitate). Uneori pot exista antecedente cu o istorie familială similară sau cu afecțiuni inexplicabile, sau chiar cu moartea unui copil sau a unei rude

apropiate. Trebuie avut în vedere că persoana în cauză nu urmărește un beneficiu material sau economic, ci este vorba de o psihopatologie. Când tulburarea afectează capul familiei sau soțul, aceasta se poate manifesta uneori printr-o personalitate egocentrică sau care se victimizează, caracterizată atât prin nevoia de neoprit de a atrage atenția și a se face indispensabil, cât și prin insistența cu care caută recunoașterea sacrificiului pe care-l face și a abnegației de care dă dovadă. Cu toate acestea, destui profesioniști nu recunosc acest sindrom ca pe o patologie propriu-zisă și îl consideră pur și simplu o infrațiune care implică rele tratamente și care trebuie anunțată imediat organelor abilitate.

Grație cunoștințelor sale, Pearson se putea purta ca de la egal la egal cu medicii, în mediul spitalicesc era limpede că se simțea în largul său, cunoștea în amănunt simptomele multor patologii și le putea descrie cu exactitate. Era un soț atent care nu-și lăsa singură nevasta nici o clipă. Conform fișei clinice, tabloul ei fizic și psihic mersese *in crescendo* de-a lungul tratamentului, iar analizele de laborator arătau rezultate discrepante. Pe de altă parte, Brenda îmi vorbise de o serie de situații cotidiene nu grave, dar cu continuitate în timp, mici accidente casnice precum incendierea unui prăjitor de pâine în urma unei aparente neglijențe, furtul sau dispariția unor mici sume de bani, pierderea constantă a unor lucruri neimportante: ochelari, obiecte de îmbrăcăminte sau coșul de lucru, care ulterior apăreau în locurile cele mai neobișnuite. Adică genul de incidente care îl poate convinge până și pe omul cel mai normal că-și pierde mințile. Poate că la asta se referea scriitoarea când spunea că-și văzuse capul servit pe tavă la ora ceaiului. O metaforă simbolistă. Încet-încet, mi se creiona personalitatea obsesivă a lui Pearson, vedeam mai limpede imaginea unuia care se întrecea cu el însuși în partide interminabile de șah. Iar în fundal copilul care nu apucase să se nască, din cauze naturale sau accidentale. Sau premeditate.

Mergeam și mă chinuiam să recompun lacunele din poveste cu ajutorul logicii (și un pic al imaginației), dar nu reușeam. Aerul umed și proaspăt al serii îmi intra în oase. Mă întrebam ce soi de contorsiuni și de fragilități se ascund în sufletul omului. Avea dreptate Virginia Woolf când scria în jurnalele ei că puține locuri sunt mai periculoase pe lumea asta decât propria ta casă. Un cămin cu ușile ferecate.

Am devenit conștientă de întunericul tăcut care mă înconjura și mi-am adus aminte de ziua când sora mea, Bea, m-a învățat să scot mormoloci din lac. Ea scufunda lopata în apa neadâncă de la mal, iar eu trebuia să adun într-o plasă verde jivinele care înotau înnebunite în cerc. Ciudat era să vezi cum mîlul de pe fund se ridica în mici vârtejuri de frunze și materie organică în descompunere care tulburau suprafața și miroseau a putreziciune și apă stătută. Mi-am tras gluga și am luat-o la stînga pe o stradă perpendiculară cu Portobello Road, grăbind pasul. Luna trecea pe cer ca o rudă de departe.

Acasă, Alex pregătea spaghetti cu sos tomat. Își pusese un șorț al doamnei Bartholomew cu buline roșii și volane.

Casa mirosea a busuioc, a oregano și a măslina. O aromă liniștitoare, mai ales după atmosfera prin care rătăcisem cu imaginația.

— Mamă, ce grozav! am exclamat pe un ton de fetiță răsfățată pe care-l folosesc uneori, iar el a făcut o piruetă ca la flamenco. A fost suficient pentru ca ceața să se risipească într-o secundă.

Grația este un dar natural și greu de atins, care mie îmi trezește ideea imposibilului. N-am rezistat și i-am făcut o poză cu mobilul.

— Dacă nu ești cuminte o trimit la ziarul *El Progreso* din Lugo, l-am amenințat în glumă.

A reacționat prefăcându-se indignat. M-a alergat în jurul mesei din bucătărie, m-a ajuns din urmă și mi-a tras un șut în fund, tehnica sa de a înfrunta orice situație compromițătoare.

În living pusese o față de masă albă, lumânări și o sticlă de vin care mai păstra eticheta neagră de la Harvey Nichols, un magazin exclusivist de pe Knightsbridge, interzis bursierilor care aspiră să trăiască cu aer, dar unde găsești produse cu denumire controlată din orice colț al lumii, inclusiv din Rioja.

V-am spus deja că Alex nu e omul manifestărilor de afecțiune. E ornitolog, ecologist și încăpățânat ca un catâr, și în plus destul de taciturn. Deviza lui – greu de tradus în orice limbă normală – e *Manda carallo na Habana*². Mai e și omul cel mai atent pe care-l cunosc, în ciuda capacității sale de a mă scoate uneori din sărite, și plin de resurse: cântă la armonică și la cimpoi când are chef, imită bine trilul unor păsări, îi place să șofeze și e în stare să ia decizii

foarte rapide, asta în afară de alte virtuți mai puțin importante sau temerare. Să nu uit, la ocazii și dacă are ingredientele potrivite, e un bucătar redutabil.

2. Aproximativ, „A trimite la dracu’”; în limba galiciană, în original. (N. red)

A fost o cină romantică în timpul căreia am fost cam tăcută și căzută pe gânduri. Alex m-a lăsat să savurez mâncarea fără să mă asalteze cu întrebările, a îndulcit seara conform formulei englezești tradiționale *At her Majesty's Pleasure*, eu fiind în acest caz numita *Majesty*, evident. A rostit-o cu o umbră de ironie, dar a așteptat desertul ca un adevărat cavaler pentru a pune cărțile pe masă.

A strâns farfuriile, apoi, ca un magician care scoate iepurele din mânecă, a întins înaintea mea harta Scoției.

— Avem un tren spre Aberdeen mâine-dimineață la șapte, a zis cu vocea lui gravă și încrezătoare.

E limpede că în timpul absenței mele pusese singur cap la cap anumite fire și ajunsese la concluzia că la universurile paralele trebuie ajuns devreme și pe un drum drept.

Că Alex luase partea tezei mele de doctorat cu atâta entuziasm și hotărâre era o dovadă de credință irefutabilă mare cât catedrala din Santiago (sau pe aproape). Câteodată e tare bine să ai în preajmă pe cineva care crede în tine. Și nu e nevoie de discursuri. Ajunge un gest. Am rămas atât de dezarmată de inițiativă, că nici nu am reacționat cum se cuvine. Mai bine zis, am făcut-o după câteva minute, dar cred că niciodată nu l-am iubit mai mult ca atunci, cu harta pe masă și toată viața înaintea noastră.

Capitolul XXI

Mai întâi, am mers spre nord pe una dintre căile ferate cele mai vechi din lume, apoi am continuat spre vest prin relieful înalt, ca niște bandiți. Ideea era să urmărim traseul pomenit de Brenda Mulligan. Lui Timothy Gordon îi lăsasem provizii suficiente pentru trei zile. Cumpănisem dacă să-l luăm sau nu cu noi, însă Alex, rațional, a decis că Highlands era un teritoriu sălbatic, nepotrivit pentru animalele de companie.

Am ajuns pe insula Skye pe podul cel nou care face legătura între Kyleakin și Kyle of Lochalsh. Înainte, unica posibilitate de a ajunge pe insulă era să mergi cu barca sau cu bacul, dar acesta funcționa doar vara. Ne-am continuat drumul printr-o zonă neîmblânzită, cu șosele cu o singură bandă pe sens, printre pășuni și ferme ruinate și părăsite. Pentru orice pereche, a călători împreună reprezintă o provocare serioasă. Cam cum ar fi trecerea pe lângă Cape Horn pentru marinari. O încercare extremă și definitivă. A fost o perioadă când a călători cu Alex era modalitatea mea predilectă de a fi în lume. Senzația aceea de a privi departe și a te simți bine fără să mai vrei ceva în plus. Cred că mi-ar plăcea să îmbătrânesc, când va fi să fie, amintindu-mi călătoriile. Gând care m-a făcut să pufnesc în râs.

— Ce e?

— Nimic, am spus.

Dar era: tocmai îmi amintisem de un drum făcut împreună la puțin timp după ce ne cunoscuserăm. Ne certam, habar n-am de ce. Alex s-a supărat foc, m-a dat jos din mașină în mijlocul câmpiei Terra Chá și m-a lăsat pe șosea. „Atenție, mi-am zis atunci, tipul ăsta e exact ca John Wayne, vezi ce faci“. Mi-a luat aproape trei sferturi de ceas să ajung la prima benzinărie, unde mă aștepta fumând încruntat și așezat pe zidul scund, cu picioarele atârânde.

Am avut parte de drumuri de tot felul. Dar cu Alex am fost mereu sigură că eram în siguranță. Nu știu de ce. Cu el aș trece chiar și granița unei țări în

război. Sigur, nu e ceva rațional, dar nici fazele lunii nu sunt. Într-o călătorie te ghidezi după instinct.

De la Portree am luat autobuzul până la Dunvegan, acolo am închiriat două biciclete și am ajuns la Neist Point. Vântul sufla în rafale și pe drum mi s-a întărit convingerea că exercițiul fizic poate dăuna grav sănătății. Am ajuns la capăt fără suflu și amețită, în ciuda deselor pauze pe care le făcea Alex pretextând că vrea să admire peisajul. Care era într-adevăr spectaculos. După ultima curbă se zărea de-acum farul care domina faleza și am recunoscut pe dată imaginea acuarelei pe care Brenda Mulligan o avea înrămată în cameră. O panoramă impresionantă, în depărtare cu niște pete palide care erau Hebridele Exterioare. Chiar că ajunseserăm la Finisterre. Emily J. Parker își localizase universul paralel la capătul lumii.

Nu se vedea nici urmă de om, doar câte o ruină iacobită, o moară veche sau niște grajduri abandonate. În rest, tufe de iarbă-neagră, stânci de bazalt și niște arbuști răsuciți care creșteau aplecați de vânt între două pășuni pentru oi. Nu degeaba a exclamat ultimul Stuart, silit să fugă și să se refugieze luând-o pe aceste coclauri: „Nici dracu’ n-ar avea curaj să mă urmărească până aici“. Nu știa că uneori diavolul îl porți în tine, oriunde ai merge.

Cerul era foarte înalt în acel loc departe de lume și plin de păsări. Erau cu miile: ciori, pescăruși și ciocârlii cu labe lungi care se ridicau în zbor cu un piuit asurzitor ce acoperea zgomotul valurilor. Doar imaginându-mi cum era insula asta pe timp de iarnă, sub zăpadă și cu vântul înghețat care venea dinspre iceberguri, simțeam țurțuri pe gene. Când eram mică, unul dintre visurile mele era să trăiesc într-un far la mii de kilometri de civilizație. Mi se pare și acum o idee romantică și minunată, însă metafizic nerecomandabilă. Fac parte dintre aceia care nu rezistă dacă n-au în apropiere un supermarket, o conexiune wi-fi bună și doza zilnică de monoxid de carbon.

N-a fost lesne să găsim localitatea Kirklochewe. Ne-am tot uitat pe hartă. În cele din urmă am dat de ea: pe o coastă apărută de un promontoriu. Abia câteva case răspândite și parcă nelocuite, cu excepția uneia, legată de cer printr-un fuior de fum cenușiu.

Pe măsură ce ne apropiam, aerul s-a umplut de miros de porumb copt, ca o răsuflare venită drept din verile mele de copil doldora de mistere și povești de Enid Blyton. O femeie în vârstă cu coc nins și cârlige de rufe în buzunarul

șorțului n-a știut să ne spună nimic. Adevărul este că nici nu părea dispusă să stea de vorbă cu niște străini, avea expresia celor care își țin în cămară pușca de vânătoare.

Am mai mers o bucată și am dat de un tip care smulgea de pe marginea drumului o tufă de gura-leului. S-a îndreptat când am ajuns în dreptul lui și ne-a salutat firesc, de parcă nu am fi fost primii străini pe care îi vedea pesemne de câteva luni bune. Era înalt și zdravăn, cam la șaptezeci de ani, burtos, cu nasul roșu și o barbă roșcată înspicată cu fire albe. Purta pantaloni de lucru, cizme soldățești și un pulover scoțian verde cu modelul tipic al renului galben pe piept.

În ciuda dificultăților de limbă, Alex s-a lansat într-o conversație însuflețită, dovedind naturalețea aceea cam țărănească a celor din Lugo care se aruncă cu capul înainte în orice situație. Iar priza s-a format pe loc, așa cum i se întâmplă cu caii, cu pisicile și cu oamenii care se află pe marginea prăpastiei. Cred cu fermitate că ceea ce se spune prin cuvinte e mai puțin important decât ce spun ochii. Privirea e radarul sufletului – găsiți alte definiții în tot ce au spus poeții virgilieni.

După câteva minute știam că omul se numea Tom McCullin, creștea și tundeai oi, și că trăise toată viața pe insulă. Și că-i plăceau păsările. Mă rog, în afară de acvilele regale, care îi omorâseră niște miei.

Am așteptat un pic până să intervin în conversația lor rurală și masculină și am făcut-o timid, dar direct:

— Să vedeți..., încercăm să găsim proprietatea maiorului Parker, un militar care a luptat în Marele Război. Ni s-a spus că era pe-aici. Poate că ați putea să ne ajutați – am spus plină de speranță în ideea că într-un loc ca acela toată lumea știe cui aparține fiecare palmă de pământ.

— *Sure*, a zis omul și chipul i s-a luminat.

Avea un accent gaelic marcat, în care vocalele își aveau lumea lor, dar în engleză se descurca destul de bine. Pare-se că bunicul său păstorise turmele maiorului și tatăl continuase să muncească pentru familie până la moarte, în slujba surorilor: Josephine, Dorothy și Mary Jane. Pronunțase cele trei nume legat, ca pe o litanie.

— *What women, my God!* a exclamat, fluierând admirativ și interpretabil în fel și chip.

Am dedus că cele trei femei erau din specia „căpităneselor“ precum bunică-mea Lola. Și, în plus, roșcate.

Tom dusesse mai departe saga familială încă de copil, având grijă de oi. Ne-a spus că tundeă oile, păzea turmele, ajuta la fătări, vaccina mieii și negocia prețurile cu negustorii din Portree. Vorbea cam fără sintaxă, iar în gesturile sale se vădea o lentoare specială, molcomă și adormitoare, care îi sublinia ingenuitatea.

— Știți, nu oricine poate să facă munca asta, a întărit el pe un ton orgolios care mi s-a părut înduioșător de infantil la un om de vârsta lui. Domnișoara mi-a dat mână liberă în ce privește casa, a adăugat cu mândrie, iar nasul enorm cu capilarele la vedere a devenit și mai roșu.

— Domnișoara...? am întrebat eu, crezând că își schimbase stăpânii.

— Fiica maiorului, a răspuns el.

— Emily? Scriitoarea? am spus orbește, ghidându-mă după experiența acumulată de-a lungul aventurilor mele de fetiță-detectiv.

— Drace! a exclamat Tom, mirat că o cunoșteam. Nu știam că domnișoara Parker a ajuns atât de faimoasă.

Alex i-a explicat că scriam un studiu literar despre opera ei. Dacă i-ar fi spus că eram urmașii direcți ai lui William Shakespeare n-ar fi produs un efect mai puternic. Omul și-a strâns imediat sculele, și-a înfundat pe cap o șapcă decolorată în carouri și a luat-o înainte să ne arate drumul spre casă.

Ne-a ieșit înainte un câine flocos, semănând vag cu un collie, alb cu negru și cu o pată roșcată între urechi. Tom i-a potolit lătratul atingându-l pe spinare.

— Cum îl cheamă?

— Buck.

„Ca pe câinele din *Chemarea străbunilor*“, mi-a trecut imediat prin cap. M-am lăsat în jos și i-am luat capul între mâini. Orice om care a avut un câine știe că poziționarea ochilor la același nivel cu ai lui înseamnă un gest de recunoaștere indiscutabilă în limbajul canin.

Ne-am lăsat bicicletele sprijinite de zidul de intrare. Așa cum spusese Brenda Mulligan, era mai curând o cabană decât o casă, cu ferestre mici întărite cu lemn, apărate de vânt, pereți cenușii de gresie și acoperiș de paie care-mi sugera o mătură. Lângă ușă creștea un pâlț de trandafiri sălbatici.

„*Far away / Into the rose garden*“ am recitat melancolic în sinea mea.

În partea din spate a locuinței Tom își făcuse o distilerie clandestină de whisky de malț. A fost primul lucru pe care ni l-a arătat, ca pe un sipet de comori.

Înăuntru, casa păstra stilul original. Avea două etaje unite printr-o scară de lemn; jos se aflau bucătăria cu cămin de piatră și o cămară din care intrai în distilerie și într-o magazie mică. Lângă cămin, o laviță acoperită cu blană de oaie, am presupus că acolo dormea Tom. Odăile erau sus. Două orientate spre apus, alta, mai mică, spre sud.

— Asta era camera domnișoarei Emily, ne-a deschis el ușa ca să ne-o arate. Aici lucra ea înainte de accident. Totul a rămas așa cum era.

— Ce accident? am încremenit eu în prag.

— Of! A scăpat ca prin minune de înec. Îi plăcea se se plimbe pe faleză, la fel și lui taică-său. *Like father, like son*.

„Așchia nu sare departe de trunchi“, mi-am tradus eu cu mintea în alertă. Asta nu prea coincidea cu versiunea Brendei Mulligan.

— Păi... cum? Sunteți sigur că nu a murit în urma accidentului?

— Sigur, sigur. Că doar eu am salvat-o și am adus-o în brațe până aici!

După care a bălmăjit ceva ce n-am înțeles bine. Am dedus că mai era o femeie care locuia în casă și care strigase după ajutor. Mă enerva că nu reușeam să-l pricep ca lumea din pricina afurisitului de accent. A urmat o dizertație despre natura geologică a terenului și despre cât de alunecoși erau versanții insulei.

— Trebuie să aveți mare grijă unde călcați, a conchis el pe un ton de „aviz amatorilor“.

Am vrut să aflu mai multe, dar singurul lucru cert a fost că scriitoarea scăpase cu viață, doar cu ceva răni, după ce se plimbase pe o cărare noroioasă ce ducea la plajă, într-o zi ploioasă în care plecase singură, cu o manta groasă și cizmele de cauciuc, de parcă ar fi vrut să caute ceva acolo jos.

Camera ei era în penumbră și mirosea a închis, dar când Tom a deschis obloanele, lumina a inundat-o. Conținea un pat înalt cu cuvertură roz, un mic birou cu sertare în fața geamului și câteva sute de cărți într-o vitrină victoriană închisă cu cheia. Pesemne că am făcut mutra pe care o făceam în copilărie în dimineața de Crăciun când dădeam ochii cu cadoul așteptat.

— Aș putea...? am bâiguit, neîndrăznind să continui.

M-a ajutat Alex:

— E o împătimită a lecturii, m-a arătat el cu degetul ca pe o alcoolică fără speranță. Cred că i-ar face plăcere să arunce o privire peste cărți, dacă se poate.

— Vai de mine, a spus Tom, fericit de interesul nostru pentru umila sa cabană. De ani de zile n-a mai intrat nimeni aici, uitați-vă la ce doriți, însă eu trebuie să lipsesc vreo două ceasuri, am de fixat niște sârmă ghimpată pe faleză ca să nu pice oile.

Alex s-a oferit să-l ajute. Avea și el partea sa de crescător de vite și de sălbăticie tip Far West.

Buck a fugit după ei, eu am rămas singură în *sancta sanctorum*. Știam perfect ce căutam și n-a trecut mult până l-am găsit. Manuscrisul se afla pe primul raft al vitrinei, dar sărea în ochi pentru că avea marginile pârlite ca și cum ar fi fost salvat din foc în ultima clipă. Dar era complet, avea toate paginile, iar titlul se citea limpede: *The Bridge*.

Lectura a fost, după cum presupusesem, o experiență radicală, deși incompletă. Pe alocuri erau părți obscure pe care trebuia să le traversez orbește, ca într-o galerie de mină. Probabil că Emily J. Parker știa că pentru a merge mai departe avea nevoie de hotărâre, trebuia să-și învingă teama, să uite de sentimentalismul primelor poeme. De aceea și-a construit puntea. *The Bridge*. A făcut-o din rocă pură, ca pe o fortăreață medievală inexpugnabilă. Ca pe castelul Dunvegan care adăpostește bucăți de mătase magică ce-i apăra pe membrii clanului MacLeod. O modalitate *in extremis* de a spune: „Rămâneți acolo. N-o să puneți mâna pe mine“.

Nu pot spune că era o poveste unică și excepțională. Putea fi istoria oricărei femei care se confruntă cu ceva sau cineva mult mai puternic decât ea și care face și ea ce poate, iar uneori, rar, ceea ce trebuie. În fond, era relatarea autobiografică a unei femei care câștigase un război, dar pierduse pacea, care se aplecase și cedase peste toate limitele, care se izbise de mii de ori de aceeași piatră, care-și iubise călăul, care se îndoise de ea însăși, care-și negase sentimentele și cultivase conștiincios catastrofismul personal, ca oricare alta. Numai că, timpul trecând, cele trăite i-au emis o factură prea mare, mult peste posibilitățile ei, cam ca prețul unui apartament de lux la un

hotel de cinci stele. Și a plătit prețul. Se bâlbâia. Ajungea la spital fredonând cântecele de copii, de groază că n-avea să iasă vie de acolo. N-auzise niciodată de sindromul Münchausen, dar când se uita la bărbatul ei care venea cu tava cu ceai vedea un vânător cu pușcă. Știa perfect cu ce se confrunta. Trăia ca o prizonieră în suburbia de viață care e o căsnicie fericită.

Îmi imaginez că uneori mâna cu care scria tremura atât de tare, că trebuia să o țină cu cealaltă și că erau momente când nici ea nu pricepea ce mângălise pe foaia de hârtie. O lunatică bună pentru balamuc, conform unor rapoarte medicale. După părerea mea, cea mai bună scriitoare din vremea sa.

Drept e că în proza ei există inegalități și denivelări și lungi divagații greoaie precum cătușele, dar eu știam că, dacă traversai puntea, găseai bucata de mătase magică la care atât de rar poate ajunge scriitura.

Am privit prin geam pământul acela sterp și cerul deschis. Ea era de acolo. Din ținutul neospitalier și radiant al Insulelor Hebride. Mi-am zis că nu era tocmai rău să provii dintr-un loc sălbatic.

Ce a urmat nu e chiar simplu de explicat. Tom și Alex au revenit împreună cu Buck de pe faleză, au băut whisky, au râs și s-au despărțit așa cum fac cowboy-i din filmele lui John Ford. Eu am furat manuscrisul și l-am ascuns în rucsac în stil *Marnie hoața*. Bănuiam că bătrânul Tom n-avea să-i simtă lipsa. Știu că nu e frumos. Dar eu nu sunt ca soră-mea, nu fac mereu ce se cuvine. Câteodată fac doar ce pot.

Tom ne-a indicat să tragem la un bed&breakfast numit Dory's Inn, situat chiar în curba promontoriului. Apoi ne-a arătat drumul spre cimitirul familiei, dacă voiam să-l vedem înainte de plecare; eu am rupt cu multă atenție un trandafir din grădină, micul meu tribut adus poeziei. Aș fi preferat niște funeralii vikinge, dar nu era de ales.

Pensiunea nu a fost, cum să zic, deosebit de confortabilă. Patul era îngust și pereții miroseau a vopsea. Am dormit pe sponci, cu foșnetul mării ca zgomot de fundal și cu trandafirul care se ofilea în pahar pe noptieră. A doua zi de dimineață burnița, am înghițit fără să crâcnim micul dejun tradițional cu ouă ochiuri și bacon, ca niște oaspeți cuviincioși. Pe geam se vedeau câțiva nori zdrențuiți.

De mică mi-a plăcut să privesc norii printre coroanele copacilor în timp ce stăteam întinsă pe spate pe iarbă în salopeta mea de cowboy și cu brațele

încrucișate la ceafă, precum Tom Sawyer. Totul se petrecea prea repede: cerul trandafiriiu deasupra mărului, râul vijelios, vara, ultimele zile de vacanță... Simțeam viteza lumii și amețeam. Asta pentru că Pământul se rotește neîncetat în jurul axei sale, îmi spuneam atâteștiutoare. Bănuiesc că eram îngrijorată să nu ajung cu întârziere în propria-mi viață. A fost perioada în care devenisem de-a dreptul enervantă punându-le tuturor întrebări transcendente despre mediul ambiant și despre râurile care se varsă în ocean fără opreliști, despre ființele vii care se nasc, se reproduc și mor, și gata.

Angoasa asta existențială care mă apuca atunci când priveam cerul a rezolvat-o dintr-un foc bunicul meu Francesco într-o seară de vară cu doar trei cuvinte: „Septembrie poate aștepta“.

A spus-o în treacăt, în timp ce fasona o coșniță de răchită cu un cuțit. Eu am prins vorbele din zbor ca pe o libelulă futuristă. Eram convinsă că bunicul știa el ce știa în materie de timp, doar nu degeaba era ceasornicar. Presupun că a fost felul lui de a-mi inculca răbdare și simțul măsurii. Propoziția a aterizat în carnetelul meu cu foi în pătrățele alături de alte cuvinte misterioase des folosite acasă, precum „mare e grădina Domnului“, „tabula rasa“ sau „fie cum o fi“, a căror semnificație nu-mi era nici ea foarte limpede, recunosc. Fiecare familie are un limbaj propriu cu care se înțelege printre rânduri. Iar când te faci mare, limbajul acela simbolic e tot ce rămâne dintr-o lume pierdută. Însă cuvintele bunicului rostite în seara aceea mi-au devenit un soi de ghid spiritual, de parcă le-ar fi spus Socrate însuși. Uneori e nevoie de o jumătate de viață ca să pricepi mesajele încredințate în copilărie. Nu știu de ce mi-am amintit tocmai asta în Scoția, la mii de kilometri de casă. Dar mi-am amintit.

Am plătit *cash* noaptea petrecută la han și am pornit pe drumul de întoarcere cu rucsacii în spinare. Mergeam și percepeam picăturile minuscule care îmi umezeau umerii, deși nu se auzea nici cel mai mic susur de ploaie.

La capătul drumului de pământ am zărit zidul scund de ardezie de care ne vorbise Tom. Îmi plac la nebunie cimitirele englezești sub ploaie. Lespezi pătate de mușchi răspândite pe o pajiște foarte verde. Acolo erau îngropați maiorul Parker și cele trei surori luterane ale sale. Un loc pașnic și adăpostit unde nu bătea vântul. Alex a decis să mă aștepte la intrare. În Galicia datina e ca bărbații să nu asiste la înmormântări, ci să rămână afară, în pridvorul

bisericii. De parcă ar fi de altă religie, ce să spun, ca Martorii lui Iehova sau şintoiştii...

Am citit pe îndelete inscripţiile de pe pietrele tombale, meditând la limitele vagi şi nebuloase care despart viaţa de moarte. Deodată, pe când mă pregăteam să depun trandafirul sălbatic pe mormântul scriitoarei mele preferate, am rămas siderată de parcă aş fi primit o lovitură în ceafă. Toate gândurile mi s-au oprit şi a început tot ce a urmat.

— Nu se poate! am strigat fără să-mi cred ochilor. Am înghiţit în sec, am recitat inscripţia de pe piatră şi am simţit că întreg universul meu de turnuri de fildeş şi adevăruri incontestabile se ducea naibii. A fost nevoie să mă agăţ de puţinele principii care îmi rămâneau ca să nu-mi pierd echilibrul.

O fi viaţa o permanentă încercare de a te pregăti pentru ciudăţenii sau pentru ce e mai rău, pentru imposibil. Dar pe mine mă surprinde întotdeauna.

Capitolul XXII

Indignarea mea era îndreptată nu atât împotriva lui Emily J. Parker, care mă păcălise, cât și împotriva mea, că nu mă prinsesem.

Ar fi trebuit să ghicesc: felul în care își înclina capul și își arcuia sprâncenele ca și cum ar fi știut ceva ce nu știa nimeni, ceva profund și vag malefic, pauzele din conversație, purtările distinse, aproape aristocratice, încheieturile fine ale mâinilor, cartea lui T.S. Eliot, inteligența exprimării în linii tangente. Cine poate cunoaște inima unei femei? Acum, *post festum*, toate acestea erau niște piste, dar până să citesc numele Brenda Mulligan săpat în piatră și datele nașterii și morții (1922 – 1963) nu pricepusem.

Mi-am amintit că plecând de la Ivy Manor avusesem o senzație neplăcută, de parcă aveam o pietricică în pantof.

Acum îmi explicam de ce bătrâna îmi vorbise de Emily J. Parker ca de o adevărată mincinoasă. Atunci mi se păruse o ireverență să spună așa ceva despre o prietenă decedată, dar de unde să știu că se referea la ea însăși?

Poate că voia ca eu să aflu adevărul. Căci altminteri de ce să fi menționat insula Skye? Poate ca să mă pună la încercare. Nu era convinsă că voi avea curajul să merg până la capăt și voia să se asigure. Nu i-o reproșez, m-am obișnuit ca persoana mea să suscite oarece scepticism. *Doña* Laura, învățătoarea mea din clasele primare, se îndoia că eu îmi scriam compunerile; văru-meu Darío era convins că nu eram în stare să mă cațăr în copaci, asta până m-a văzut urcându-mă tremurând ca varga într-un castan înalt de șase metri doar ca să-i dovedesc. Ca să nu mai spun de *don* Marcial, cel cu vorba cu cămila și urechea acului, care își revărsase furia biblică în timp ce eu strângeam din dinți. Însă îndoiala dragei mele scriitoare anglo-saxone, mai mult sau mai puțin moartă, era ceva ce chiar nu eram pregătită să înfrunt.

Sunt sigură că Emily J. Parker s-a distrat un pic pe seama mea. A trăi sub un nume fals trebuie că își are avantajele sale, să asisti la propria viață din

afară, de la distanță. Ca și cum ai asista la propria înmormântare sau a spiona de după perdea ca să auzi ce se vorbește despre tine. Mie-mi plăcea la nebunie s-o fac când eram mică, cu toate că cele auzite cam lăsau de dorit. Cred că mai greu este să păstrezi distanța față de cei morți. Brenda Mulligan era de patruzeci de ani în pământ la Neist Point. Cred că dacă aş avea de ales, aş prefera să mor într-un univers paralel, nu într-un cămin de bătrâni.

Mi-am imaginat viața la farul de la capătul lumii, printre păstori pe jumătate sălbatici, câini lăptoși, nutrii și iceberguri: nici asta nu era chiar atât de rău.

Drumul de întoarcere la Londra a fost ciudat. În ciuda încercărilor lui Alex, n-aveam chef de vorbă. Preferam să contemplu peisajul pe geamul trenului, cu luna aninată într-o parte a cerului. Senzația generală era că fusesem păcălită, ca atunci când descoperisem că Moș Crăciun erau părinții și lumea devenise brusc atât de goală. Mi-o spusese Bea în odaia noastră cu pătuțuri albe și gemene în care ne vorbeam cu glas scăzut. Iar după acea primă mare dezamăgire nu m-am apucat să cred în OZN-uri ca să compensez, ca ceilalți copii, deși oarece aplecare spre visările romantice tot am dezvoltat. I-am păstrat ranchiună Beei, însă avea dreptate. Nu poți opri mersul lucrurilor.

Vântul umed din Highlands îmi pătrunsese în oase, ceața de pe mare nu făcuse decât să înrăutățească lucrurile. Am ajuns acasă dârdâind de febră. Așa pățești dacă umbli prin viață insuficient îmbrăcată, fără bani și visând să scrii o carte care să schimbe cursul istoriei literaturii. Mi-a venit să adun toate foile și tot ce scrisesem și să le arunc la coș. Știu când e cazul să recunosc un eșec. Alex a încercat să potolească lucrurile în felul său, spunându-mi pe un ton resemnat că exact în ultimul ceas deveneam de neînțeles.

Din punctul lui de vedere, nu aveam motive să mă comport astfel. Nu numai că descoperisem că scriitoarea pe care o admiram atât era în viață, dar mai găsisem și manuscrisul ultimului ei roman. Un adevărat triumf, academic vorbind. Numai că eu aveam părerile mele despre succese și eșecuri. În definitiv, tot ce aveam era o poveste care nu-mi aparținea. Mai nou, aveam impresia că nimic nu era al meu.

— Mă simt ca o intrusă, i-am spus. Tu nu ai impresia că suntem niște intruși? Vreau să spun, când privești în jur, nu ți-a trecut niciodată prin cap că toată lumea se prefacă?

Mi-a răspuns că da, desigur. Ce să zică și el? Aveam febră. Dar Alex știe să mă salveze ca un maestru. A rămas tăcut, cu mâinile în buzunare, ca un pescar fără undiță. Adevărul e că, oricât de bine ar ști să imite trilul păsărilor, uneori are stilul lui de a nu scoate o vorbă. A scotocit un pic prin bucătărie și a venit cu un punci exploziv și original din Lugo pe bază de coniac, miere și lămâie, care mi-a luat strănutul cu mâna, dar mi-a afectat un pic simțul orientării. Când mă ridicam să mă duc la baie, dușumeaua se mișca precum puntea vasului *Bounty* în plin taifun. Mi-au trebuit trei zile să mă fac bine.

Am revenit la Ivy Manor, sigur că da. Într-o sâmbătă a învierii, metaforic vorbind, și respirând adânc. Conacul mirosea a iarbă proaspăt cosită, aerul era mătăsos ca o bluză fină Armani.

Când am întrebat la recepție de Brenda Mulligan, Mrs Matthews m-a primit de parcă începea să mă considere o rudă și a trimis-o imediat pe Lucy să o caute.

Am găsit-o altfel, mai veselă. Purta o rochie de primăvară cu buzunare și același șal albastru ca noaptea pus delicat pe umeri. Își dăduse chiar și cu puțin roșu în obraji. Privindu-i atent trăsăturile, oricine ar fi putut recunoaște în ea tânăra orgolioasă cu pomeți înalți și sprâncene circumflexe din fotografie. Cum de nu-mi dădusem seama atunci? O frumusețe falsă, precum cea a oricărei femei inteligente.

Cu trecerea timpului, cunoașterea este cea care îi face interesanți pe oameni, ceea ce le conferă valoare și îi face atrăgători indiferent de vârstă. Iar Emily J. Parker avea acest tip de cunoaștere. Știa lucruri pe care doar ea le putea ști. Era o femeie în etate, neîndoielnic, însă nu își pierduse nici un dram din forța de seducție.

— Constat că ați aflat, mi-a spus de cum m-a văzut, cu un mic zâmbet de circumstanță. Fată deșteaptă.

— De ce m-ați mințit? am sărit fără să mă pot stăpâni; uneori, când mă simt tare lovită, mă port cam grosolan.

— Doar v-am avertizat că scriitoarea asta era o mincinoasă și jumătate, și nici măcar nu e unul dintre defectele mele cele mai mari! a râs ea.

Nu i-a luat mult timp ca să mă recucerească. Cedez cu ușurință înaintea persoanelor simpatice și a farmecului poveștilor. Iar ea avea darul conversației. Știa bine ce înseamnă să trăiești trăgând adânc aer în piept, ca

toți cei care schiază, zboară sau conduc o ambulanță. Ne-am ocupat același loc din salon unde stătuserăm prima dată, lângă fereastră.

— Când a murit Brenda, mi-am zis că n-ar fi greu să trec drept ea. În definitiv, amândouă lucraserăm pentru serviciile secrete, știam câte ceva despre treburile astea. Drept e că nu prea semănam, ea era mult mai corpolentă decât mine. Dar, cu timpul, corpul se mai schimbă, e lucru știut... Îi plăcea la Kirklochewe – de-acum cunoașteți locul. A fost o modalitate ca oricare alta de a lăsa în urmă trecutul. Nimeni nu ar fi bănuțit acest refugiu, nici măcar bărbatul meu. N-am spus nimănui. A păstra secretul asupra acelui loc era pentru mine ca un permis de liberă trecere. Nimeni n-ar fi putut să ne urmărească până acolo. Nici MI5, nici Foreign Office, nici Scotland Yard. Am dispărut și gata. Ne-a înghițit pământul. Și am fost fericite în felul nostru, departe de lume. Marea le spală pe toate, a spus pe un ton evocator și a tăcut câteva secunde, meditănd. Dragostea e supraevaluată, cred că e vina romanelor romantice, a continuat apoi. Eu cred că sentimentul cel mai înalt pe care-l poți avea pentru cineva e prietenia... A tăcut iar, poate așteptând să spun ceva, să fiu sau nu de acord, dar n-am spus nimic, așa că a continuat: Pe urmă au apărut beteșugurile vârstei. E legea firii. Brenda s-a îmbolnăvit de pneumonie, clima insulei nu e benefică pentru nici o ființă vie, iar eu aveam probleme serioase cu șoldul în urma căderii de pe faleză.

— Cum s-a întâmplat?

— Adevărul e că nici eu nu știu foarte bine. În perioada șederii la Kirklochewe obișnuiam să mă plimb des pe faleză, luând o carte cu mine. Îmi plăcea să aud în depărtare mugetul mării și mă simțeam în siguranță în apropierea abisului. Imaginea valurilor înspumate urcând pe stânci și transformându-se în abur e un spectacol pe cinste... Într-o zi ploioasă, pe când mă întorceam acasă am văzut cum cineva venea spre mine cu pas hotărât, într-un impermeabil verde de pescar. Doar o siluetă care făcea pași mari. Mi-am zis că era el. Am știut că era el. Cine altul? Îi cunoșteam bine mersul. O soție știe astfel de detalii. O sudoare rece mi-a alunecat pe spinare. Am rupt-o la fugă cu toate puterile, picioarele îmi alunecau întruna pe solul ud. Auzeam marea înfuriată la cincizeci de metri sub mine, dar nu mă gândeam decât să fug mai repede; la un moment dat, m-am uitat îndărăt și am alunecat. M-am prăbușit de la jumătatea falezei, lovindu-mă de stânci. Nu

știi cât am stat așa la buza malului înalt. Leșinam și mă trezeam, dar când marea se retrăgea, ridicam capul și luam o gură de aer. Valurile loveau cu forță. Dacă nu ar fi fost Tom, aş fi murit înecată. Durerea mă chinuie și acum – a făcut un gest spre partea stângă. Și așa s-a sfârșit balul. Mai devreme sau mai târziu se sfârșește. Dar cel mai rău lucru nu a fost durerea, ci frica, a zâmbit ea resemnată și m-a privit ca pe o poveste de demult.

— Sunteți sigură că a fost Pearson? Ați mai vorbit cu el?

— Nu. N-am mai știut nimic de el. Poate că totul nu a fost decât în imaginația mea. La o anumită vârstă nu mai poți fi sigur de tot. Dar înveți să presimți. Minte ne poate juca feste, însă corpul nu minte. Are codul său cifrat de semne și e infailibil. L-am recunoscut pentru că inima mi s-a golit brusc, ca un pneu înțepat... Am avut impresia că în glas îi stăruia un rest de ranchiună stăpânită... Gândul că Alan mă găsisese și că putea apărea în orice clipă în fața mea mi-a ascuțit instinctul. Am înțeles că singura modalitate de a scăpa de el era să mă prefac moartă. Doar morții sunt la adăpost, a rostit pe un ton afectat, citându-l pe Shakespeare sau poate pe Marlowe, coborându-și privirile de parcă s-ar fi scuzat. Brenda și cu mine hotărâserăm deja totul când i s-a agravat boala. A murit după câteva luni, dar nimic nu ne-a luat prin surprindere; eram obișnuite să ne ducem planurile la bun sfârșit. Stabiliserăm ce trebuia făcut și măsluiserăm actele. Eu am trăit sub identitatea Brendei în mai multe locuri din Scoția, mai întâi la Kirkpatrick, apoi la Stirling. După moartea ei nu mă mai simțeam în siguranță pe insulă. O vreme chiar am lucrat ca ajutor de bibliotecar la Fort William. M-am obișnuit să trăiesc într-o lume aparte, înconjurată de cărți și amintiri; n-am mai vrut să aud de politică și nici de viitor, mi-am spus că viața mă împinsese la margine, dar îmi dăduse în schimb darul singurătății și, cu timpul, m-am acomodat. Anii trecând, mi-am pierdut mobilitatea. Când a venit clipa, am prezentat actele ca să solicit un loc sub numele ei la căminul de bătrâni. Și gata. Nici un mister.

— Și n-ați regretat nimic?

A rămas pe gânduri, uitându-se cu un surâs vag la arborii de afară, ca și cum ar fi pierdut ceva printre ei.

— Am regretat doar că n-am avut un copil, a spus ea și a tăcut din nou; am pus pe seama pierderii copilului expresia de calm adânc care i se așternuse pe chip; apoi tonul i-a devenit visător: A fost odată un copil, un băiețel slăbănog.

L-am cunoscut la una dintre coloniile pentru refugiați organizate de Armata Salvării. O grămadă de copii au venit cu un vapor, fugind de bombardamentele germane în timpul războiului vostru civil, *The Spanish War*, cum i se spune colocvial în engleză. Să fi fost în 1937 sau 1938. Eu eram foarte tânără, aproape o copilă. Multe fete au colaborat atunci cu Biserica Presbiteriană. Ne-am împrietenit. Mă duceam să-l văd și îi duceam jucării. Odată i-am dăruit un avion roșu din tablă, un Spitfire cu însemnele RAF, o machetă în miniatură dintre cele pe care le făceau piloții noștri. I-a plăcut atât de mult, că dormea cu el sub pernă. Era un băiețel tare isteț, spaniol ca și tine, a devenit ea brusc familiară, atingându-mă ușor pe antebraț, de parcă am fi depășit o barieră formală. El credea că eram o zână, poți să-ți imaginezi, o zână!

A început să râdă, dar eu n-am râs. Mi s-a părut că lumina primăverii care intra pe geam se revărsa neoprită de nici un obstacol, precum un borcan cu miere. Când murise bunicul meu Francisco se întâmplase ceva asemănător, o rază de soare se izbise de un obiect metalic din odaia sa și o scăldase în aur înainte de a se stinge, de parcă sufletul se grăbea să plece iute spre alte latitudini galactice. Și el era tot o Săgeată. Am vrut să cred că de undeva dintre nori îmi făcea cu ochiul înainte de a se înălța iar în zbor.

Apoi am stat de vorbă de parcă ne-am fi cunoscut dintotdeauna. Am vorbit despre mătușile ei, Josephine, Dorothy și Mary Jane, mari cititoare ale Bibliei; despre rețeta budincii de Yorkshire, crocantă pe dinafară și goală pe dinăuntru; despre primele sale poeme; despre perioada Blitz-ului... S-a referit și la incidentul pomenit de Whelan. „O mică neînțelegere“, spusese profesorul. Știm de-acum ce efecte poate avea, conform meteorologilor, bătaia de aripi a unui fluture în circulația atmosferică generală și în alte fenomene ce conduc viața omului.

— Tu nu-ți poți imagina cum a fost. Pe timp de război totul avea un sens. Eram foarte uniți, formam o echipă. Dar pe urmă aerul s-a rarefiat. Au început intrigile... Incomparabil cu ceea ce avea să vină mai târziu, dar pentru mine a fost suficient. Ajunge ca o calomnie să fie auzită ca să se extindă precum praful de pușcă... Credeam că nu mai spune nimic, dar a continuat: Au zis că îi pasasem un raport codificat lui Pinker. Pinker era numele de cod al profesorului Laurence Godwin, cel mai mare expert în

filologie slavă al Regatului Unit. Un adevărat savant, cult și minuțios ca un călugăr medieval, îndesat și aplecat din umeri, cam dichisit și cu obrajii trandafirii, pesemne că de acolo îi venea porecla³. E posibil să fi fost homosexual, cum se zvonea. Nu că MI5 ar fi fost deosebit de scrupulos cu viața privată a funcționarilor săi, nu mai mult decât orice alt serviciu secret, numai că în practică homosexualii au devenit suspecti. Erau considerați deosebit de vulnerabili la șantaj. De parcă ceilalți nu ar fi fost! a exclamat ea cu o expresie insinuantă în ochii limpezi. Ajunge să vezi cum au sfârșit unii dintre șefii noștri... Am presupus că se referea la cazul faimosului agent Kim Philby, șeful suprem al contraspionajului din MI6, care, cum s-a descoperit ulterior, era în același timp un abil și inexorabil spion al KGB-ului și pe care John Le Carré l-a immortalizat în *Cârțița*... În lumea spionajului, a continuat ea, cu cât urci mai sus, cu atât mai neclare sunt granițele între cele două tabere. E o lecție pe care eu am învățat-o foarte bine. Una duce la alta. Loialitatea și trădarea sunt cuvinte care ne sunt prea mari, cam ca cizmele de șapte leghe ale lui Tom Degețel. Oricine a lucrat în serviciile secrete trebuie să învețe să gândească atât de întortocheat, încât uneori e greu să distingi linia dreaptă. Nu o spun ca pe o justificare, dar așa stau lucrurile. Poate că orice bun spion e în fond un agent dublu. Nu știu, nici nu vreau să știu... Glasul îi suna obosit. Mi-am zis că la capătul oricărei vieți destul de lungi există prea multe informații clasificate. Nu i-o fi fost lesne să ordoneze tot acest material: amintiri, decepții, îndoieli, certitudini, schimbări, omisiuni. Din nou m-a surprins ușurința cu care a reluat firul: Pinker avea un adevărat dar pentru alfabetul chirilic. Îți poți imagina că la sfârșitul războiului orice semn de admirație pentru cultura rusă începea să fie suspectat de marxism, mai ales după ce Konstantin Volkov a dezvăluit numele câtorva membri ai Foreign Office care lucrau pentru Uniunea Sovietică. A început vânătoarea. Au plătit și nevinovații. Se întâmplă în orice război. Se emit acuze împotriva unor persoane nevinovate fără nici o bază, din pură invidie sau din rivalități academice, în timp ce adevărații acrobați care sar dintr-o parte în alta a oglinzii au ajuns de-acum la cupolă. Mereu a fost așa. Puterea. Știi tu ce e asta? S-a uitat fix la mine cu un amestec de curiozitate și îngrijorare, de parcă m-ar fi comparat cu cineva, poate cu ea însăși când era de vârsta mea. Nu, sigur că nu știi, cum ai putea?

3. În engleză, *pink* – roz, trandafiriu. (N. red.)

În 1945, înainte de terminarea războiului, profesorul Godwin făcea ceea ce făcuse o viață întreagă: își strica ochii ca filolog și traducător la catedra sa de la Cambridge și făcea pe interpretul la unele recepții diplomatice la cererea ambasadei. Socotind acum, ceva absolut nesemnificativ. *For God 's sake!*, a exclamat plină de indignare, pierzându-și pentru prima dată calmul, tot ce am făcut a fost să vorbesc cu el la un cocktail despre o povestire de Cehov pe care o tradusese în engleză pentru Editura Penguin, „Oglinda care arată strâmb“, o știi? O poveste de Crăciun. Așa că vezi și tu ce „delict“ comisesem... Dar lumea crede ce vrea să creadă. Cred că eram prea tânără, prea orgolioasă, prea ingenuă. Dar proastă n-am fost niciodată. Mi-am dat perfect seama că de atunci unii au început să mă evite. Nu toți, din fericire. La început n-am luat în seamă, până când le-am auzit la baie pe fete șușotind pe seama mea și mi-a căzut cerul în cap. Când ești tânără ți-e frică de chestiile astea, să fii arătată cu degetul, să ajungi subiect de bârfă sau de milă. Nu îmi era ușor să suport acest gen de umilință. Atunci m-am hotărât să plec. Să trântesc ușa în urma mea și să părăsesc toate astea. Să-mi schimb viața... Iar Pearson se afla acolo *în mod oportun* – a subliniat ea –, cu un creion după ureche, ca de obicei, și oferindu-mi brațul... *Right place, right time*, omul potrivit la timpul potrivit, a zâmbit Emily sarcastic. Cred că unul dintre marile eșecuri ale secolului XX a fost tocmai asta: că n-a putut elibera femeia de nevoia de a fi căsătorită pentru a fugi de propria soartă. Aș putea spune că eu însămi mi-am ales cușca... Pe urmă a pomenit în treacăt urmărirea feroce la care Pearson o supusese mai întâi la Bletchley Park, apoi prin Security Service, iar din felul în care a spus-o am avut impresia că o știuse încă de atunci... În definitiv, nimeni nu ne poate face rău decât dacă ne lăsăm loviți, nu crezi?

N-am știut ce să răspund. Aroma ierbii plutea în aer, anunțând vara englezească. Mi s-a părut mereu că partea cea mai bună a verii este senzația asta caldă și vaporosă că tot răul rămâne în urmă, ca atunci când ai mei ne vârau pe Bea și pe mine, adormite, în mașina încărcată cu bagaje și cu bicicletele și plasele de prins fluturi în portbagaj, iar a doua zi dimineața ne trezeam în altă lume, ca niște haiduci voioși.

Orele au trecut în timp ce scuturam amintirile de praf între lungi plimbări

prin grădină, eu împingând scaunul cu rotile, întrerupte de tăceri. La un moment dat, mi s-a părut că glasul ei se frânge un pic. Dar înghițea și continua. Era o femeie care știa să-și stăpânească durerea.

Înainte de a-mi lua rămas-bun, am scos manuscrisul furat din rucsac și i l-am întins.

— Cred că ești singurul om din lume care l-a citit, a spus măgulită. Păstrează-l. E prada ta de război, a adăugat, punându-și palma peste a mea.

Inutil să vă spun că nici prin gând nu-mi trecea să refuz.

— Ce vreți să fac cu el?

— Nu știu, Rebeca. Hotărăște tu, dacă nu te deranjează... Fă ce ți se pare potrivit, a adăugat brusc epuizată, parcă adunându-și ultimele puteri.

— De acord.

Prefer despărțirile necomplicate și care nu se lungesc peste măsură. Ea a rămas în prag și a fluturat ușor din mână, așa cum fac copiii când trece trenul. Lejeritatea e o formă de eleganță. Lucy a insistat să mă conducă până la grilajul porții.

— Ai grijă de ea, te rog.

— Nici o grijă, știe s-o facă și singură, a zâmbit ea și s-a întors pe unde venise, cu piercingul și mersul ei sprintar.

Vremea bună la Londra face să zboare foile calendarului. În ultimul weekend din mai, în multe cartiere are loc sărbătoarea florilor. Notting Hill se umple de tarabe. Lumea sărbătorește sosirea primăverii din plin. Iese să mănânce pe stradă, citește ziarul pe terasă, înalță zmeie colorate... Colina dobândește culoarea lucrurilor vii. Se transformă într-un univers clocotitor în care se unesc multe energii care produc vacarm, creativitate, frumusețe și, din când în când, câte o întâmplare surprinzătoare.

Într-una dintre diminețile acelea cu copaci scăldați în soare am avut impresia că-l văd pe Martin Amis mergând pe trotuar. Am încercat să-mi stăpânesc avântul și să nu ies în evidență, cum ar fi spus soră-mea, deși inima îmi galopa ca un cal năvălaș. Dar mi-am adus aminte de o anecdotă pe care ne-o spusese la curs proful de critică literară despre ce i se întâmplase lui James Joyce la Paris, la o serată din anii 1920. O femeie se apropiase de el și-l întrebase dacă putea strânge mâna celui care scrisese *Ulise*. În loc de a primi omagiul și a se împăuna, Joyce și-a ridicat mâna dreaptă preț de câteva clipe

și a spus: „Doamnă, permiteți-mi să vă spun că această mână a făcut și multe alte lucruri“, lăsând-o pe ea să-și imagineze amănuntele. Dacă stai să te gândești, e incredibil câte poate face o mână în afară de a cânta la pian și de a da paginile unei cărți. Nici nu vreau să știu ce fel de lucruri au trecut atunci prin mintea plină de ironii și profund bolnăvicioasă a scriitorului. Cine a citit *Ulise* își poate face o idee. Joyce a fost un adevărat *destroyer* cotidian care a ajuns în vârful literaturii universale escaladând peretele cel mai dificil și mai mâlos al inconștientului, care e exact același ca al oricărui om obișnuit. Un maestru imponderabil pentru mitomanii săriți de pe fix. Dezorientați.

Firește, am preferat să nu-i strâng mâna lui Martin Amis. L-am lăsat să treacă mai departe pe Portobello Road, cu frumoasa sa haină de antilopă și ziarul sub braț, în drum spre propriile labirinturi. Presupun că am dat dovadă de maturitate. Neîndoielnic, adolescența de treizeci de ani începea să devină amintire.

Capitolul XXIII

Doamna Bartholomew s-a întors din vacanță foarte bronzată și cu multe brățăruse colorate la mâini, Alex s-a întors la Santiago, eu mi-am continuat teza. Am suferit să mă despart de el, chiar dacă pentru puțin timp. Avea un fel unic de a prepara paste *al dente* și de a nu-mi lua dracii prea în serios. Câteodată dormeam în tricoul lui tare vechi, care pe vremuri avusese nuanța grafitului, îmi era foarte mare și tot cu el mă duceam dimineața să cumpăr ziarul și croasanții. Când îmi vârâam nasul în guler, simțeam încă aroma lui de pădure. A fost singura piesă de îmbrăcăminte care n-a intrat în mașina de spălat urlătoare a doamnei Bartholomew. Nu știu dacă sentimentul suprem pe care-l poți simți pentru cineva este dragostea ori prietenia, cert e că dacă Alex nu e prin preajmă lumea e un loc mai pustiu și mai puțin emoționant. Mi-am zis că nu-mi va fi chiar atât de greu să rezist un anotimp fără el. Am o încredere oarbă în comunicațiile prin satelit și în progresul informatic în general. Iar pe de altă parte, trebuia să-mi iau singură la revedere de la Londra.

Orașele de care te îndrăgostești – la fel ca omul pe care îl iubești – merită o intimitate strictă în ritualul despărțirii. Am îndeplinit deci cu strictețe toate riturile. M-am așezat cu o carte pe treptele de la St Paul, în sandale și cu mânecile suflecate precum o turistă americană în vacanță; am pregătit budincă de Yorkshire, care, firește, mi-a ieșit turtită și pe jumătate crudă. I-am promis doamnei Bartholomew c-o să-mi îmbunătățesc talentele culinare și-o să mă întorc să o vizitez; de asemenea, c-o să am grijă de Timothy Gordon de fiecare dată când va pleca în vacanță cu clubul de seniori. Cred că astfel s-a cimentat un angajament felin pe viață. Am alergat prin Hyde Park până m-am simțit ușoară ca o pană de egretă; am avut multe discuții cu doamna Griffin: ea îmi prezenta raportul medical, eu o puneam la curent încercând să nu omit nimic; l-am ascultat pe Leonard Cohen în fiecare seară,

căci și el știa să toarcă; am privit pe geamul mansardei de sute de ori; l-am citit pe T.S. Eliot în autobuzul liniei Picadilly; am cumpărat cărți poștale și cana-suvenir cu Turnul Londrei pe care i-o promisesem soră-mii; am scotocit prin anticariatele de pe Charing Cross ca orice scriitor aspirant; am pariat la cursele de cai... Și, într-o bună zi, luându-mi inima în dinți, cu manuscrisul în brațe, m-am dus la Editura HarperCollins, în clădirea cea nouă de pe London Bridge Street, numai muchii tăioase, paravane de sticlă și birouri aseptice. Cred c-am făcut ce trebuia să fac. Părăseam Londra.

Robert Whelan a fost externat pe 26 mai. Câteva zile mai târziu am vorbit cu el la telefon și i-am spus tot ce descoperisem. Când am fost să-l văd nu mai aveam nici o îndoială cine era misteriosul „B.” din dedicația cărții *Quite at Home in the Night*. „Pentru B., oricând ar fi să mă găsească”.

Aveam o idee aproximativă despre implicarea lui Bob Whelan în viața lui Emily J. Parker, dar parcă preferam să nu mi se confirme bănuielile. A dovedi inocența e imposibil, nimeni nu e complet inocent. În plus, chiar de-ar fi cu puțință, inocența e lipsită de orice logică.

Arăta bine. Pierduse câteva kilograme, mi s-a părut, dar nici un pic din spiritul ironic.

— Ai făcut o treabă bună, Rebeca. Am știut dintotdeauna că nu m-am înșelat în ce te privește. Cred c-ar trebui să-mi cer scuze.

— Scuze? De ce?

— Poate pentru că nu am fost destul de explicit în intențiile mele...

— A, mă rog, am zâmbit eu.

A rămas gânditor, parcă preocupat de ceva.

— Încă nu-mi vine să cred că Emily trăiește... Cu mulți ani în urmă, pe când eram foarte tineri, mă privea cu atâta franchețe, atât de deschis că mă emoționam..., și-a zâmbit sieși. În definitiv, poate că cel mai important în viață asta e: să găsești la cineva calitatea aceasta esențială care ne dezarmează interior. Uneori afli asta destul de târziu, dar până la urmă tot descoperi că e cel mai de preț lucru de care ai avut parte. Îl recunoști fără umbră de îndoială. Exact asta am avut eu cu Emily, ăsta e adevărul... Am avut impresia că tonul îi devenise cumva temător și nesigur, de parcă ar fi ezitat... Uite, Rebeca, mai trebuie să-ți spun ceva ca să fiu sincer pe de-a-ntregul. Nu mi-e ușor... A făcut o pauză, de parcă l-ar fi împiedicat timiditatea sau teama de a depăși

niște limite, și în loc să continue, m-a întrebat de parcă mi-ar fi cerut o favoare: Ce ți-a povestit Emily, dacă nu sunt indiscret?

— Păi, am vorbit despre multe câte puțin, am zis eu ca să nu-l jignesc. Mi-a explicat că din punctul ei de vedere a avut o viață plină.

— O viață plină, a repetat Whelan. Deci așa ți-a spus... Poate că o fi adevărat, un adevăr care-ți scapă printre degete, precum păsările acelea de apă care se scufundă pe malul unui lac și reapar pe celălalt mal. Tu vrei să apuci adevărul cu ambele mâini, iar el apare în spatele tău. Dar cu ea așa au stat lucrurile mereu... Altă pauză, parcă-și aduna puterile, după care m-a întrebat privindu-mă în ochi: Și nu ți-a mai spus nimic? Nu ți-a spus al cui era copilul pe care-l aștepta?

Trebuie că am făcut o mutră absolut stupefiată:

— Al dumneavoastră? Copilul pe care-l aștepta Emily era al dumneavoastră?

— Hai, Rebeca, doar n-o să-mi spui că nu bănuiai. Ești mult prea isteță, nu era chiar atât de greu de ajuns la concluzia asta.

— Nici nu mi-a trecut prin minte, domnule profesor, am spus eu cu toată sinceritatea.

— Ei bine, acum știi...

Tăcuți, ne-am uitat unul la altul. Nu mă simțeam îndreptățită să-l mai întreb și altceva despre relația sa cu Emily, era ceva mult prea privat, însă am înțeles mai bine de ce bătrânul profesor se entuziasmase la ideea că o tânără străină voia să studieze opera celei care pesemne fusese marea iubire a vieții sale. Whelan a făcut doi pași și m-a îmbrățișat de mi-au trosnit oasele și mi-a pierit respirația. Senzația a ținut câteva secunde, dar am recunoscut-o. Era ceva ce simțisem de câteva ori, puține, ca să fiu sinceră: o bruscă usturime în ochi, un fel de spasm care urcă din interior, precum anticiparea condiției de orfan.

— Mulțumesc, a rostit el încet, ca și cum ceva oprit în gât l-ar fi silit să-și dreagă vocea.

Am aflat pe urmă că în fiecare zi de miercuri se ducea la Ivy Manor. Ceea ce el și Emily aveau să-și spună după atâta amar de ani era treaba lor. Trecutul nu se șterge așa de ușor. Există amintiri care dor și altele care nu dor. O știe toată lumea. Iar uneori, cu un pic de noroc, poți alege de care parte

a trecutului să te plasezi.

În aceeași seară, sau în următoarea, nu mai țin minte, am coborât pe malul Tamisei și m-am plimbat pe chei în înserarea cețoasă și roșiatică de tablou de William Turner, cu apa plescăind blând sub coca ambarcațiunilor. Am băut o bere sau două într-un pub privind incendiul crepusculului peste zgârie-norii de la Canary Wharf, cu gândul la Heraclit etc.

Toate astea le-am făcut după ce mi-am terminat treaba. Am dus la bun sfârșit teza, firește. M-am apucat de ea chiar în ziua plecării lui Alex, într-o sâmbătă la trei și un sfert după-amiaza, și am stat înaintea laptopului până la miezul nopții, cu lumina aprinsă și o sticlă de apă minerală. Când intru în șvung, pierd cu totul noțiunea timpului. Mă trezeam devreme în fiecare zi, mâncam și apoi scriam ore în șir cu Timothy Gordon lângă mine, luptându-mă cu textul, neieșind din casă, singurele pauze fiind câte un drum la bucătărie. A mânca un sandwich în miezul nopții, în timp ce toți ceilalți dorm, ajută la scris, ascute instinctul, dezvoltă simțul secvenței. De asemenea, uneori ajută și la a te simți un pic nefericit.

Ordonarea tuturor datelor și redactarea mi-au luat două luni, o săptămână și cinci zile, exact limita la care trebuia să predau teza, ceea ce englezii numesc, atât de potrivit, *deadline*. Degetele îmi amorțeau pe tastatură.

În afară de tendința spre experiment și folosirea imaginilor simboliste proprii poeziei în narațiunile ei, romanul *The Bridge* aduce nou în opera lui Emily J. Parker tehnica monologului interior, introdusă de James Joyce și apoi preluată și de alți scriitori ai modernismului anglo-saxon. Bănuiesc că acest gen de detalii sunt apreciate de un tribunal academic, alături de metaforele, sinecdocele și metonimiile aferente. Un punct în plus.

Dar ceea ce mie mi se părea extraordinară în stilul ei literar era modalitatea unică și personală de a așterne pe hârtie fragmente palpitate din viața sa, precum un vânător care separă viscerele animalului doborât: ficatul, inima, plămânii. Și mai ales felul de a concepe scrisul ca pe singura formă de supraviețuire, dincolo de orice finalitate morală. Adică un punct în minus, socotind după parametrii academici.

Nu era o lucrare ce avea să schimbe istoria literaturii, sigur că nu. Avea prea multe lacune. Prea multe puncte suspensive. Faptele erau la vedere, dificilă era și înțelegerea drumului parcurs până la ele.

De pildă, n-am să știu niciodată cum își petrecea Emily J. Parker zilele acelea de tensiune extremă, unde stătuse ascunsă imediat după ce fugise, care fusese clipa precisă de spaimă după care nimic nu se mai petrecuse ca până atunci. La ce se gândise când aflase că era însărcinată și, mai târziu, după ce băuse infuzia aceea amară care o făcuse să fugă la baie și să se sfâșie pe dinăuntru ca un animal, o durere inimaginabilă în timp ce credea că moare.

Ăsta era secretul ei, copilul pe care îl pierduse. Un secret modest și prețios pe care, cum spusese chiar ea, nici Secret Service, nici MI5, nici Scotland Yard, nici toți medicii de la Westminster nu i l-au putut smulge. Atunci am înțeles că nu scrisese povestea ca să-și trădeze secretul. Cum ar fi putut s-o facă? Nu scrii niciodată ca să dezvălui un mister, ci ca să-l protejezi.

După ce am terminat, m-au cuprins o senzație de sfârșeală și un chef irezistibil de a ieși să cumpăr pâine. Pentru a reveni la viață trebuia să simt în mâini căldura unei franzele proaspăt ieșite din cuptor, așa cum alții au nevoie de un whisky dublu.

Într-una dintre ultimele zile am trecut pe lângă un chioșc de ziare de la întretăierea cu Old Brompton Road și am văzut pe prima pagină a ziarului *The Guardian* știrea cu avionul Air France care se prăbușise în Atlantic cu două sute douăzeci și opt de pasageri la bord. Catastrofele aeriene îmi strică starea de spirit și îmi accentuează angoasa existențială, mai ales când am de luat un avion. Am cumpărat ziarul și l-am răsfoit în timp ce beam plină de incertitudini o cafea pe terasa patiseriei Valérie. La secțiunea culturală am dat peste o recenzie pe patru coloane care mi-a accentuat starea de panică. Șapoul în aldine anunța apropiata apariție a unui roman inedit al uneia dintre marile promisiuni ale generației dintre cele două războaie mondiale, dispărute în 1955 în împrejurări ciudate.

Londra, 1 iunie 2006

O ceață deasă înconjoară viața lui Emily J. Parker. Nimeni nu știe exact ce s-a întâmplat în ultimii ei ani, când a încetat dintr-o dată să mai scrie. Lumea literară a speculat atunci că se retrăsese în mod voluntar, sau că o lovise o boală mintală, ba chiar că fusese sechestrată. Cea care a scris *Istории din perioada Blitz-ului* e înconjurată de mister. Apariția unui manuscris descoperit recent de o cercetătoare a redeschis interesul editorilor pentru ultimul său roman inedit, *The Bridge*.

Emily J. Parker face parte dintr-o specie aparte de artiști, precum Salinger sau Harper Lee, autori ai unei opere restrânse, dar notabile, și care la un moment dat decid să se retragă din lumina reflectoarelor și să tacă.

The Bridge este un roman cu nuanțe autobiografice despre o femeie supusă unei presiuni feroce de teroare cotidiană. În protagonista Brenda Mulligan – *alter ego*-ul autoarei – se combină privirea captivă și contradictorie a unei femei maltratate și bisturiul fin al unei scriitoare de excepție care disecă păcatul original al civilizației patriarhale: atât răul pe care abuzul de putere în cadrul familiei îl poate produce în psihicul cuiva, cât și manifestarea sa extremă, rău care numai în decursul acestui an a distrus viața a zeci de femei din Regatul Unit. Emily J. Parker, care acum ar avea optzeci și șase de ani, a dispărut așa cum a trăit: departe de lumea dezlănțuită și discret, vrând parcă să nu atragă atenția.

Editura HarperCollins anunță publicarea în septembrie a romanului *The Bridge*, într-un tiraj inițial de două milioane de exemplare.

Bunicul meu Francisco avea o vorbă: dacă îți urmezi drumul și rezisti, până la urmă găsești ce cauți. Nu obișnuiesc să mă împăunesc, dar uneori, rar de tot, mă mândresc cu ceea ce fac. Nu mereu, firește. Doar din când în când.

Deschide o carte și te vei afla la porțile unui oraș necunoscut, spune un vechi proverb oriental. Așa a fost mereu. Paginile trec aidoma foilor din calendar. În ultimele zile din iulie m-am bucurat de răcoarea estivală tipică verii englezești. Ploicica blândă se potrivea perfect stării mele sufletești. În ultima sâmbătă, pe seară, mi-am făcut bagajele și am luat un taxi până la aeroportul Heathrow.

Era unul dintre acele taxiuri majestuoase din anii '50. Pe bancheta din spate cineva uitase un obiect. Am crezut inițial că era vorba de un stilou. M-am înșelat. Era un dinte de cașalot de aproape douăzeci de centimetri! Un artefact atavic și tragic pe care vânătorii de balene îl purtau pe post de talisman. Herman Melville le colecționa, pentru orice eventualitate.

Lumea uită toată viața câte ceva. Birourile de obiecte pierdute gem de tabachere, șosete, umbrele, secrete, telefoane mobile, pastile pentru tensiune, animale de companie... Într-o emisiune la BBC, un taximetrist hindus povestea că odată găsisse în Kensington Gardens o fetiță nou-născută băgată într-un săculeț de orez. Nu m-am mirat. Londra e un oraș în care poți găsi

practic orice, cu un dram de noroc.

În timp ce înaintam spre îmbarcare cu rucsacul pe umăr, televiziunea aeroportului transmitea pe toate monitoarele primele imagini color ale Blitz-ului ca reclamă pentru expoziția de fotografii pe care Tate Gallery avea să o prezinte între 1 august și 15 septembrie cu ocazia celei de-a șaptezecea aniversări a celui de-al Doilea Război Mondial.

Lumea nu era atentă, toți vorbeau la mobil și își vedeau de ale lor.

A fost ultima mea imagine a Londrei. Capitala înecată într-o imensă fumăraie prin care se mișcau precum fantomele pompieri, infirmiere, bărbați cu copii în brațe, cetățeni anonimi plini de praf și cenușă, siluete minuscule. Și, în mijlocul haosului, o femeie tânără, aproape o copilă, privește într-o parte de parcă ar căuta pe cineva, pășind anevoios prin moloz cu frumosi ei pantofiori cu toc. Din când în când, la străfulgerarea unei explozii, poți citi printre ruine: *Business as usual*.

Am încremenit cu ochii la monitor, nemișcată, fără să clilesc. Amintindu-mi. Ce ciudat era totul. După atâtea nopți de veghe aveam impresia că lumea asta rămânea departe, în derivă, dizolvată în fum. Nu știu de ce naiba aveam un nod în gât. În definitiv, toate romanele se termină mai devreme sau mai târziu. E stupid să te emoționezi pentru așa ceva. Maturizarea înseamnă să te desprinzi de niște etape din viața ta, să le lași în urmă, să ridici ancora și să privești înainte. Cel puțin așa zice soră-mea, Bea. Eu cred că nu-mi priesc despărțirile. Am rămas privind ca hipnotizată ecranul, a trebuit să mi se repete insistent să prezint talonul de îmbarcare, și atunci vraja s-a destrămat.